حِصْنُ الْمُسْلِمِ

مِنْ أَذكَارِ الكِتَابِ وَالسُّنَّة

تأليف:

د. سعيد بن علي بن وهف القحطاني

ތަރުޖަމާކުރީ:

މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް (ސަޢިދު)

بسم الله الرحمن الرحيم

فِهْرِسُ الكِتَاب

- مقدّمة 14
- ޛިކުރުކުރުމުގެ މާތްކަން 16

1) ނިދިން ހޭލައިގެން ކިޔާ ޛިކުރުތައް 21
2) ހެދުންލާއިރު ކިޔާދުޢާ 26
3) އާހެދުންލާއިރު ކިޔާދުޢާ 26
4) އާހެދުމެއްލާ މީހާއަށް ކިޔަންވީ ދުޢާ 27
5) ހެދުން ބޭލާ ވަގުތު ކިޔަންޖެހޭ ކަލިމަ 27
6) ފާޚާނާއަށް ވަންނަމުން ކިޔާދުޢާ 27
7) ފާޚާނާއިން ނުކުންނަމުން ކިޔާދުޢާ 28
8) ވުޟޫކުރުމަށް ފެށުމުގެ ކުރިން ކިޔާޛިކުރު 28
9) ވުޟޫކޮށް ނިމުމުން ކިޔާދުޢާ 28
10) ގެއިން ނުކުންނައިރު ކިޔާޛިކުރު 29
11) ގެއަށް ވަންނައިރު ކިޔާޛިކުރު 30
12) މިސްކިތަށް ދާއިރު ކިޔާދުޢާ 31
13) މިސްކިތަށް ވަންނަމުން ކިޔާދުޢާ 32
14) މިސްކިތުން ނިކުންނަމުން ކިޔާދުޢާ 33
15) ބަންގީގެ ޛިކުރުތައް 34
16) دُعَاءُ الاِسْتِفْتَاح (ނަމާދު ފަށާ ދުޢާ) 36

17) ރުކޫޢުގައި ކިޔާދުޢާ 42

18) ރުކޫޢުން ތެދުވާއިރު ކިޔާދުޢާ 43

19) ސަޖިދަގައި ކިޔާދުޢާ 44

20) ދެސަޖިދަ ދެމެދުގައި އިދެ ކިޔާދުޢާ 47

21) ތިލާވަތުގެ ސަޖިދަގައި ކިޔާދުޢާ 47

22) التَّشَهُّد (އައްތަޙިއްޔާތު) 48

23) تَشَهُّد ގެ ފަހުން رسول الله ﷺ ގެ މައްޗަށް ޞަލަވާތް ކިޔުން...... 49

24) تَشَهُّد ގެފަހުން ސަލާމް ދިނުމުގެކުރިން ކިޔާދުޢާ 50

25) ނަމާދުން ސަލާމްދިނުމަށްފަހު ކިޔާޛިކުރުތައް 57

26) އިސްތިޚާރާނަމާދުގެ ދުޢާ 62

27) ހެނދުނާއި ހަވީރުގެ ޛިކުރުތައް 65

28) ނިދާއިރު ކިޔާޛިކުރުތައް 79

29) ރޭގަނޑު ނިދަންއޮވެ ފޮޅުވިލުވާ ހިނދު ކިޔާދުޢާ 87

30) ނިދީގައި ބިރުވެރިކަމާއި އެކަނިވެރިކަން އިޙްސާސްވެއްޖެނަމަ ކިޔާދުޢާ... 87

31) ނުބައި ހުވަފެނެއް ފެނުމުން ކަންތައްކުރަންވީގޮތް 88

32) ވިތުރީގެ ޤުނޫތުގައި ކިޔާދުޢާ 88

33) ވިތުރިން ސަލާމްދިނުމަށްފަހު ކިޔާޛިކުރު 91

34) ފިކުރުބޮޑުވެ ހިތާމައިގެ ވަގުތު ކިޔާދުޢާ 91

35) ބޭޤަރާރުވެ ކަންބޮޑުވުން ކިޔާދުޢާ 92

36) ދުޝްމިނަކާ ބައްދަލުވާ ވަގުތު އަދި އަނިޔާވެރި ވެރިޔަކާ ބައްދަލުވާ ވަގުތު ކިޔާދުޢާ 94
37) ރަސްގެފާނުގެ އަނިޔާވެރިކަމަށް ބިރުގަންނަމީހާ ކިޔަންޖެހޭ ދުޢާ 95
38) ދުޝްމިނުންނާގެ މައްޗަށް ކިޔާބަދުދުޢާ 96
39) ބަޔަކުދެކެ ބިރުގަންނަމީހާ ކިޔަންޖެހޭ ދުޢާ 97
40) އީމާންކަމުގައި ޝައްކުވެއް އުފެދިއްޖެމީހާ ކިޔަންޖެހޭ ދުޢާ 97
41) ދަރަނިއަދާކުރުމަށް ކިޔާދުޢާ 98
42) ނަމާދުކުރުމުގެ ތެރޭގައި އަދި ޤުރުއާނުކިޔަމުންދާތެރޭގައި (ކިޔެވުން) ވަސްވާހެއް ވަދެއްޖެނަމަ ކިޔަންޖެހޭ ދުޢާ 99
43) ކަމެއްކުރުމަށް ދަތިވެ އުނދަގޫވެއްޖެމީހާ ކިޔަންޖެހޭ ދުޢާ 99
44) ފާފައެއްކުރިމީހާ ކަންތައްކުރަންވީގޮތާއި ކިޔަންޖެހޭ ދިކުރު 100
45) ޝައިޠާނާއި އޭނާގެ ވަސްވާސްތައް ދުރުކުރުވާދުޢާ 100
46) ނުރުހޭކަމެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ ކުރަންއުޅޭކަމެއް ކުރެވިދާނަކަމާއި އިޚުތިޔާރުން ބޭރުވެއްޖެނަމަ ކިޔަންޖެހޭ ދުޢާ 101
47) ދަރިއަކުލިބޭމީހާއަށް ކިޔަންޖެހޭ ތަހުނިޔާ އަދި ތަހުނިޔާދީ މީހާއަށް އޭނާ ދޭންޖެހޭ ޖަވާބު 102
48) اللهގެ ރަސޫލާ ދަރިކޮޅުން ރައްކާތެރިކަން ހޯދުމަށް ކިޔަންޖެހޭ ކަލިމަ 103
49) ބަލިމީހަކަށް ޒިޔާރަތްކުރާ ހިނދު އޭނާއަށް ކިޔަންވީދުޢާ 103
50) ބަލިމީހަކަށް ޒިޔާރަތްކުރުމުގެ މާތްކަން 104

51) ދިރިހުރުމާމެދު މާޔޫސްވެފައިވާ ބަލިމީހާ ކިޔަންޖެހޭ ދުޢާ...................... 105
52) މަރަން ކައިރިވެފައިވާމީހާގެ ތަލްޤީން (އެބަހީ ކަލިމަތުޝް ޝަހާދަތް ކިޔައިދިނުން).. 106
53) މުޞީބާތެއް ޖެހިއްޖެ މީހާ ކިޔާދުޢާ.. 106
54) މައްޔިތާގެ ލޯތަކު އަޅުއްވާލުމަށްފަހު ކިޔާދުޢާ.............. 107
55) ޖަނާޒާނަމާދުގައި މައްޔިތާއަށްޓަކައި ކިޔާދުޢާ...................................... 107
56) ކުޑަކުއްޖެއްގެ މައްޔިތަށް ޖަނާޒާނަމާދުކުރާއިރު އެކުއްޖާއަށް ކިޔަންވީދުޢާ..... 110
57) تَعْزِيَة ގެ ދުޢާ.. 112
58) މައްޔިތާ ކަށްވަޅަށް ވެއްދުމުގައި ކިޔާދުޢާ...................................... 113
59) މައްޔިތާ ވަޅުލުމަށްފަހު ކިޔާދުޢާ.. 113
60) ކަބުރުސްތާނަށް ޒިޔާރަތްކުރާ ހިނދު ކިޔާދުޢާ.............................. 113
61) ގަދަވައިޖެހޭ ވަގުތު ކިޔާދުޢާ.. 114
62) ގުގުރިޖެހާއިރު ކިޔާދުޢާ.. 115
63) اِسْتِسْقَاء ގެ (ވާރޭވެހުމަށްއެދި ކިޔާ) ބައެއް ދުޢާތައް........... 115
64) ވާރޭވެހޭ ވަގުތު ކިޔާދުޢާ.. 116
65) ވާރޭވެހުމަށްފަހު ކިޔާޛިކުރު.. 117
66) އުޑުމަތި ސާފުކުރެއްވުމަށް އެދި ކިޔާދުޢާ.................................. 117
67) ހުވަހަނދު ފެނުނު ހިނދު ކިޔާދުޢާ.. 117
68) ރޯދަވެރިޔާ ރޯދަވީއްލާ ވަގުތު ކިޔާދުޢާ...................................... 118
69) ކެއުމުގެ ކުރިން ކިޔާދުޢާ.. 118

70) ކައިނިމިގެން ކުރާ ދުޢާ 119
71) ކާންދޭމީހާއަށް ވަރުވާށް ކޮށްދޭންވީ ދުޢާ 120
72) އެއްގޮތް ބޮއްދިން މީހާއަށް ނުވަތަ އެކަންކުރުމަށް އެދުނު މީހާއަށް
ކޮށްދޭންވީ ދުޢާ 120
73) ގޭއެއްގެ އަހުލުވެރިންގެ ގާތުން ރޯދަވީއްލާ އިރު ކުރާ ދުޢާ 121
74) ސުންނަތް ރޯދައަކަށް ހުންނަމީހާ، އާދައިގެ ރަހުމްވެރިޔަކު އާދައިން
ކެއުމަކަށް ދަޢުވަތު ދިނުމަށް، ރޯދަ ބޮއްލަން ކަސްތޮޅުކަމުނުކުރެވޭ،
ދަޢުވަތުދިން ރަހުމްވެރިޔާއަށް ދުޢާކޮށްދިނުން 121
75) ރޯދަވެރިޔާއަށް މީހަކު ގޯނާކުރުމަށް ބުނެފިނަމަ ރޯދަވެރިޔާ ދޭންޖެހޭ
ޖަވާބު 122
76) ގަހުން ނިކުންނަ އެންމެ ފުރަތަމަ މޭވާ ފެންނަ ހިނދު ކުރާ ދުޢާ 122
77) ކިނބިހިއެޅުމުން ކުރާ ދުޢާ 123
78) ކާފިރަކު ކިނބިހިއެޅުމަށްފަހު "اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ" ކިޔައިފިނަމަ، އޭނާއަށް
ދޭންޖެހޭ ޖަވާބު 123
79) ކައިވެނި ކުރާ މީހާއަށް ކޮށްދޭންވީ ދުޢާ 124
80) ކައިވެނިކުރާ މީހާއި ސަވާރީއެއް ގަންނަމީހާ އާލާ ގަންނައިރު
ކުރާ ދުޢާ 124
81) އަނބިމީހާ ކައިރި ގޮސްވާއިރު، އެއްދާންކުރުމުގެ ކުރިން
ކުރާ ދުޢާ 125
82) ރުޅިއައުމުން ކުރާ ދުޢާ 125

83) މުޞީބާތެއްގައިހިފިފައިވާ މީހަކު ފެނިއްޖެ ހިނދު ކިޔަންޖެހޭ ދުޢާ.................... 125

84) މަޖިލީހުގައި ކިޔާދުޢާ.. 126

85) މަޖިލީހުގެ كَفَّارَة ދުޢާ.. 126

86) "غَفَرَ اللهُ لَكَ" "ތިބާއަށް الله ފާފަފުއްސަވާށިއެވެ!" މިފަދައިން
ބުނާމީހާއަށް ކިޔަންޖެހޭދުޢާ.. 127

87) ތިބާއަށް ހެޔޮކަމެއް ކޮށްދިނު މީހާއަށް ކިޔަންޖެހޭދުޢާ.................................. 127

88) އެކަމެއްކުރުމުން ދައްޖާލުގެ ފިތުނައިން މާތްالله ސަލާމަތް
ކުރައްވާނެކަމަށް ކަންތައްތައް.. 127

89) اللهއަށްޓަކައި އަހަރެން ތިބާދެކެ ލޯބިވަން ބުނާމީހާއަށް
ކިޔަންޖެހޭދުޢާ.. 128

90) ތިބާއަށް މުދަލެއް ދިނުމީހާއަށް ކިޔަންޖެހޭދުޢާ.................................. 128

91) ދަރަނިވެރި މީހާ ދަރަނި އަދާކުރާ ވަގުތު ދަރަނިދިނުމީހާއަށް
ކިޔަންޖެހޭދުޢާ.. 128

92) މާތްاللهއަށް ޝިރުކުކުރުމުގެނުރައްކަލުން ބިރުން ކިޔާދުޢާ.................................. 129

93) "بَارَكَ اللهُ فِيْكَ" މާތްالله ތިބާގެ ކިބައިގައި ބަރަކާތްލައްވާށިއެވެ!
މިފަދައިން ބުނެދިނުމީހާއަށް ކިޔަންޖެހޭދުޢާ.................................. 129

94) ދޫނި އުދުއްސަވައިގެން ބަދުފާލުބެލުން ނުރުހި ކިޔާދުޢާ.................................. 130

95) ސަވާރީއަކަށް ނުވަތަ އުޅަނދަކަށް ސަވާރުވާއިރު ކިޔާދުޢާ.................................. 130

96) ދަތުރުގެ ދުޢާ.. 131

97) ސަހަރަކަށް ނުވަތަ ރަށަކަށް ވަންނަމުން ކިޔާދުޢާ.................................. 132

98) ބާޒާރަށް ވަންނަމުން ކިޔާދުޢާ 133

99) ސަވާރީ ވަޅުދުޅަވެ ހުއްޓުންފެށުމުން ކިޔާދުޢާ 134

100) ދަތުރަށް ނިކުންނަމީހާ ޙާޟިރުވެހުންނަމީހާއަށް ކިޔަދޭންވީދުޢާ 134

101) ޙާޟިރުވެހުންނަ މީހާ ދަތުރަށް ނިކުންނަ މީހާއަށް ކިޔަދޭންވީދުޢާ 134

102) ދަތުރުކުރަމުން ތިއްބެވުމުގައި ތަކުބީރުކިޔުމާއި ތަސްބީޙަކިޔުން 135

103) ދަތުރުވެރިޔާ ދަމުނަކާތު ވަގުތު (ފަތިސްވަން ގަޑިވުމުން) ކިޔަންޖެހޭ ދުޢާ 135

104) ދަތުރުގައި ނުވަތަ އެހެންވެސް ބާރަތްގައި ތަނެއްގައި ފައިބާ ހިނދު ކިޔަންޖެހޭ ދުޢާ 136

105) ދަތުރު ނިންމައިފައި އެނބުރިއަންނަމުން ކިޔާދުޢާތައް 136

106) އުފާވެރި ޚަބަރެއް ނުވަތަ ނުރުހޭވާ ޚަބަރެއް ލިބުމުން ކިޔަންޖެހޭ ދުޢާތައް 137

107) رسول الله ﷺ ގެއަށް ސަލަވާތް ކިޔުމުގެ ފަޟީލަތް 138

108) ސަލާމް އާއްމުކުރުން 139

109) ކާފިރަކު ސަލާމްކޮށްފިނަމަ ހިނދު އޭނާއަށް ސަލާމުގެ ޖަވާބުދޭނީ ޖެހޭގޮތް 140

110) ކުކުޅު ގޮވާއިރާ ހިނދުގަޑާއި ހިމާރު ގޮވާއިރު ހިނދު ކިޔާދުޢާ 141

111) ރޭގަނޑު ކުއްތާ ގޮވާ އަޑުއިވުމުން ކިޔާދުޢާ 141

112) އުމީރަކާ ދިމާއަށް ތިބާ ކުރުނުބުނުއްވާފައި ބޭނުމުގައި މީހާއަށް ތިބާ ކިޔަދޭންވީދުޢާ 142

113) މުސްލިމަކު އަނެއްމުސްލިމާއަށް ތަޢުރީފުކުރާއިރު، އިބާރާތް ކުރަންޖެހޭގޮތް 142

114) މުސްލިމަކަށް، މީހަކު އޭނާއަށް ތަޢުރީފުކުރާ އަޑުއިވިއްޖެނަމަ ކިޔަންޖެހޭ އިބާރާތް 143

115) ޙައްޖަށް ނުވަތަ ޢުމްރާއަށް އިޙްރާމްބަނދެގެންވާ މީހާ ތަލްބިޔާ ކިޔަންޖެހޭގޮތް 144

116) ޙަޖަރުލްއަސްވަދާ އަރިމައްޗާ ހިނދު ތަކުބީރުކިޔުން 144

117) (ޔަމާނީ ރުކުނުއާއި) ރުކުނުލްޔަމާނީއާއި ޙަޖަރުލްއަސްވަދާ ދެމެދު ކިޔާދުޢާ 145

118) ޞަފާއާއި މަރުވާމަތީ ހުއްޓިހުރެ ކިޔާދުޢާ 145

119) ޢަރަފާތްދުވަހު (ذوالحجّة މަހުގެ ނުވަވަނަ ދުވަހު) ކިޔާދުޢާ 147

120) އަލްމަޝްޢަރުލްޙަރާމުގެ ކައިރީގައި (މުޒްދަލިފާގައި) ކިޔާޛިކުރު 147

121) ޖަމްރާތަކަށް ހިލައުކާއިރު ކޮންމެ ހިލަކާއެކު ތަކުބީރުކިޔުން 148

122) އުފާވުމުންނާއި އަދި އުފާކުރުވަނިވި ކަންތަކުގެ ވަގުތަކުން ކިޔާޛިކުރު 148

123) އުފާވެރިކަމެއްގެޚަބަރުލިބުމާ ކަންތައްކުރަންޖެހޭގޮތް 149

124) ހަށިގަނޑުން ތަނަކަން ތަދުއިޙްސާސްވާމީހާ ކުރަންޖެހޭ ދުޢާ 149

125) އެއްޗެއްގެ އަސަރު އެހެންމީހަކަށް ޖެހިދާނެކަމަށް ބިރުގަންނަ މީހާ ކަންތައްކުރަންޖެހޭގޮތް 150

126) ބިރުވެރިކަން އިޙްސާސްވާ ވަގުތު ކިޔަންޖެހޭ ޛިކުރު 150

127) ނަރަވްސޫރި ދަރަބަރުކާތުއިރު ކިޔަންޖެހޭކަލިމަ.................................... 150
128) ނުރަފާ ޝައިޠާނުންގެ ވަކަރު ތައްދުރުކުރުމަށްޓަކައި ކިޔާދުޢާ.............. 151
129) އިސްތިޣުފާރުކުރުމާއި ތައުބާވުން.. 152
130) سُبْحَانَ اللهِ، اَلْحَمْدُ ِللهِ، لاَإِلهَ إِلاَّ اللهُ، اَللهُ أَكْبَرُ މިކަލިމަތަށް ކިޔުމުގެ ފަޟީލަތް.. 154
131) رسول الله ﷺ ތަސްބީހަކިޔުއްވަނީ ކިހިނެއް؟.................................. 159
132) ހެޔޮކަންތައްތަކުގެ ބާވަތުން އަދި ޢާއްމުއަދަބުތަކުގެ ބާވަތުން ހިމެނޭ ބައެއްކަންތައްތައް.. 159

بسم الله الرحمن الرحيم

مُقَدِّمَةٌ

اَلْحَمْدُ ِللهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ، وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلَىٰ أَشْرَفِ الأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِيْنَ، وَعَلَىٰ آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِيْنَ، وَمَنْ سَارَ عَلَىٰ نَهْجِهِ إِلَىٰ يَوْمِ الدِّيْنِ.

أَمَّا بَعْدُ:

ދުނިޔެއަކީ ބާވަތްތައް ތަފާތުވާގޮތަށް މާތްالله ހައްދަވާފައިވާ ތަނެކެވެ. އަދި އެތާނގައި ދިރިއުޅޭ މަޚްލޫޤުންގެ ބާވަތްތައްވެސް އެކަލާނގެ ތަފާތުކުރެއްވިއެވެ. އެއްވެސް މަޚްލޫޤަކަށް ފުރިހަމަ ފުދުންތެރިކަމެއް އެކަލާނގެ ނުދެއްވައެވެ. ފުރިހަމަކަމެއް ގެނައުމަށް ވިސްނުންތެރިކަން އެކަލާނގެ އެދެއްވައެވެ. މިންވަރު އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންނަށް އެކަލާނގެއަށް ހިތާއި ވަރުގަދަކަމާއި ބައްލަވައިފިއެވެ. ދިރިއުޅުމުގެ ހިތާއި މަތިބަރާބަރުކަމާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަލިބަލި އިޙްތިރާމް އަދި ބަލިބަލި މަދުކުރުމާއި އެކަލާނގެއެވެ. އެކަންކަމުން އެކަލާނގެއަށް ދުޢާކުރުން ވަނީ އިސްލާމްދީނުގައި ޝަރުޢުކުރައްވާފައެވެ. އަދި އެއްބަނދަރެއް! އަޅުކަމުގެ ހެޔޮވަންތަ ދުޢާކުރުން ވަނީ ޙައްޤުވާފައެވެ. މާތްالله އެކަލާނގެއަށް ދުޢާކުރާ އަޅުތަކުންނަށް ޖަވާބުދެއްވާކަމަށް ވަޢުދުވެވަޑައިގަންނަވައެވެ. އަދި އަޅުތަކުންނަށް ދުޢާ ދިނުމަށް ތަރުޣީބުދެއްވައިފިއެވެ.

ދުޢާކުރުމަކީ ވަރަށްމާތް އަޅުކަމެކެވެ. ދުޢާކުރުމުގެ މާތްކަމާބެހޭ ގިނަ ވަރަށްގިނަ ޙަދީޘްތަކުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވެއެވެ. ތިރީ

ދުޢާއަކީ ޢިބާދަތެކެވެ. މާތް اللهގެ ދަތިން ހަނދުމަކުރުމެކެވެ. އެކަލާނގެ ދަތިން ހަނދުމަކުރާމީހާގެ ދަތިން އެކަލާނގެ ހަނދުމަކުރައްވައެވެ. އަދި އެކަލާނގެ އުމީދުއްގެ ދަތިން ހަނދުމަކުރެއްވުމުގެ ނަޞީޙަތަކީ އޭނާގެ ބޭނުންތައް ފުއްދަވައިދެއްވުމެވެ.

މިކުޑަ ފޮތްފޮޅީ ޑޮކްޓަރު ޝައިޚް ސުންނަތުގެ އަދިގައި ޙިޞްނުލްމުސްލިމު ސަޢީދު ބުން ޢަލީ ބުން ޤަޙްޠާނީ އެކުލަވާލައްވާފައިވާ ދުޢާފޮތެކެވެ. ތަރުތީބުކޮށްފައިވާ ހަދީޘް ސުންނަތުގެ ދުޢާތަށް މިފޮތުގައި ޝާމިލުކުރައްވާފައިވެއެވެ. މިފޮތް ދިވެހިބަހަށް ތަރުޖަމާކޮށްދިނީ މިދަނޑު މިތުރުވާ ކޮންމެ ދިވެހިސަރަހައްދު މިފޮތުގައިވާ ދުޢާތަކުގެ މާނަ ކިޔަވާލެވޭނެހެންނެވެ. އަދި ޢަރަބިބަސް ދެނެގަތުމަށް ގެނބިފައިވާ ބޭފުޅުންނަށް ދުޢާތަކުގެ ތަރުޖަމާ ހަމަޖެހޭނެއެވެ.

ދުޢާއަކީ އަޅުގަނޑުމެންނާއި އަދި ދިވެހި އުންމަތާއި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިފޮތުގައި ދުޢާތަކުގެ މާނަ ދެނެގަތުމަށް ލިބޭ މަގުފަހިކުރުމުގައި އިޚްލާޞްތެރިކަމާއެކު ހިތުން އާދަކުރުމުގެ ހެޔޮއެދުމުގެ މާތްاللهގެ ތައުފީޤުއެވެ.

كتبها الفقير إلى عفو ربّه عزّ وجلّ

محمد إبراهيم

٢٥ - مُحَرَّمْ ١٤١٧ هـ.

12- ޖޫން 1996 މ.

ޛިކުރުކުރުމުގެ ފަޟީލަތް

الله ﷻ ވަޙީކުރައްވައެވެ. ﴿فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ﴾ (البقرة: ١٥٢) "ފަހެ ތިޔަބައިމީހުން ތިމަންالله ހަނދުމަކުރާށެވެ. އޭރުން ތިމަންالله ތިޔަބައިމީހުން ހަނދުމަކުރައްވާހުށީމެވެ. އަދި ތިޔަބައިމީހުން ތިމަންاللهއަށް ޝުކުރުކުރާށެވެ. އަދި ތިމަން الله އަށް ތިޔަބައިމީހުން ކާފިރު ނުވާށެވެ."

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾ (الأحزاب: ٤١) "އޭ އީމާންވެއްޖެ މީސްތަކުންނޭވެ! ތިޔަބައިމީހުން ގިނަވެގެންވާ ހަނދުމަކުރުމަކުން الله ހަނދުމަކުރާށެވެ."

﴿وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ (الأحزاب: ٣٥) "ގިނަގިނައިން الله ހަނދުމަކުރާ ފިރިހެނުންނާއި އަދި ގިނަގިނައިން الله ހަނދުމަކުރާ އަންހެނުން ދަންނަށެވެ. އެއުރެންނަށްޓަކައި الله ފާފަފުއްސެވުމާއި މަތިވެރިވެގެންވާ އަޖުރު ތައްޔާރުކުރެއްވިއެވެ."

﴿وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ﴾ (الأعراف: ٢٠٥) "އަދި ތިބާގެ ނަފްސުގައި ދަޢުދޯދިކަމާއެކު ބިރުވެރިކަމާއެކު، އަދި އަޑު ހުތުރުކޮށް ނޫނީ، ހެނދުނާއި ހަވީރު ތިބާގެ ވެރި ރަސްކަލާނގެ ހަނދުމަކުރާށެވެ. އަދި ގާފިލުވި މީހުންގެ ތެރެއިން ތިބާ ނުވާށެވެ."

އަދި رسول الله ﷺ ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ. "އެމީހާގެ ހައްދަވާބޮޑުކަލާނގެ ރަސްކަލާނގެ ހަނދުމަކުރާމީހާއާއި، އަދި އެމީހާގެ ހައްދަވާބޮޑުކަލާނގެ ރަސްކަލާނގެ ހަނދުމަނުކުރާމީހާގެ މިސާލަކީ ދިރިހުރި މީހަކާއި މަރުވެފައިވާ މީހެއްގެ މިސާލެވެ."(1)

އަދިވެސް رسول الله ﷺ ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ. "ތިޔަބައިމީހުންގެ އަމަލުތަކުގެ ތެރެއިން އެންމެ ހެޔޮ އަމަލަކީ ކޮބައިކަމާއި، އަދި ތިޔަބައިމީހުންގެ ވެރި ރަސްކަލާނގެ ހަޟްރަތުގައި އެންމެ ޠާހިރު އަމަލަކީ ކޮބައިކަމާއި، އަދި ތިޔަބައިމީހުންގެ ދަރަޖަތައް އެންމެ މަތިވެރިކުރާ އަމަލަކީ ކޮބައިކަން ތިމަންކަލޭގެފާނު ތިޔަބައިމީހުންނަށް ވިދާޅުވެދެއްވަން ހުރިތޯ؟ އެކަމަކީ ތިޔަބައިމީހުންނަށް ރަނާއި ރިހި ހޭދަކުރުމަށްވުރެ ހެޔޮވާނޭ ކަމެކެވެ. އަދި ތިޔަބައިމީހުންގެ ދުޝްމަނުންނާ ބައްދަލުވެ، ތިޔަބައިމީހުން އެބައިމީހުންގެ ކަރުތައް ކަނޑައި އަދި އެބައިމީހުން ތިޔަބައިމީހުންގެ ކަރުތައް ކަނޑާލުމަށްވުރެ ތިޔަބައިމީހުންނަށް ހެޔޮވާނޭ ކަމެކެވެ. ސަޙާބީން ދެންނެވިއެވެ. އާދޭހޭ! ވިދާޅުވެދެއްވާށެވެ! ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ. އެއީ الله އަށް ޛިކުރުކުރުމެވެ.(2)

އަދި ޤުދުސީ ބަޔާންވެގެންވާ ޙަދީޘްގައިވެއެވެ. رسول الله ﷺ ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ. الله ﷻ ވަޙީކުރެއްވިއެވެ. "ތިމަންالله ވޯޖެހެންވަނީ

1) رواه البخاري. އަދި مسلم ގައި ރިވާވެގެންވަނީ މިފަދައިންނެވެ. "އެގެއެއްގައި الله ހަނދުމަކުރެވޭ ގެއަކާއި އެގެއެއްގައި الله ހަނދުމަނުކުރެވޭ ގޭގެ މިސާލަކީ ދިރިހުރިމީހަކާއި މަރުވެފައިވާމީހެއްގެ މިސާލެވެ.

2) رواه الترمذي وابن ماجه وصحّحه الألباني.

ތިމަންاللهގެ އަޅާ ތިމަންاللهއާ ދޭތެރޭ ހީކުރާގޮތެއްގެ މަތީންނެވެ. އޭނާ ތިމަންالله ހަނދުމަކުރާ ހިނދު، ތިމަންالله ވޮޑިގެންވަނީ އޭނާއާ އެކުގައެވެ. ފަހެ، އޭނާގެ އަމިއްލަ ނަފްސުން، އޭނާ ތިމަންالله ހަނދުމަކޮށްފިނަމަ، ތިމަންاللهވެސް އޭނާ ހަނދުމަކުރައްވާނެވެ. އަދި އޭނާ ޖަމާޢަތެއްގެ ތެރޭގައި ތިމަންالله ހަނދުމަކޮށްފިނަމަ، އެޖަމާޢަތަށްވުރެ ހެޔޮ ޖަމާޢަތެއްގައި އޭނާ ހަނދުމަކުރައްވާނެވެ. އަދި އޭނާ ތިމަންاللهއާ ކައިވަތަކަން ކުއްތަން ވެއްޖެނަމަ، ތިމަންالله، އޭނާއާ މުރަކަން ކައިރިވެވަޑައިގަންނަވާނެވެ. އަދި އޭނާ ތިމަންاللهއާ މުރަކަން ކުއްތަންވެއްޖެނަމަ، ތިމަންالله އޭނާއާ ބޮމައަކަން ކައިރިވެވަޑައިގަންނަވާނެވެ. އަދި އޭނާ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ޙަޟްރަތަށް ހިނގާފައި އައިސްފިނަމަ، ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭނާގެ ކައިރިއަށް އެއަންދުވެ ހަލުއިކަން ވޮޑިގެންނަވާނެވެ.״(1)

އަދި މާތް الله ރުއްސުންދެއްވި عبد الله بن بسر ގެ އަރިހުން ރިވާވެގެންވެއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން މީހަކު ދެންނެވިއެވެ. އޭ اللهގެ ރަސޫލާއެވެ! ހަމަކަށަވަރުން ދީނުގެ ބުރުދުތައް އަހުރެމެންގެ މައްޗަށް ގިނަވެގެންވެއެވެ. ފަހެ، އަހުރެން އެކަމެއްގައި ވަޅުކަތަހަން ހިފަހައްޓާނޭ

---

1) رواه البخاري ومسلم واللفظ للبخاري. (މި حديث ގުޅުމުގައި الله، އަޅާއާ ކައިރިވެވަޑައިގަތުމުގެ މުރާދަކީ އެކަލާނގެ، އަޅާއަށް ބާވަތު ދީނައިން ދެއްވުމެވެ. އެބަހީ އޭނާ ދީނައިން الله ހަނދުމަކޮށްފިނަމަ އަދި ދެއްވާވަޑައިގަތުން ބަރަކާތާ އެކަލާނގެ ހަނދުމަކުރައްވާނެވެ. އެކަލާނގެ، އޭނާއާ ދީނައިން ބާވަތު ދެއްވާނެއެވެ.)

ކަމެއް އަހަރެންނަށް ބުނެދެއްވާށެވެ. ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "ތިބާގެ ދުލު އަބަދުވެސް اللّٰه އަށް ޛިކުރުކުރުމުގައި ތެތްކޮށް ބާއްވާށެވެ."(1)

އަދިވެސް رسول الله ﷺ ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "اللّٰه ގެ ފޮތުން އެއް އަކުރެއް ކިޔައިފި މީހާއަށް އޭގެ ސަބަބުން ހެޔޮކަމެއް ލިބެއެވެ. އަދި ކޮންމެ ހެޔޮކަމެއް އޭގެ ދިހަގުނަ ހިނގައެވެ. ﴿الٓمٓ﴾ އަކީ އެއް އަކުރެއް ކަމަށް އަހަރެން ނުބުނަމެވެ. އަލިފަކީ އަކުރެކެވެ. އަދި ލާމަކީ އަކުރެކެވެ. އަދި މީމަކީ އަކުރެކެވެ."(2)

އަދި މާތް اللّٰه ރުހިވޮޑިގެންވާ عُقْبَة بن عامر ގެ ރިވާއިން ރިވާވެގެންވެއެވެ. އެކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވިއެވެ. رسول الله ﷺ އެއްދުވަހަކު ގެއިން ނުކުމެވަޑައިގެންނެވިއެވެ. އެއީ އަހަރެމެން ވަނީ صُفَّة ގައެވެ. ދެން އެކަލޭގެފާނު ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "ތިޔަބައިމީހުންގެ ތެރެއިން، ކޮންމެ ދުވަހަކު بُطْحَان އަށް ނުވަތަ عَقِيق އަށް ގޮސް އެއްވެސް ފާފައަކާ ނުލައި އަދި އެއްވެސް ގުޅުމެއް ނުކަނޑައި، ބޮޑު ޖަމަލުދެކޮޅެއް ހިފައިގެން ލިބިގަތުން އެދޭނީ ލޯބިވާނީ ކާކުހެއްޔެވެ؟ ދެން އަހަރެމެން ދަންނަވައިފީމެވެ. އޭ اللّٰه ގެ ރަސޫލާއެވެ! އަހަރެމެން އެކަމަށް ލޯބިކުރަމުއެވެ. ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "ދެން ތިޔަބައިމީހުންގެ ތެރެއިން މީހަކު މިސްކިތަށް ނުދަނީ ކީއްވެތޯ؟ އަދި މިސްކިތަށް ގޮސް، اللّٰه ގެ ފޮތުން ދެއާޔަތް ކިޔަވައިދިނުމާއި ނުވަތަ ދެއާޔަތް ކިޔުން، އޭނާއަށް

1) رواه الترمذي وابن ماجه وصحّحه الألباني.

2) رواه الترمذي وصحّحه الألباني.

އެދެޖަމަލަށްވުރެ ހެޔޮކަން ބޮޑުވެގެންވެއެވެ. އަދި ތިންއާޔަތް، އޭނާއަށް ތިން ޖަމަލަށްވުރެ ހެޔޮކަން ބޮޑުވެ. އަދި ހަތަރުއާޔަތް، ހަތަރުޖަމަލަށްވުރެ ހެޔޮކަން ބޮޑުވެ. އަދި އާޔަތުގެ ޢަދަދު ގިނަވީވަރަކަށް އެޢަދަދުގެ ޖަމަލަށްވުރެ ހެޔޮކަން ބޮޑުވެގެންވެއެވެ."(1)

އަދިވެސް رسول الله ﷺ ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "މަޖިލީހެއްގައި އިށީނދެ، އެތާނގައި اللهއަށް ޛިކުރުނުކޮށްތިބީމާ، އޭނާގެ މައްޗަށް اللهގެ ޙަޟްރަތުން ހިތާމައެއް ވެއެވެ. އަދި ތަންމަތީގައި (ނިދަން) އޮށޯންނަ ހިނދު، اللهއަށް ޛިކުރުނުކޮށްތިބީމާ، އޭނާގެ މައްޗަށްވެސް اللهގެ ޙަޟްރަތުން ހިތާމައެއް ވެއެވެ."(2)

އަދިވެސް رسول الله ﷺ ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "އެއްވެސް ބަޔަކު މަޖިލީހެއްގައި، الله އަށް ޛިކުރުނުކޮށް، އަދި އެބައިމީހުންގެ ނަބިއްޔާގެ މައްޗަށް ޞަލަވާތް ނުކިޔައިފިނަމަ، އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ހިތާމައެއް ނުވާގޮތަކަށް، އެމަޖިލީހުގައި އެބައިމީހުން ނުއިށީނދެއެވެ. ފަހެ الله އިރާދަކުރެއްވިނަމަ، އެބައިމީހުންނަށް ޢަޛާބުދެއްވާނެއެވެ. އަދި އެކަލާނގެ އިރާދަކުރެއްވިނަމަ، އެބައިމީހުންނަށް ފާފަފުއްސަވައިދެއްވާނެއެވެ."(3)

އަދިވެސް رسول الله ﷺ ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "އެއްވެސް ބަޔަކު މަޖިލީހެއްގައި، الله އަށް ޛިކުރުނުކޮށް، އެމަޖިލީހުން ތެދުވާނަމަ، މަރުވެފައިވާ ހިމާރެއްގެ މަސްގަނޑު ފަދަ އެއްޗެއް ކައިރިން ތެދުވާ

---

1) رواه مسلم.

2) رواه أبوداود. وصحّحه الألباني.

3) رواه الترمذي وصحّحه الألباني.

ބަރަކާތްތަކުގައި ދޭންވި އުބައިދިމުން ނުވެއެވެ. އަދި އުބައިދިމުންނަށް ހިތާމަވެރިކަންހުއްޓެވެ."(1)

1- ނިދިން ހޭލިގެން ކިޔާ ދުޢާތައް.

(1) "اَلْحَمْدُ ِللهِ الَّذِيْ أَحْيَانَا بَعْدَ ماَ أَماَتَناَ وَإِلَيْهِ النُّشُوْرُ"(2) "އެންމެހާ ޙަމްދު ތަޢުރީފެއް ޙައްޤުވެގެންވަނީ اللهއަށެވެ. އެކަލާނގެއީ އަޅުގަނޑު މަރުގެންނުވުމަށްފަހު، އަޅުގަނޑުމެން ދިރުން ދެއްވި ރަސްކަލާނގެއެވެ. އަދި (ކަށްވަޅުތަކުން) ތެދުވެގެން ދިއުންވަނީ އެކަލާނގެ ޙަޟްރަތަށެވެ."

(2) "لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ. سُبْحَانَ اللهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ، وَاللهُ أَكْبَرُ، وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ، رَبِّ اغْفِرْ لِيْ"(3) "الله މެނުވީ އަޅުކަމަށް ޙައްޤުވެގެންވާ އެހެން އިލާހަކުނުވެއެވެ. އެކަލާނގެއި އެކަލާނގެއަށް އެއްވެސް ޝަރީކަކުނުވާ އެއްކައުވަންތަ ރަސްކަލާނގެއެވެ. އެންމެހާ ވެރިކަމެއްވަނީ އެކަލާނގެއަށެވެ. އަދި އެންމެހާ ޙަމްދު ތަޢުރީފެއްވެސްވަނީ އެކަލާނގެއަށެވެ. އަދި އެކަލާނގެއީ ކޮންމެކަމެއްގެ މައްޗަށް ކުޅަދުންވަންތަ ރަސްކަލާނގެއެވެ. الله ހުރިހާ ޢައިބަކުން

---

1) رواه أبوداود وأحمد وصحّحه الألباني.

2) رواه البخاري.

3) ރޭގަނޑުގެ ވަގުތެއްގައި ހޭލެވިއްޖެ މީހާ ހޭލުމުން ވަގުތު މިދުޢާއިން ކިޔާނެވެ. އޭރުން އޭނާއަށް މާތްالله ފާފަ ފުއްސަވައިދެއްވާނެއެވެ. ދެން ކޮށްފި ދުޢާއެއް ކުރިއަސް އޭނާގެ ދުޢާ އެކަލާނގެ އިޖާބަކުރައްވާނެއެވެ. ދެން ތެދުވެ ވުޟޫކޮށް ނަމާދުކޮށްފިނަމަ އޭނާގެ ނަމާދު އެކަލާނގެ ޤަބޫލުކުރައްވާނެއެވެ. رواه البخاري وابن ماجه واللفظ له وصحّحه الألباني.

ހުސްޖާރިކުރުވޭގެންވެއެވެ. އަދި އެންމެ ބޮޑު މަތިވެރިވެ
ތިބިވޭގެންވަނީ ﷲ އަށެވެ. އަދި ﷲ މެނުވީ އަޅުކަމަށް
ޙައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. އަދި އެންމެބޮޑީ ﷲ އެވެ.
އަދި ހުރިހާކަމެއް ކުރުމުގެ ބާރުވެސް އަދި ނުބައިކަމުން ސަލާމަތްވުމުގެ
ބާރުވެސް، މަތިވެރި ﷲ ގެ ބަރަކާތުން މެނުވީ ނުވެއެވެ. އޭ ހެއްދެވި
ފާރަވެރިކުރުއްވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަދާއި ފާފަފުއްސަވާނދޭވެ!"

(3) "اَلْحَمْدُ ِللهِ الَّذِيْ عافَانِي فِيْ جَسَدِيْ، وَرَدَّ عَلَيَّ رُوْحِيْ، وَأَذِنَ لِيْ بِذِكْرِهِ"(1) "އެންމެހާ ޙަމްދު ތަޢުރީފު ޙައްޤުވެގެންވަނީ ﷲ އަށެވެ.
އެކަލާނގެއީ މިއަދާގެ ހަށިގަނޑަށް ޢާފިޔަތު ދެއްވި އަދި މިއަދާގެ
ރޫޙު އަނބުރާ މިއަދާއަށް ދެއްވި އަދި އެކަލާނގެއަށް ޛިކުރުކުރުމުގެ
ހުއްދަ މިއަދާއަށް ދެއްވި ކަލާނގެއެވެ."

(4) ﴿إِنَّ فِي خَلۡقِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَٱخۡتِلَٰفِ ٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ لَأٓيَٰتٖ لِّأُوْلِي
ٱلۡأَلۡبَٰبِ ۞ ٱلَّذِينَ يَذۡكُرُونَ ٱللَّهَ قِيَٰمٗا وَقُعُودٗا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمۡ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلۡقِ
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ رَبَّنَا مَا خَلَقۡتَ هَٰذَا بَٰطِلٗا سُبۡحَٰنَكَ فَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ ۞ رَبَّنَآ إِنَّكَ
مَن تُدۡخِلِ ٱلنَّارَ فَقَدۡ أَخۡزَيۡتَهُۥۖ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنۡ أَنصَارٖ ۞ رَّبَّنَآ إِنَّنَا سَمِعۡنَا مُنَادِيٗا
يُنَادِي لِلۡإِيمَٰنِ أَنۡ ءَامِنُواْ بِرَبِّكُمۡ فَـَٔامَنَّاۚ رَبَّنَا فَٱغۡفِرۡ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرۡ عَنَّا سَيِّـَٔاتِنَا
وَتَوَفَّنَا مَعَ ٱلۡأَبۡرَارِ ۞ رَبَّنَا وَءَاتِنَا مَا وَعَدتَّنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخۡزِنَا يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۖ إِنَّكَ لَا
تُخۡلِفُ ٱلۡمِيعَادَ ۞ فَٱسۡتَجَابَ لَهُمۡ رَبُّهُمۡ أَنِّي لَآ أُضِيعُ عَمَلَ عَٰمِلٖ مِّنكُم مِّن ذَكَرٍ أَوۡ أُنثَىٰۖ

---

1) رواه الترمذي وصحّحه الألباني.

بَعۡضُكُم مِّنۢ بَعۡضٖۖ فَٱلَّذِينَ هَاجَرُواْ وَأُخۡرِجُواْ مِن دِيَٰرِهِمۡ وَأُوذُواْ فِي سَبِيلِي وَقَٰتَلُواْ
وَقُتِلُواْ لَأُكَفِّرَنَّ عَنۡهُمۡ سَيِّـَٔاتِهِمۡ وَلَأُدۡخِلَنَّهُمۡ جَنَّٰتٖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ ثَوَابٗا
مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِۚ وَٱللَّهُ عِندَهُۥ حُسۡنُ ٱلثَّوَابِ ۞ لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فِي ٱلۡبِلَٰدِ ۞
مَتَٰعٞ قَلِيلٞ ثُمَّ مَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُۖ وَبِئۡسَ ٱلۡمِهَادُ ۞ لَٰكِنِ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ رَبَّهُمۡ لَهُمۡ جَنَّٰتٞ
تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا نُزُلٗا مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِۗ وَمَا عِندَ ٱللَّهِ خَيۡرٞ لِّلۡأَبۡرَارِ ۞
وَإِنَّ مِنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ لَمَن يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡكُمۡ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِمۡ خَٰشِعِينَ
لِلَّهِ لَا يَشۡتَرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ ثَمَنٗا قَلِيلًاۗ أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ أَجۡرُهُمۡ عِندَ رَبِّهِمۡۗ
إِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلۡحِسَابِ ۞ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱصۡبِرُواْ وَصَابِرُواْ وَرَابِطُواْ
وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ﴾[1] "ހަމަކަށަވަރުން އުޑުތަކާއި ބިން
ހެއްދެވުމުގައާއި، އަދި ރޭދުވާ ބަދަލުވުމުގައި ބުއްދިވެރިންނަށް ހެކި
ހުރިކަމަށްވެއެވެ. އެބައިމީހުންނަކީ ކޮޅަށް ތިބެގެންނާއި، އިށީނދެ
ތިބެގެންނާއި، އަރިމަތްޕަށް އޮށޯވެތިބެގެން މާތް الله ހަނދުމަކޮށް، އަދި
އުޑުތަކާއި ބިން ހެއްދެވުމާމެދު ފިކުރުކުރާ މީހުންނެވެ. (އެބައިމީހުން
ދަންނަވަތެވެ.) އޭ އަޅަމެން ހައްދަވައި ބޮޑުކުރައްވި ރަސްކަލާނގެ!
އިބަރަސްކަލާނގެ މިތަކެތި ހައްދަވާފައިވެސް ބާޠިލުގޮތެއްގައެއް ނޫނެވެ.
އިބަރަސްކަލާނގެ ހުސްޠާހިރުވަންތަވެ ވޮޑިގެންވެއެވެ. ފަހެ ނަރަކައިގެ
ޢަޛާބުން އަޅަމެން ދިންނަވާނދޭވެ! އޭ އަޅަމެން ހައްދަވައި ބޮޑުކުރައްވި
ރަސްކަލާނގެ! ހަމަކަށަވަރުން އިބަރަސްކަލާނގެ ނަރަކައަށް ވައްދަވައިފި

1) (آل عمران: 190- 200) رواه البخاري ومسلم.

މީހާ، ފަހެ އިބަރަސްކަލާނގެ އެމީހާ ނިކަމެތިކުރައްވައިފިކަން ކަށަވަރެވެ. އަދި އަނިޔާވެރިންނަށް މަދަދުގާރުން އެއްވެސް ފަރާތެއް ނުވެއެވެ. އޭ އަހަރުން ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގޭ! ހަމަކަށަވަރުން އީމާންކަމަށް ގޮވައިލައްވާ ބޭކަލަކު (ނަބިއްޔާ ރަސޫލާ) ތިޔަބައިމީހުންގެ ވެރި ރަސްކަލާނގެއަށް އީމާންވާށޭ ގޮވައިލައްވާ އަޑު އަހަރުން އެހީމުއެވެ. ދެން އަހަރުން އީމާންވީމުއެވެ. އޭ އަހަރުން ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގޭ! އަހަރުންނަށް އަހަރުންގެ ފާފަތައް ފުއްސަވާނދޭވެ! އަދި އަހަރުންގެ ކިބައިން އަހަރުންގެ ކުށްތައް ފޮހެދެއްވާނދޭވެ! އަދި ހެޔޮލަފާ މީހުންނާ އެކުގައި އަހަރުން މަރުކުރައްވާނދޭވެ! އޭ އަހަރުން ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގޭ! އިބަރަސްކަލާނގެ ރަސޫލުންގެ ދުލުގެ މަތިން އަހަރުންނަށް ވަޢުދުކުރެއްވި އެއްޗެއް އަހަރުންނަށް ދެއްވާނދޭވެ! އަދި ޤިޔާމަތް ދުވަހުގައި އަހަރުން ނިކަމެތިނުކުރައްވާނދޭވެ! ހަމަކަށަވަރުން އިބަރަސްކަލާނގެ ވަޢުދުފުޅާ ޚިލާފުވެވަޑައިނުގަންނަވާނެއެވެ. ދެން އެބައިމީހުންގެ ވެރި ރަސްކަލާނގެ އެބައިމީހުންނަށް (އެބައިމީހުންގެ) ދުޢާ އިޖާބަކުރެއްވިއެވެ. ތިޔަބައިމީހުންގެ ތެރެއިން ފިރިހެނަކު ނުވަތަ އަންހެނުންކަމު، އަމަލުކުރާ މީހެއްގެ އަމަލު ހަމަކަށަވަރުން ތިމަން ﷲ ގެއްލުވައިނުލައްވާހުށީމެވެ. ތިޔަބައިމީހުންގެ އެއްބަޔަކީ އަނެއްބައިގެ ކިބައިންވާ ބަޔެކެވެ. ފަހެ ހިޖުރަކޮށް އަދި ގެދޮރުން ނެރުނީ އަދި ތިމަން ﷲގެ މަގުގައި އުނދަގޫދެވިއްޖެ އަދި ހަނގުރާމަކޮށް ޝަހީދުވި މީހުންގެ ކިބައިން އެބައިމީހުންގެ ކުށްތައް ހަމަކަށަވަރުން ތިމަން ﷲ ފުއްސަވައިދެއްވާހުށީމެވެ. އަދި އެއުރެންގެ ދަށުން ކޯރުތައް ހިނގާހިނގައި

ހުންނަ ސުވަރުގެތަކަށް ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންالله އެބައިމީހުން ވެއްދަވާހުރީމެވެ. އެއީ اللّٰهގެ ޙަޟްރަތުންނާ ސަވާބުއްގެ ގޮތުގައެވެ. ކާފިރުވި މީސްތަކުން ދަންނަވަނުގައި އެގޮތް މިގޮތަށް އެއުޅުއްވުން ކަލޯގެފާނު ގެއްލުންތެރިކާރިޔާ ނުދޭހުރިކަމެވެ. (އެބަހީ އެމީހުން އެއުޅުއްވުން އެއީ) ވަޙީ ކުރެއްވި އަޅާމެކަމެވެ. ދުނ އެބައިމީހުންގެ ނިޢުމަތާ ތަނަވަސް ކަމެވެ. އެ ތަންމަތީގެ ހުރި ނުބައިކަމާއެވެ! އެކަމަކު އެބައިމީހުންގެ ފެރިޝްތާކަލުންގެއަށް ތަޢާލާފެރި މިހުންނަންޖެހިކަމާ އެތަންމީހުގެ ދަރުން އާދަތަށް ހިނގަހިގައި ހުންނަ ސުވަރުގެތަށް ވެއްޖެ. އެއީހަގައި އެމިހުން ދެކެފިޙާންތެވެ. އެއީ اللّٰهގެ ރަސޫލުންނާ ދުހާލްނާދިރިއްޔާއްގެ ގޮތުގައެވެ. اللّٰهގެ ރަސޫލުގައިވާ ތަކުރާ ހޮޓަރާ މިހުންނަން ޖާ ހަޔަވެސް ވެއްޖެ. އެދި ހަމަކަށަވަރުން އެހުރިކާފިރުންގެ ތަރައިން اللّٰه އަޅާއި، ތިއަބައިމިހުންނަން ބާވައިލާއްވުނު ޖުރިއާނަހާއި، އެދި އެބައިމިހުންނަން ބާވައިލާއްވުނު ތައްރާތާހާއި، އިންޖީލާން، اللّٰه އަށް މަޢުލޫމާތުގެންނާ ރާދު، އިމާންވާ މިހުންވެއްވެ. އެބައިމިހުން اللّٰهގެ އާދަމްތައް ކުޢުކު އަގެކަން ވެއްކަތްއަރުދެވެ. އެބައިމިހުންގެ ފެރިޝްތާކަލުންގެ ރަސޫލުން އެބައިމިހުގެ އަޒީރު އެބައިމިހުންނަން ހުއްޖެވެ. ހަމަކަށަވަރުން اللّٰهއި ބިސްމިއްލާހުގެން އަމުސްތަގްފިރުންނާ ރަސޫލާއާރުގެއެވެ. އާ އިމާންވެއްޖެ މީސްތަކުންނާ! ތިއަބައިމިހުން ކަލޯކާރުވެ. އަދި ދުނިޔާމިނާނާ ކުރިމަތިލައި ހަނގުރާމަކުރައިރު ކަލޯކާރުވެ. އަދި ދުނިޔާމިނާން ހަނގުރާމައަށް އަލުގެނުކަމަށް ތައްޔާރުވާރުވެ. އަދި ތިއަބައިމިހުން اللّٰهއަށް ތަޤުވާތެރިވާރުވެ. އެއީ ތިއަބައިމިހުންނަން ކާމިޔާބުލިބޭތޯއެވެ."

2- ހެދުންލާއިރު ކިޔާދުޢާ.

(5) "اَلْحَمْدُ ِللهِ الَّذِيْ كَسَانِيْ هٰذَا (الثَّوْبَ) وَرَزَقَنِيْهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّيْ وَلاَ قُوَّةٍ"(1) "އެންމެހާ ހަމްދު ތަޢުރީފެއް ހައްޤުވެގެންވަނީ اللّٰه އަށެވެ. އެކަލާނގެއީ މިހެދުން މިއަޅާ ލެއްވެވީ ރަސްކަލާނގެއެވެ. އަދި މިއަޅާގެ އެއްވެސް ބާރަކާނުލައި މި ހެދުން މިއަޅާއަށް ދެއްވި ރަސްކަލާނގެއެވެ."

3- އާހެދުންލާއިރު ކިޔާދުޢާ.

(6) "اَللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ كَسَوْتَنِيْهِ، أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِهِ وَخَيْرِ ماَ صُنِعَ لَهُ، وَأَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ وَشَرِّ ماَ صُنِعَ لَهُ"(2) "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގޭ! އެންމެހާ ހަމްދު ތަޢުރީފެއް ހައްޤުވެގެންވަނީ ތިބާاللّٰهއަށެވެ. މިހެދުން މިއަޅާ ލެއްވެވީ ތިބާاللّٰهއެވެ. މިހެދުމުގެ ހެޔޮކަމާއި އަދި އެކަމަކަށްޓަކައި މިހެދުން އުފެއްދެވުނުކަމުގެ ހެޔޮކަން ދެއްވުމަށްއެދި މިއަޅާ ތިބާاللّٰهގެ ހަޟްރަތުން ދަންނަވަމެވެ. އަދި މިހެދުމުގެ ނުބައިކަމާ އަދި އެކަމަކަށްޓަކައި މިހެދުން އުފެއްދެވުނުކަމުގެ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށްއެދި މިއަޅާ ތިބާاللّٰهގެ ހަޟްރަތުން ދަންނަވަމެވެ. ދަންނަވަމެވެ."

---

1) رواه أهل السنن إلاّ النسائي. وذكره الألباني في إرواء الغليل.

2) أخرجه أبو داود وصحّحه الألباني.

4- އާހެދުމެއްލާ މީހާއަށް ކުރާ ދުޢާ:

(7) "تُبْلِيْ وَيُخْلِفُ اللهُ تَعالَى"(1) "ތިޔަ އެ ބާލުކުރުމެވެ. އަދި الله ތަޢާލާ އާގެ ބަދަލު އަރުވުން ދެއްވާށިވެ."

(8) "اِلْبَسْ جَدِيْدًا، وَعِشْ حَمِيْدًا، وَمُتْ شَهِيْدًا"(2) "އާހެދުން ލާށެވެ. އަދި ހަމްދުކުރާ ލިބޭގެ ގޮތުގައި ދިރިއުޅެށެވެ. އަދި ޝަހީދުންގެ ގޮތުގައި މަރުވާށެވެ."

5- ހެދުން ބާލާ ވަގުތު ކިޔަންޖެހޭ ކަލިމަ.

(9) "بِسْمِ اللهِ"(3) "الله ގެ އިސްމުފުޅުގެ ބަރަކާތުން މިހެދުން ބައިލަމެވެ."

6- ފާޚާނާއަށް ވަންނަމުން ކިޔާދުޢާ.

(10) "[بِسْمِ اللهِ] اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَعُوْذُ بِكَ مِنْ الْخُبُثِ وَالْخَبَائِثِ"(4) "[الله ގެ އިސްމުފުޅުގެ ބަރަކާތުން ވަންނަމެވެ.] އާދަރަށްމަތި ބޮޑުކުރުއްވި ރަސްކަލާނގެ! ނުބައިވެގެންވާ ފިރިހެންޝައިޠާނުންނާއި ނުބައިވެގެންވާ އަންހެން ޝައިޠާނުންގެ ނުބައިން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުން އެދި މިއަދާ އިބަالله ގެ ޙަޟްރަތަށް ދަންނަވަމެވެ."

---

1) أخرجه أبو داود وصحّحه الألباني.

2) رواه ابن ماجه والبغوي.

3) رواه الترمذي وصحّحه الألباني.

4) رواه البخاري ومسلم. ބުރެކެޓުގެ ތެރޭގައި އެވަނީ سعيد بن منصور ރިވާކުރުއްވި ރިވާޔަތެވެ.

7- ފާޚާނާއިން ނުކުންނަމުން ކިޔާދުޢާ.

(11) "غُفْرَانَكَ"(1) ”އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާކޯ! މިއަޅާ އިބަރަސްކަލާނގެ ޙަޟްރަތުން ފާފަ ފުއްސަވައިދެއްވުމަށް އެދި ދަންނަވަމެވެ.“

8- ވުޟޫކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން ކިޔާޛިކުރު.

(12) "بِسْمِ اللهِ"(2) ”ﷲ ގެ އިސްމުފުޅުން ފަށަމެވެ.“

9- ވުޟޫކޮށް ނިމިގެން ކިޔާދުޢާ.

(13) "أَشْهَدُ أَن لاَّ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ"(3) ”ﷲ މެނުވީ އަޅުކަންކުރުން ޙައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވާކަމަށް މިއަޅާ ޝަހާދަތްވަމެވެ. އަދި އެއްކަލައުވަންތަ އިލާހުވެ. އަދި އެކަލާނގެއަށް ބައިވެރިއަކު ނުވެއެވެ. އަދި މުޙައްމަދުގެފާނަކީ އެއިލާހުގެ އަޅާކަމަށާއި ރަސޫލާކަމަށްވެސް މިއަޅާ ޝަހާދަތްވަމެވެ.“

1) رواه أهل السنن إلاّ النسائي. أخرجه في عمل اليوم والليلة.

2) رواه أبو داود و ابن ماجه وذكره الألباني في إرواء الغليل.

3) رواه مسلم.

(14) "اَللَّهُمَّ اجْعَلْنِيْ مِنَ التَّوَابِيْنَ وَاجْعَلْنِيْ مِنَ الْمُتَطَهِّرِيْنَ"(1) "އޭ ހައްދަރަވަޅި ޤުދުރަތްވެރި ރަސްކަލާނގެ! ތައުބާވާ މީސްތަކުންނާއި ޠާހިރުވާ މީސްތަކުންގެ ތެރެއިން މިއަޅާ ހައްދަވާނދޭވެ!"

(15) "سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَن لاَّ إِلهَ إِلاَّ أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوْبُ إِلَيْكَ"(2) "ތިޔަﷲގެ ހުސްބޭރިކުރަވަންތަކާއެކު! އޭ ހައްދަރަވަޅި ޤުދުރަތްވެރި ރަސްކަލާނގެ! އަދި އެންމެހާ ހަމްދު ތަޢުރީފް ތިޔަﷲއަށް ޚާއްޞަވެގެންވެއެވެ. ތިޔަﷲ ފިޔަވައި އަޅުކަންކުރުން ހައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވާކަމަށް ހެކިވަމެވެ. މިއަޅާ ތިޔަﷲގެ ހަޟްރަތުން ފާފަ ފުއްސަވައިދެއްވުމަށް އެދި ދަންނަވަމެވެ. އަދި ތިޔަﷲއަށް މިއަޅާ ތައުބާވަމެވެ."

10- ގެއިން ނުކުންނަހިނދު ކިޔާދުޢާ:

(16) "بِسْمِ اللهِ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللهِ، وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ"(3) "ﷲ ގެ އިސްމުފުޅުގެ ބަރަކާތުން ނިކުންނަމެވެ. އަޅުގަނޑުގެ އެންމެހާ ކަންތައްތައް ﷲއަށް ބަރޯސާކުރަމެވެ. އަދި އެއްވެސް ހެޔޮކަމެއް ކުރުމުގެ ބާރެއްވެސް އަދި ނުބައިކަމުން ސަލާމަތްވުމުގެ ބާރެއްވެސް ﷲގެ ރަސްކަމުން ފިޔަވައި ނުވެއެވެ."

1) رواه الترمذي وصحّحه الألباني.

2) رواه النسائي في عمل اليوم والليلة. وذكره الألباني في إرواء الغليل.

3) رواه أبو داود و الترمذي. وصحّحه الألباني.

(17) "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَعُوْذُ بِكَ أَنْ أَضِلَ، أَوْ أُضَلَّ، أَوْ أَزِلَ، أَوْ أُزَلَّ، أَوْ أَظْلِمَ، أَوْ أُظْلَمَ، أَوْ أَجْهَلَ، أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ"(1) "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަށާ މަގުފުރެދުމުންނާއި މިއަށާ މަގުފުރައްދައިގެނެވުމުން ނުވަތަ މިއަށާ ބައްޓެހުމުން ކައްސަވައިގެތުމުންނާއި މިއަށާ ބައްޓެހުމުން ކައްސަވައިގެތުމުން ނުވަތަ މިއަށާ މީހެއްގެ ޙައްޤަކަށް އަނިޔާވެރިވުމާއި މިއަށާގެ ޙައްޤަކަށް އެހެންމީހަކު އަނިޔާވެރިވުމުން ނުވަތަ މިއަށާ މީހަކާ ޖާހިލު ބަރަދުވެރިގޮތަކަށް މުޢާމަލާތްކުރުމުންނާއި މިއަށާއާ ޖާހިލު އެހެންމީހަކު ބަރަދުވެރިގޮތަކަށް މުޢާމަލާތްކުރުމުން ރައްކާތެރިކަންދެއްވުމަށް މިއަށާ ތިބާރަސްކަލާނގެ ޙަޟްރަތުން އެދެމެވެ."

11- ގެއަށް ވަންނައިރު ކިޔާދުޢާ:

(18) "بِسْمِ اللهِ وَلَجْنَاَ، وَبِسْمِ اللهِ خَرَجْنَاَ، وَعَلَى اللهِ رَبِّنَاَ تَوَكَّلْنَاَ"(2) "ﷲ ގެ އިސްމުފުޅުގެ ބަރަކާތާއެކު އަޅަމެން ވަނީމެވެ. އަދި ﷲ ގެ އިސްމުފުޅުގެ ބަރަކާތާއެކު އަޅަމެން ނުކުތީމެވެ. އަދި އަޅަމެން ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ﷲއަށް އަޅަމެންގެ އުންމީދާ ކަންތައްތައް ބާރުލުއްވީމެވެ." (ދެން ގޭގެ އަހުލުވެރިންނަށް ސަލާމްކުރާށެވެ.)

1) رواه أهل السنن. وصحّحه الألباني.

2) أخرجه أبو داود وحسّن إسناده ابن باز.

12- މިސްކިތަށް ދާއިރު ކިޔާދުޢާ

(19) "اَللَّهُمَّ اجْعَلْ فِيْ قَلْبِيْ نُوْرًا وَفِيْ لِسانِيْ نُوْرًا، وَفِيْ سَمْعِيْ نُوْرًا، وَفِيْ بَصَرِيْ نُوْرًا، وَمِنْ فَوْقِيْ نُوْرًا، وَمِنْ تَحْتِيْ نُوْرًا، وَعَنْ يَمِيْنِيْ نُوْرًا، وَعَنْ شِمالِيْ نُوْرًا، وَمِنْ أَمامِيْ نُوْرًا، وَمِنْ خَلْفِيْ نُوْرًا، وَاجْعَلْ فِيْ نَفْسِيْ نُوْرًا، وَأَعْظِمْ لِيْ نُوْرًا، وَعَظِّمْ لِيْ نُوْرًا، وَاجْعَلْ لِيْ نُوْرًا، وَاجْعَلْنِيْ نُوْرًا، اَللَّهُمَّ أَعْطِنِيْ نُوْرًا، وَاجْعَلْ فِيْ عَصَبِيْ نُوْرًا، وَفِيْ لَحْمِيْ نُوْرًا، وَفِيْ دَمِيْ نُوْرًا، وَفِيْ شَعْرِيْ نُوْرًا، وَفِيْ بَشَرِيْ نُوْرًا"(1) [اَللَّهُمَّ اجْعَلْ لِيْ نُوْرًا فِيْ قَبْرِيْ، وَنُوْرًا فِيْ عِظَامِيْ](2) [وَزِدْنِيْ نُوْرًا، وَزِدْنِيْ نُوْرًا، وَزِدْنِيْ نُوْرًا](3) [وَهَبْ لِيْ نُوْرًا عَلَى نُوْرٍ](4) "އޭ ހައްދަވައި ޤުދުރަތްތެރި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާގެ ހިތުގައި ނޫރެއްލައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާގެ ދުލުގައި ނޫރެއްލައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާގެ އެހުމުގައި (ކަންފަތުގައި) ނޫރެއްލައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާގެ ބެލުމުގައި (ލޮލުގައި) ނޫރެއްލައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާގެ މަތީން ނޫރެއްލައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާގެ ތިރީން ނޫރެއްލައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާގެ ކަނާތްފަރާތުން ނޫރެއްލައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާގެ ވާތްފަރާތުން ނޫރެއްލައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާގެ ކުރިމަތީން ނޫރެއްލައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާގެ ފަހަތުން ނޫރެއްލައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާގެ ނަފްސުގައި ނޫރެއްލައްވާނދޭވެ! އަދި

1) رواه البخاري ومسلم.

2) رواه الترمذي.

3) أخرجه البخاري في الأدب المفرد. وصحّحه الألباني.

4) ذكره ابن حجر في فتح الباري

މިއަޅާއަށް ނޫރެއް އިތުރުކުރައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާއަށް ނޫރެއް ބޮޑުކުރައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާއަށް ނޫރެއްލައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާ ނޫރެއްކަމުގައި ލައްވާނދޭވެ! އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާކޮ! މިއަޅާއަށް ނޫރެއް ދެއްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާގެ ގޮނޮރުގައި ނޫރެއްލައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާގެ މަހުގައި ނޫރެއްލައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާގެ ލޭގައި ނޫރެއްލައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާގެ އިސްތަށީގައި ނޫރެއްލައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާގެ ހަމުގައި ނޫރެއްލައްވާނދޭވެ! [އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާކޮ! މިއަޅާއަށްޓަކައި މިއަޅާގެ ކަށްވަޅުގައި ނޫރެއްލައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާގެ ކަށީގައި ނޫރެއްލައްވާނދޭވެ!] [އަދި މިއަޅާއަށް ނޫރެއް އިތުރުކުރައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާއަށް ނޫރެއް އިތުރުކުރައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާއަށް ނޫރެއް އިތުރުކުރައްވާނދޭވެ!] [އަދި މިއަޅާއަށް ނޫރެއްގެ މައްޗަށް ނޫރެއް ދެއްވާނދޭވެ!]

13- މިސްކިތަށް ވަންނަމުން ކިޔާދުޢާ.

(20) "أَعُوْذُ بِاللهِ الْعَظِيْمِ، وَبِوَجْهِهِ الْكَرِيْمِ، وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيْمِ، مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ"(1) [بِسْمِ اللهِ، وَالصَّلاَةُ](2) [وَالسَّلاَمُ عَلَى رَسُوْلِ اللهِ](3) "اَللَّهُمَّ افْتَحْ

1) رواه أبو داود وصحّحه الألباني.

2) رواه ابن السنّي وحسّنه الألباني.

3) رواه أبو داود وصحّحه الألباني.

لِيْ أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ"(1) "މަތިވެރި މާތް الله ގެ ނަންފުޅުން އަދި އެކަލާނގެ މާތް ވަޖުހުފުޅާއި، އެކަލާނގެ އިސްވެވޮޑިގެންވާ ބާރު ދުލުވެރިކޮން ރަޙްމަތުން ދުރުކުރެވިފައިވާ ޝައިޠާނާގެ ކިބައިން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަން މިއަޅާ އެދެމެވެ." [الله ގެ އިސްމުފުޅުގެ ބަރަކާތުން ވަންނަމެވެ. އަދި الله ގެ ރަސޫލާގެ މައްޗަށް ސަލަވާތާއި ސަލާމްލިބޭވެ.] "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! އިބަﷲގެ ރަޙްމަތުގެ ދޮރުތަކެއް މިއަޅާއަށްޓަކައި ހުޅުވައިދެއްވާނދޭވެ!"

14- މިސްކިތުން ނިކުންނަމުން ކިޔާދުޢާ.

(21) "بِسْمِ اللهِ وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلَى رَسُوْلِ اللهِ، اَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ، اَللَّهُمَّ اعْصِمْنِيْ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ"(2) "الله ގެ އިސްމުފުޅުގެ ބަރަކާތުން ނިކުންނަމެވެ. އަދި الله ގެ ރަސޫލާގެ މައްޗަށް ސަލަވާތާއި ސަލާމްލިބޭވެ. އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! ހަމަކަށަވަރުން މިއަޅާ އިބަރަސްކަލާނގެ ފަޟްލުވަންތަކަމުން އެދެމުން އަދި

---

1) رواه مسلم. އަދި ابن ماجه ގައި ވާރިދުވެގެން އައިސްފައިވަނީ "اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِيْ ذُنُوْبِيْ وَافْتَحْ لِيْ أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ" މިފަދައިންނެވެ. (އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާގެ ފާފަތައް މިއަޅާއަށް ފުއްސަވައިދެއްވާނދޭވެ! އަދި އިބަﷲގެ ރަޙްމަތުގެ ދޮރުތަކެއް މިއަޅާއަށްޓަކައި ހުޅުވައިދެއްވާނދޭވެ!) އަދި މިރިވާޔަތުގައިވާ ސަލާމް ކިޔުމާއި އަލްބާނީ ވިދާޅުވިއެވެ.

2) އިސްވެދިޔަ دعاء ގެ تعليق ތައް ބައްލަވާށެވެ. އިތުރުން އައިސްފައިވަނީ اَللَّهُمَّ اعْصِمْنِيْ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ މިއީ ابن ماجه ގައި އައިސްފައިވާ ގޮތެވެ.

ދަންނަވަމުވެ. އޭ ހަރްދަވައި ޤުދުރަތްވެރި ރަސްކަލާނގެ! ތަބަރުކަމުން ދުރުކުރެވިފައިވާ ޝައިޠާނާގެ ކިބައިން މިއަޅާ ސަލާމަތްކުރައްވާނދޭވެ!"

15- ބަންގީގެ ޛިކުރުތައް:

(22) حَيَّ عَلَى الصَّلاَةِ (ނަމާދަށް އަވަސްވެގަންނާށެވެ.) އަދި حَيَّ عَلَى الْفَلاَحِ (ކާމިޔާބު ހޯދުމަށް އަވަސްވެގަންނާށެވެ.) މިދެކަލިމަ ފިޔަވައި ދެންހުރި ހުރިހާ ކަލިމައެއް ބަންގިދޭމީހާ ކިޔާގޮތަށް ކިޔާށެވެ. މިދެކަލިމައިގެ ބަދަލުގައި لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّبِاللهِ (ނުބައިކަމުން ސަލާމަތްވުމުގެ ބާރެއްވެސް އަދި ހެޔޮކަމެއްކުރުމުގެ ބާރެއްވެސް اللهގެ ހެއްދެވުމެއްނުލާ ނުވެއެވެ.) ކިޔާށެވެ.[1]

(23) ބަންގިދޭމީހާ أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ކިޔައި ނިމުމަށްފަހު އަންނަނިވި ދުޢާ ކިޔާށެވެ.[2]

"وَأَنَا أَشْهَدُ أَن لاَّ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ، رَضِيْتُ بِاللهِ رَبًّا، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُوْلاً، وَبِالإِسْلاَمِ دِيْناً"[3] "الله މެނުވީ އަޅުކަންވެވުން ޙައްޤުވެރިވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކުނުވާކަމަށާއި، އެކަލާނގެއީ އެއްކައުވަންތަ އިލާހުކަލާނގެއި، އެކަލާނގެއަށް އެއްވެސް ޝަރީކަކުނުވާކަމަށް މިއަޅާވެސް ހެކިވަމެވެ. އަދި ހަމަކަށަވަރުން މުޙައްމަދުގެފާނީ އެކަލާނގެ އަޅާކަމަށާއި އަދި އެކަލާނގެ ރަސޫލާކަމަށް

---

1) رواه البخاري ومسلم.

2) رواه ابن خزيمة.

3) رواه مسلم.

ހެކިވަމެވެ. ﷲީ ހުރިހާ އެއްޗެއްގެ ވެރިރަސްކަލާނގެކަމުގައި އަދި މުޙައްމަދުގެފާނީ ރަސޫލާކަމުގައި އަދި އިސްލާމްދީނީ ދީނަކަމުގައި އަހުރެން ރުހިއްޖައީމެވެ."

(24) "ބަންގިދޭމީހާގެ ބަންގިއަށް ޖަވާބުދީ ނިމުމުންފަހު رسول الله ﷺ ގެ މައްޗަށް ސަލަވާތް ކިޔަވާށެވެ."(1)

(25) ދެން އަންނަނިވި ދުޢާކުރުމެވެ. "اَللَّهُمَّ رَبَّ هٰذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ، وَالصَّلاَةِ الْقَائِمَةِ، آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيْلَةَ وَالْفَضِيْلَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُوْدًا الَّذِيْ وَعَدْتَهُ، [إِنَّكَ لاَ تُخْلِفُ الْمِيْعَادَ]"(2) "އޭ މިފުރިހަމަ ދަޢުވަތާއި، މިޤާއިމުވާ ނަމާދުގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ! މުޙައްމަދުގެފާނަށް ވަސީލަތާއި(3) މަތިވެރިކަން ދެއްވާނދޭވެ! އަދި އިބަﷲ އެކަލޭގެފާނަށް ވަޢުދުކުރެއްވި، ޙަމްދު ލިބިގެންވާ މަޤާމަށް އެކަލޭގެފާނު ފޮނުއްވާނދޭވެ! [ހަމަކަށަވަރުން އިބަﷲ ވަޢުދާ ޚިލާފުވެ ވޮޑިއެއް ނުގަންނަވަމުއެވެ.]"

(26) "ބަންގިއާއި ޤަމަތާ ދޭތެރޭގައި އަމިއްލަ ނަފުސަށް ދުޢާކުރުމެވެ. ހަމަކަށަވަރުން އެވަގުތުގައި ކުރާދުޢާ (އިޖާބަދެއްވުން) އަނބުރައި ފޮނުވައިނުލެވޭނެއެވެ."(4)

---

1) رواه مسلم.

2) رواه البخاري. އަދި ބުރެކެޓް ތެރޭގައި އޮވަނީ الإمام بيهقي އިތުރަށް ރިވާކުރައްވާފައިވާ އިބާރަތެކެވެ. وحسّن إسناده ابن باز.

3) ވަސީލަތާ ބެހޭގޮތުން رسول الله ﷺ ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ. "އެއީ ސުވަރުގޭގެ މަޤާމަކަށް ކިޔާ ނަމެކެވެ. ﷲ ގެ އަޅުތަކުންކުރެ އެންމެ އެކަކަށް ގެނުވި އެ މަޤާމު އެކަކިގެންނެއްނުވެއެވެ. އަދި އެ އަޅާއަކީ މިކަލޭގެފާނު ކަމުގައި ވުމަށް އުއްމީދުކުރަމެވެ."

4) رواه الترمذي وأبوداود وأحمد. وذكره الألباني في إرواء الغليل.

16- دُعَاءُ الاِسْتِفْتَاح (ނަމާދު ފެށުމުގެ ދުޢާ).

(27) "اَللَّهُمَّ باَعِدْ بَيْنِيْ وَبَيْنَ خَطَاياَيَ كَماَ باَعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اَللَّهُمَّ نَقِّنِيْ مِنْ خَطَاياَيَ، كَماَ يُنَقَّى الثَّوْبُ الأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اَللَّهُمَّ اغْسِلْنِيْ مِنْ خَطَاياَيَ، بِالثَّلْجِ وَالْماَءِ وَالْبَرَدِ"[(1)] "އޭ ހައްގުގައި ޢިބާދާކުރެވޭ ރަސްކަލާނގެ! އިރުއަރާ ހުޅަނގާއި، އިރުއޮއްސޭ ހުޅަނގާ ދެމެދު ތިބާﷲ ދުރުކުރެއްވި ފަދައިން މިއަޅާއާއި މިއަޅާގެ ކުށްތަކާ ދެމެދު ދުރުކުރައްވާނދޭވެ! އޭ ހައްގުގައި ޢިބާދާކުރެވޭ ރަސްކަލާނގެ! ހުދުފޭރާން ހަޑިތަކުން ސާފުކުރާ ފަދައިން މިއަޅާގެ ކުށްތަކުން މިއަޅާ ސާފުކުރައްވާނދޭވެ! އޭ ހައްގުގައި ޢިބާދާކުރެވޭ ރަސްކަލާނގެ! ސްނޯއާއި، ފެނާއި، ގަނޑުފެނުން މިއަޅާގެ ކުށްތަކުން ދޮވެދެއްވާނދޭވެ!"

(28) "سُبْحاَنَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، وَتَباَرَكَ اسْمُكَ، وَتَعاَلَى جَدُّكَ، وَلاَ إِلَهَ غَيْرُكَ"[(2)] "ތިބާﷲގެ ތަސްބީހާއި ހަމްދު ކިޔަމެވެ! އޭ ހައްގުގައި ޢިބާދާކުރެވޭ ރަސްކަލާނގެ! ތިބާﷲގެ ނަންފުޅު ބަރަކާތްތެރިވެގެންވެއެވެ. ތިބާﷲގެ ޝަރަފު މަތިވެގެންވެއެވެ! އަދި ތިބާރަސްކަލާނގެ ޝަރަފުގެ ޢަޒަމަތް ވަރަށް މަތިވެގެންވެއެވެ! އަދި ތިބާﷲ ފިޔަވައި އަޅުކަންވާން ޙައްގުވެރި އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ."

(29) "وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِيْ فَطَرَ السَّماَوَاتِ وَالأَرْضَ حَنِيْفاً وَماَ أَناَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ، إِنَّ صَلاَتِيْ، وَنُسُكِيْ، وَمَحْياَيَ، وَمَماَتِيْ لِلهِ رَبِّ الْعاَلَمِيْنَ، لاَ

---

1) رواه البخاري ومسلم.

2) أخرجه أهل السنن. وصحّحه الألباني.

شَرِيْكَ لَهُ وَبِذٰلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ. اَللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ أَنْتَ. أَنْتَ رَبِّيْ وَأَنَا عَبْدُكَ، ظَلَمْتُ نَفْسِيْ وَاعْتَرَفْتُ بِذَنْبِيْ فَاغْفِرْ لِيْ ذُنُوْبِيْ جَمِيْعاً إِنَّهُ لاَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ إِلاَّ أَنْتَ. وَاهْدِنِيْ لِأَحْسَنِ الأَخْلاَقِ لاَ يَهْدِيْ لِأَحْسَنِهَا إِلاَّ أَنْتَ، وَاصْرِفْ عَنِّيْ سَيِّئَهَا، لاَ يَصْرِفُ عَنِّيْ سَيِّئَهَا إِلاَّ أَنْتَ، لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ، وَالْخَيْرُ كُلُّهُ بِيَدَيْكَ، وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ، أَنَا بِكَ وَإِلَيْكَ، تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوْبُ إِلَيْكَ"[1] "އުޢްތަކާއި ބިން ނަމާދުގެ ތެރެއިން ގެއްލުވި ފަރާތަށް، ބަރަކާތްތެރިކަމުން އައިސްބާވަތް، މިންވަރުގެ ބޮޑުކަމާއި، މިއަދާގެ ދޫން ކުރިމަތިކުރަމުން. އަދި މިއަދާ މުސްތަޤްބަލުގެ ތެރެއިން ނުވަތަ. ހަމަކަހަލަ ރުމަން މިއަދާގެ ފުރުބާނާއި، މިއަދާގެ ދިރިހުރުމާއި، މިއަދާގެ މަރުވުން މިތުރުވެވޭ ގެންވަނީ ހާލަތުތަކުގެ ވެރި اللهُ އަށެވެ. އެކަލާނގެއަށް ބައިވެރިއަކު ނުވެއެވެ. މިއަދާއަށް އަމުރުކުރެވިގެންވަނީ މިފަދައިންނެވެ. އަދި މިއަދާވަނީ މުސްލިމުންގެ ތެރެއިންނެވެ. އޭ ހަލާކުވަމި ބަޔާކުއްޓި ރަސްކަލާނގެ! އިބަޢާއިލާހީ (ރަބްބު) ރަސްކަލާނގެއެވެ. (އިބަދު ރަސްކަލާނގެ ރަސްކަލާނގެއެވެ.) އިބަޢާ الله ގެސްގެ ސަބަބުން ބައްދަލުވެގެން އެހާން އެއްވެސް ބިލާސް ނުވެއެވެ. އިބަޢާއިއި މިއަދާގެ ފެރިރަސްކަލާނގެއެވެ. އަދި މިއަދާއި އިބަޢާއްގެ އަޒާބުލިބޭ. މިއަދާގެ ނަފްސަށް މިއަދާ އަނިޔާވެރިވީމެވެ. އަދި މިއަދާގެ ފާފަތަކަށް މިއަދާ އިޢުތިރާފުވެއްޖައީމެވެ. ފަހެ މިއަދާގެ ހުރިހާ ފާފައެއް ފާފަތަކަށް މިއަދާއަށް ފާފަޝިރުއްވާނދޭވެ! ހަމަކަހަލަ އިބަޢާ ފާފަތަކަށް ފާފަފުއްސަވާ އެހެން އެއްވެސް ފަރާތެއް ނުވެއެވެ. އަދި ރިވެތި

1) أخرجه مسلم.

އަޅުގަޑަށް މިއަދާއަށް މަގުދައްކަވާނދޭވެ! އޭﷲ ހިދާޔަތުގެ އެތަކެތި ދިވެހި
އަޅުގަޑަކަށް މަގުދައްކަވާނދޭ އެހެން އެއްވެސް ހަރާމެއް ނުވެއްޖެ. އަދި ނުބައި
އަޅުގަނޑު މިއަދާގެ ކިބައިން ދުރުކުރައްވާނދޭވެ! އޭﷲ ހިދާޔަތް އެތަކެތި
ނުބައި އަޅުގަނޑާއި މިއަދާގެ ކިބައިން ދުރުކުރައްވާށި އެހެން ހަރާމެއް
ނޫރެއް. މިއަދާ އޭﷲގެ ގާތުގައި ބަސްކޮށްދެއްވާށެވެ. އަދި އޭﷲގެ
ގާތުގައި ބަސްކޮށްދެއްވާށެވެ. އަދި އަސްލުގައި ހަރާމް ކަމަށްވުމުން އޭﷲގެ
ދުއާތަކެއްގެ ދަރުމައިން. އަދި ނުބައި އެއްވެސް ކަމެއް އޭﷲގެ ބަސްކޮށްދެއްވާ
ނިސްބަތްވާ ނޫރެއް. މިއަދާ ދިރިހުރުމުގައި އޭﷲގެ
ބޮޑުކުރެއްވުމަށް. އަދި މިއަދާ އެނބުރި ދުއާކުރުމުގައި އޭﷲގެ
ބަސްކޮށްދެއްވާ. އޭﷲ މާތް ކަލޭގެފާނު ދެއްވާށެވެ. އޭﷲގެ
ބަސްކޮށްދެއްވާ މިއަދާ ހަމަހަމަ ސުލްހަ އެދި ކަންނަގަލާ. އަދި މިއަދާ
އޭﷲގެ ބަސްކޮށްދެއްވާ ކަރުނަވަރުވެ."

(30) "اَللَّهُمَّ رَبَّ جِبْرَائِيْلَ، وَمِيْكَائِيْل، وَإِسْرَافِيْلَ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ، عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ. اِهْدِنِيْ لِمَاَ اخْتُلِفَ فِيْهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِكَ إِنَّكَ تَهْدِيْ مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيْمٍ"(1)

"އޭ ޖިބްރީލުގެފާނާއި، މީކާއީލުގެފާނާއި، އިސްރާފީލުގެފާނުގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ! އުޑުތަކާއި ބިން ހެއްދެވި ކަލާނގެ ރަސްކަލާނގެ! ޣައިބާއި ޙާޟިރު ދެނެވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެ! ކަލޭގެފާނުގެ އަޅުތަކުންގެ ތެރޭގައި ޚިލާފުވާ ކަންތައްތަކުގައި ޙުކުމްކުރައްވަނީ ކަލޭގެފާނެވެ. އޭ ﷲ، ޙައްޤުގައި ޚިލާފުވި ކަންތަކުގައި އޭﷲގެ އިޒުނަވަރުން ހިދާޔަތް ދެއްވާނދޭވެ. ކަލޭގެފާނު އިރާދަކުރައްވާ ބޭފުޅަކަށް ތެދުމަގަށް ހިދާޔަތް ދެއްވަނީ ކަލޭގެފާނެވެ."

---

1) أخرجه مسلم.

އިޚުނަތުގާއްކޮ، ބައްދުގެތެރެއިން އެކަންކާމާދުން ތުރަބަސްފެތިހަދިވާ ކަންތައްތަކަން މިއަދާއަން ހިދާޔަތްދެއްކަވާނދޭވެ! ހަމަކަނަވަޙުން އިބަﷲ އެދިވޭ ގެންނަވާ މިހާރަން ސިފަވެގެންވާ މަގަން ހިދާޔަތް ދެއްކަވަދުއްވެ."

(31) "اَللّٰهُ أَكْبَرُ كَبِيْرًا، اَللّٰهُ أَكْبَرُ كَبِيْرًا، اَللّٰهُ أَكْبَرُ كَبِيْرًا، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ كَثِيْرًا، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ كَثِيْرًا، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ كَثِيْرًا، وَسُبْحَانَ اللهِ بُكْرَةً وَأَصِيْلاً" (މިފަދައިން ތިންފަހަރު ކިޔާށެވެ.) "ބޮޑުވެގެންވާ ބޮޑުވަރުކަން އެންމެބޮޑު ﷲއެވެ. ބޮޑުވެގެންވާ ބޮޑުވަރުކަން އެންމެބޮޑު ﷲއެވެ. ބޮޑުވެގެންވާ ބޮޑުވަރުކަން އެންމެބޮޑު ﷲއެވެ. އަދި ގިނަވެގެންވާ ޙަމްދުކުރުން އެންމެހާ ޙަމްދެއް ލިބިވޮޑިގެންވަނީ ﷲއަށެވެ. އަދި ގިނަވެގެންވާ ޙަމްދުކުރުން އެންމެހާ ޙަމްދެއް ލިބިވޮޑިގެންވަނީ ﷲއަށެވެ. އަދި ގިނަވެގެންވާ ޙަމްދުކުރުން އެންމެހާ ޙަމްދެއް ލިބިވޮޑިގެންވަނީ ﷲއަށެވެ. އަދި ހެނދުނާއި ހަވީރު ﷲގެ ސުބުޙާނަހޫވަތަޢާލާ ޠާހިރުކުރަމެވެ." (ތިންފަހަރު ކިޔާށެވެ.) "أَعُوْذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ: مِنْ نَفْخِهِ، وَنَفْثِهِ، وَهَمْزِهِ" "ޝައިޠާނާގެ ކިބައިންނާއި، ޝައިޠާނާ އަނގައިން ފުމެލުމުންނާއި (ޢަރަބި ބަހުގެ ކިބުރުވުން ކަމުންނާއި)، އޭނާ ކުޅުނުލުމުންނާއި (ޢަރަބި ބަހުގެ ސިޙުރުކުރުމުކަމުންނާއި)، އޭނާ ވަސްވާސްދިނުން (ޢަރަބި ބަހުގެ ވަސްވާސް) ހައްދަވައިދޭ ކަންތައްތަކުން އަދި ﷲ ގެ ރަޙްމަތުން ދޫކޮށްދެއްވާނދޭވެ."(1)

1) أخرجه أبو داود و ابن ماجه وأحمد. އަދި مسلم ގެ ރިވާޔަތެއްގައިވެއެވެ. ވާހަކަ ﷲ ދެއްކެވުމުގައި ابن عمر ރިވާކުރެއްވިއެވެ. އެއްފަހަރަކު رسول الله ﷺ އާއެކު ނަމާދުކުރައްވަމުން މީސްތަކުންގެ ތެރެއިން މީހަކު اللهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ كَثِيرًا وَسُبْحَانَ اللهِ بُكْرَةً وَأَصِيلاً މިފަދައިން ކިޔުއެވެ. رسول الله ﷺ ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "މިކަލިމަތައް ކިޔުއީ ކާކު ހެއްޔެވެ؟"

(32) رسول الله ﷺ ރޭގަނޑު ތަހައްޖުދަށް ވަޑައިގެން ތެދުވެވޮޑިގަތުމުން ކިޔުއްވާފައިވާ (دعاء الإستفتاح ގައި) ވިދާޅުވާކަމުގައި ވިއެވެ. "اَللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ نُوْرُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ وَمَنْ فِيْهِنَّ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قَيِّمُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ وَمَنْ فِيْهِنَّ، [وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ وَمَنْ فِيْهِنَّ] [وَلَكَ الْحَمْدُ لَكَ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ وَمَنْ فِيْهِنَّ] [وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ مَلِكُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ وَمَنْ فِيْهِنَّ] [وَلَكَ الْحَمْدُ] [أَنْتَ الْحَقُّ، وَوَعْدُكَ الْحَقُّ، وَقَوْلُكَ الْحَقُّ، وَلِقَاؤُكَ الْحَقُّ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ، وَالنَّارُ حَقٌّ، وَالنَّبِيُّوْنَ حَقٌّ، وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَقٌّ، وَالسَّاعَةُ حَقٌّ] [اَللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَإِلَيْكَ أَنَبْتُ، وَبِكَ خَاصَمْتُ، وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ، فَاغْفِرْ لِيْ مَا قَدَّمْتُ، وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ، وَمَا أَعْلَنْتُ] [أَنْتَ الْمُقَدِّمُ، وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ] [أَنْتَ إِلَهِيْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ]"(1) ”އޭ ހަތްރަވަޅި ބާރުގެކަލާނގެ ރަސްކަލާނގެ! އަސްމާނާ ބިމާއިދުނިޔޭގައި ތިބިހުރިހާތަކެތީގެ ހަމަޖެހުނު ނޫރަކީ ކަލޭގެފާނެވެ. ޙަމްދު ހުރިހާ ތަޢުރީފެއް ވާނީ ކަލޭގެފާނަށެވެ. ހަމަ ކަލޭގެފާނަށް ޙަމްދުވެރިވެއެވެ. އަދި އަސްމާނާ ބިމާއިދުނިޔޭގައި ތިބިހުރިހާތަކެތީގެ ހަމަޖެހުނު ނޫރަކީ ކަލޭގެފާނެވެ. ޙަމްދު ހުރިހާ ތަޢުރީފެއް ވާނީ ކަލޭގެފާނަށެވެ. ހަމަ ކަލޭގެފާނަށް ޙަމްދުވެރިވެއެވެ. އަދި އަސްމާނާ ބިމާއިދުނިޔޭގައި ތިބިހުރިހާތަކެތީގެ ހަމަޖެހުނު ނޫރަކީ ކަލޭގެފާނެވެ. ޙަމްދު

މިސްރަޙުތަކުގެ ތެރޭގައިވާ ބިރުދަށް ބުރުނުވިއެވެ. އޭ ﷲ ގެ ރަސޫލާ އެވެ! އަޅުގަނޑަށް ކިޔާ އަދުގަނޑޭވެ. ބަދަލުކުރައްވައިދިނުމެވެ. "އަޅުގަނޑުމެން މިދަންނަވާގޮތް އެއްކޮށް ވަރަށް ރަނގަޅުވެއެވެ. އަޅުގަނޑުމެން ވަޒީފާ އާއި ގުޅިގެން ދިރިއުޅުއްވާށެވެ."

1) رواه البخاري ومسلم.

އުޑުތަކާއި، ބިމާއި އަދި އެތަންތާނގައި ވައިހައި ބައެއްގެ
ވެރިރަސްކަލާނގެއެވެ. އަދި އެންމެހާ ޙަމްދުތަކާއި ތަޢުރީފް ލިބިވޭގެންވަނީ
ހަމައެކަނި ތިޔަﷲއަށެވެ. ތިޔަﷲއީ އުޑުތަކާއި ބިމުގެ ވެރިކަން
ލިބިވޭގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ. އަދި އެންމެހާ ޙަމްދުތަކާއި ތަޢުރީފް
ލިބިވޭގެންވަނީ ހަމައެކަނި ތިޔަﷲއަށެވެ. ތިޔަﷲއީ އުޑުތަކާއި ބިމުގެ
ރަސްކަމުގެވެރިއެވެ. އަދި އެންމެހާ ޙަމްދުތަކާއި ތަޢުރީފް ލިބިވޭގެންވަނީ
ހަމައެކަނި ތިޔަﷲއަށެވެ. ތިޔަﷲއީ ޙައްޤެވެ. އަދި ތިޔަﷲގެ
ވަޢުދުފުޅުވެސް ޙައްޤެވެ. އަދި ތިޔަﷲގެ ބަސްފުޅުވެސް ޙައްޤެވެ.
އަދި ތިޔަﷲއާ ބައްދަލުވުމުވެސް ޙައްޤެވެ. އަދި ސުވަރުގެ ޙައްޤެވެ. އަދި
ނަރަކަ ޙައްޤެވެ. އަދި ނަބިއްޔުން ޙައްޤެވެ. އަދި މުޙައްމަދު ﷺ ޙައްޤެވެ.
އަދި ޤިޔާމަތްދުވަސް ޙައްޤެވެ. އޭ ހައްދުމައި ފުރިހަމަ ރަސްކަލާކޮ!
މިއަޅާ ހަމައެކަނި ތިޔަﷲއަށް ބޯލަނބާ ކިޔަމަންތެރިވީމެވެ. އަދި
ހަމައެކަނި ތިޔަﷲއާ މިއަޅާގެ ކަންތައްތައް ހަވާލުކޮށްފީމެވެ. އަދި މިއަޅާ
ހަމައެކަނި ތިޔަﷲއަށް އީމާންވެއްޖައީމެވެ. އަދި ހަމައެކަނި ތިޔަﷲގެ
ޙަޟްރަތަށް މިއަޅާ ރުޖޫޢަވެއްޖައީމެވެ. (ތައުބާވެ އެނބުރި ވެއްޖައީމެވެ.) އަދި
ހަމައެކަނި ތިޔަﷲގެ މަދަދާއެކު (ދުޝްމިނުންނާ) އިދިކޮޅުވެރިވީމެވެ. އަދި
ހަމައެކަނި ތިޔަރަސްކަލާނގެ ޙަޟްރަތަށް ޙުކުމްކުރުއްވުމަށް އެދި
ދެންނެވީމެވެ. ފަހެ މިއަޅާގެ އިސްވެދިޔައި ފާފަތަކާއި ފަސްވެދިޔައި
ފާފައެއް ފުއްސަވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާ ސިއްރުންކުރި ފާފަތަކާއި
ފާޅުގައިކުރި ފާފައެއްވެސް ފުއްސަވާނދޭވެ! (ހެޔޮކަންމަދުކަމި މިސްކަތުން)
އިސްކުރައްވާ ފަރާތަކީ ތިޔަﷲއެވެ. އަދި ފަސްކުރައްވާ ފަރާތަކީވެސް

އިބަ اللّٰهއަށެވެ. އިބަ اللّٰهއީ މިއަރާގެ އިލާހެވެ. އިބަ الله ފިޔަވައި އަޅުކަންކުރެވުން
ބައްދަލުވެދާނޭ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ."

17- ރުކޫޢުގައި ކިޔާދުޢާ.

(33) "سُبْحَانَ رَبِيَ الْعَظِيْمِ"(1) (މަދުވެގެން ތިންފަހަރު) "މިއަޅާ ހައްދަވައިދެއްވި ބޮޑުކަލާނގެ اللّٰهގެ ޒާތްޕާކުވެގެންވަނީ ކަލާނގެއެވެ!"

(34) "سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِيْ"(2) "އިބަ اللّٰهގެ ޒާތްޕާކުވެގެންވަނީ ކަލާނގެއެވެ! އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކަލާނގެ ޙަމްދުކުރަނީ ކަލާނގެއެވެ! އޭ އަޅުގަނޑުގެ ފާފަތަކުން ފުއްސަވާދެއްވާނދޭވެ! އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކަލާނގެ ހުސް ޙަމްދުކުރަނީ ކަލާނގެއެވެ! މިއަޅާއަށް ފާފަ ފުއްސަވާދެއްވާނދޭވެ!"

(35) "سُبُّوْحٌ، قُدُّوْسٌ، رَبُّ الْمَلاَئِكَةِ وَالرُّوْحِ"(3) "އުކަލާނގެއީ ހުރިހާ އުނި ސިފަތަކުން ހުސްކޮށް ޕާކުވެގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. ހުރިހާ ޢައިބުތަކުން ހުސްކޮށް ޕާކުވެގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. އުކަލާނގެއީ މަލާއިކަތުންނާއި ޖިބްރީލުގެ ވެރި ކަލާނގެއެވެ."

(36) "اَللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ خَشَعَ لَكَ سَمْعِيْ، وَبَصَرِيْ، وَمُخِّيْ، وَعَظْمِيْ، وَعَصَبِيْ، وَمَا اسْتَقَلَّ بِهِ قَدَمِيْ"(4) "އޭ ހައްދަވައި

1) أخرجه أهل السنن. وأحمد.
2) رواه البخاري ومسلم.
3) رواه مسلم و أبو داود.
4) رواه مسلم. والأربعة إلاّ ابن ماجه.

ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާ ތިޔަﷲއަށް ރުކޫޢުކޮށްފީމެވެ. އަދި މިއަޅާ ތިޔަﷲއަށް އީމާންވެއްޖައީމެވެ. އަދި މިއަޅާ ތިޔަﷲއަށް ބޯލަނބައި ކިޔަމަންވެއްޖައީމެވެ. މިއަޅާގެ އިވުމާއި، ފެނުމާއި، މިއަޅާގެ ސިކުނޑީއާއި، މިއަޅާގެ ކަށްޓާއި، މިއަޅާގެ ނާރުތަކާއި، އަދި މިއަޅާގެ ފައިމައި ހުރިހައި ތަކެއްޗެއް (އެބަހީ ޖިސްމު) ވާނީ ތިޔަﷲއަށް މަޑުމައިތިވެ ނިކަމެތިވެގެންނެވެ."

(37) "سُبْحَانَ ذِيْ الْجَبَرُوْتِ، وَالْمَلَكُوْتِ، وَالْكِبْرِيَاءِ، وَالْعَظَمَةِ"[1] "ގަދަފަދަކަމާއި، ވެރިކަމާއި، ބޮޑުކަމާއި، މަތިވެރިކަމުގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ ހުސްޠާހިރުވަންތަކަލާއަށް!"

18- ރުކޫޢުން ތެދުވާއިރު ކިޔާދުޢާ.

(38) "سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ"[2] "ﷲ ތަޢާލާ، އެކަލާނގެއަށް ހަމްދުކުރާމީހާގެ އަޑު، އައްސަވައި ޤަބޫލުކުރައްވައެވެ."

(39) "رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، حَمْدًا كَثِيْرًا طَيِّباً مُبَارَكاً فِيْهِ"[3] "އޭ އަޅަގަނޑުގެ ވެރި ރަސްކަލާނގެ! ގިނަގޮތެއްގައި، ރީތިގޮތެއްގައި، ބަރަކާތްލެއްވިގޮތެއްގައި ހަމްދުކުރުން ތިޔަﷲއަށް ހަމްދު ހުއްޓެވޭގޮތުގައެވެ."

(40) "مِلْءَ السَّمَاوَاتِ وَمِلْءَ الأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا، وَمِلْءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدِهِ. أَهْلَ الثَّنَاءِ وَالْمَجْدِ، أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ، وَكُلُّنَا لَكَ عَبْدٌ، اَللَّهُمَّ لاَ مَانِعَ لِمَا

1) رواه أبو داود والنسائي وأحمد. وإسناده حسن.

2) رواه البخاري.

3) رواه البخاري.

أَعْطَيْتَ، وَلاَ مُعْطِيَ لِماَ مَنَعْتَ، وَلاَ يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ"[1] "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގޯ! އުޑުތަކާއި، ބިމާއި، އެދެމެދުގައި ވައިހައި އެއްޗަކާއި އަދި އެއަށްފަހުވެސް ތިބާﷲ އިރާދަކުރެއްވި އެއްޗެއް ފުރަހައި ތިބާﷲއަށް ޙަމްދު ލިބިވޮޑިގެންވެއެވެ. އޭ އެންމެހާ ތިވެރި ސަނާއަކާއި، އެންމެހާ މަތިވެރިކަމުގެ ވެރިރަސްކަލާނގޯ! އަޅާގެ ދަންނަވާ އެންމެ ހައްޤުވެގެންވާ ބަހަކީ މިއީއެވެ. އަދި އަހަރެން އެންމެންނީ ތިބާﷲގެ އަޅުންނީމުއެވެ. އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގޯ! ތިބާﷲ ދެއްވާ އެއްޗަކަށް މަނާކުރާނެ ފަރާތެއް ނުވެއެވެ. އަދި ތިބާﷲ މަނާކުރައްވާ އެއްޗެއް ދޭނެ އެހެންފަރާތެއްވެސް ނުދެވޭނެއެވެ. އަދި އެއްވެސް ޤަދަރުވެރިޔަކަށް ނުވަތަ ނަސީބުވެރިޔަކަށް އޭނާގެ ޤަދަރުވެރިކަން ނުވަތަ ނަސީބުވެރިކަން ތިބާރަސްކަލާނގެ ޙަޟްރަތުން އެއްވެސް ފައިދާއެއް ނުކޮށްދޭނެއެވެ. (ހަމައެކަނި ފައިދާކުރާނީ ޞާލިޙު ޢަމަލުތަކެވެ.)"

19- ސަޖިދާގައި ކިޔާދުޢާ.

(41) "سُبْحَانَ رَبِّيَ الأَعْلَى" (މަދުވެގެން ތިންފަހަރު)[2] "މިއަގާ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި، މަތިވެރި ރަސްކަލާނގެ ހުސްޠާހިރު ވަންތަކަމާއެވެ!"

(42) "سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي"[3] "ތިބާﷲގެ ހުސްޠާހިރުވަންތަކަމާއެވެ! އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގޯ! އޭ

1) رواه مسلم.
2) أخرجه أهل السنن وأحمد.
3) رواه البخاري ومسلم.

އަހަރެންގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ! އަދި ހުރިހާ ޙަމްދުތަކުރީއެއް ތިބާ ﷲއަށް ތިބިވޮޑިގެންވުމެވެ. އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާއަށް ފާފަ ފުއްސަވާނދޭވެ!"

(43) "سُبُّوْحٌ، قُدُّوْسٌ، رَبُّ الْمَلاَئِكَةِ وَالرُّوْحِ"(1) "އެކަލާނގެއީ ހުރިހާ އުނިސިފަތަކުން ހުސްދުރުވެވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ. ހުރިހާ ޢައިބަކުން ހުސްޠާހިރުވެވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ. އެކަލާނގެއީ މަލާއިކަތުންނާއި، ޖިބްރީލްގެ ވެސް ރަސްކަލާނގެއެވެ."

(44) "اَللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِيْ خَلَقَهُ، وَصَوَّرَهُ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ، تَبَارَكَ اللهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِيْنَ"(2) "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާ ހަމައެކަނި ތިބާ ﷲއަށް ސަޖިދަކުރީމެވެ. އަދި މިއަޅާ ހަމައެކަނި ތިބާ ﷲއަށް އީމާންވެއްޖައީމެވެ. އަދި މިއަޅާ ހަމައެކަނި ތިބާ ﷲއަށް ބޯލަނބައި ކިޔަމަންވެއްޖައީމެވެ. މިއަޅާގެ މޫނު ހައްދަވައި، އެމޫނު ބުރުސޫރަކުރައްވައި، އެމޫނުގެ އިވުމާއި، ފެނުން ހާމަކޮށްދެއްވި ފަރާތަށް މިއަޅާގެ މޫނު ސަޖިދަކޮށްފިއެވެ. ﷲގެ މަތިވެރިކަމާއެވެ! އެކަލާނގެއީ އެންމެ ރިވެތިކޮށް ހައްދަވައި ހައްދުކުރައްވާ ފަރާތެވެ."

1) رواه مسلم.

2) رواه مسلم.

(45) "سُبْحَانَ ذِيْ الْجَبَرُوْتِ، وَالْمَلَكُوْتِ، وَالْكِبْرِيَاءِ، وَالْعَظَمَةِ"(1)

"ގަދަފަދަކަމާއި، ވެރިކަމާއި، ބޮޑުކަމާއި، މަތިވެރިކަމުގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ ހުސްޖެހިވޮޑިގެންވަކަމެވެ!"

(46) "اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِيْ ذَنْبِيْ كُلَّهُ، دِقَّهُ وَجِلَّهُ، وَأَوَّلَهُ وَآخِرَهُ، وَعَلاَنِيَتَهُ وَسِرَّهُ"(2)

"އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާގެ ހުރިހާ ފާފައެއް ފުއްސަވާނދޭވެ! އެއީ ކުޑަފާފަތަކާއި ބޮޑުފާފަތަކެވެ. އަދި ފުރަތަމަ ފާފައާއި އެންމެފަހުގެ ފާފައެވެ. ފާޅުވެގެންވާ ފާފައާއި ސިއްރުވެ ވަންހަނާވެގެންވާ ފާފައެވެ."

(47) "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَعُوْذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوْبَتِكَ، وَأَعُوْذُ بِكَ مِنْكَ، لاَ أُحْصِيْ ثَنَاءً عَلَيْكَ، أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَىٰ نَفْسِكَ"(3) "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! ހަމަކަށަވަރުން މިއަޅާ ތިޔަاللهގެ ރުހިވޮޑިގަތުމުގެ ސަބަބުން ސަޚަތުން، ތިޔަاللهގެ ކޯފާއިން ރައްކާތެރިކަންދެއްވުމަށް އެދިއަޅުވަމެވެ. އަދި ތިޔަاللهގެ ޢަފޫކުރެއްވުމުގެ ސަބަބުން ޢުޤޫބާތުން، ތިޔަاللهގެ އިޤޫބާތުން ރައްކާތެރިކަންދެއްވުމަށް އެދިއަޅުވަމެވެ. އަދި ތިޔަاللهގެ ޙަޟްރަތުންނާ ނުރުހުމުގެ ނުވަތަ عذابން ރައްކާތެރިކަންދެއްވުމަށް އެދި ތިޔަاللهގެ ޙަޟްރަތަށް ދަންނަވަމެވެ. ތިޔަاللهއަށް ދަންނަވަންޖެހޭ ތަޢްރީފާއި ޘަނާ މިއަޅާއަށް އަދަދުކުރެވޭކަށް

1) رواه أبو داود والنسائي وأحمد وصحّحه الألباني.

2) رواه مسلم.

3) رواه مسلم.

ގިނައުމް. ބިސްމިﷲ ބިސްމިﷲގެ އަމިއްލަ ޗާލުކުރަން ޘަނާ ވަޑިގެންނެވި
ކުރައިން ޘަނާ ކިޔުމެވެ އިލާހެވެ."

20- ދެސަޖިދަ ދެމެދުގައި އިނދެ ކިޔާދުޢާ.

(48) "رَبِّ اغْفِرْ لِيْ رَبِّ اغْفِرْ لِيْ"(1) "މިއަޅާ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާއަށް ފާފަފުއްސަވާނދޭވެ! މިއަޅާ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާއަށް ފާފަފުއްސަވާނދޭވެ!"

(49) "اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِيْ، وَارْحَمْنِيْ، وَاهْدِنِيْ، وَاجْبُرْنِيْ، وَعافِنِيْ، وَارْزُقْنِيْ، وَارْفَعْنِيْ"(2) "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާއަށް ފާފަފުއްސަވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާއަށް ރަޙްމަތް ލައްވާނދޭވެ. އަދި މިއަޅާއަށް ހިދާޔަތް ދައްކަވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާގެ އުނިކަންތައް ފުބައްދަވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާއަށް ފުރިހަމަ عافية ދެއްވާނދޭވެ. އަދި މިއަޅާއަށް ރިޒުޤު ދެއްވާނދޭވެ. އަދި މިއަޅާ މަތިވެރިކުރައްވާނދޭވެ."

21- ތިލާވަތުގެ ސަޖިދާގައި ކިޔާދުޢާ.

(50) "سَجَدَ وَجْهِيَ لِلَّذِيْ خَلَقَهُ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ بِحَوْلِهِ وَقُوَّتِهِ، فَتَبَارَكَ اللهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ"(3) "އަހަރެންގެ ކަށަވަރުވަންތަކަލާމާއި، ބާރުގެން މިއަޅާގެ މޫނު ހައްދަވައި، އެމޫނުގެ އިވުމާއި ބެލުން ހަމަކުރައްވައި ދެއްވި ފަރާތަށް މިއަޅާގެ

1) رواه أبو داود.

2) أخرجه أهل السنن إلاّ النسائي وصحّحه الألباني.

3) رواه الترمذي وأحمد والحاكم وصحّحه ووافقه الذهبي

މޫނު ސަޖިދަކޮށްފިއެވެ. ފަހެ اللهُ ގެ ވަރަފުޅުވަންތަވާއެވެ! އެއީ އެންމެ ރިވެތިކޮށް ހައްދަވައި ހެއްދެވުންތެރިޔާއެވެ."

(51) "اَللَّهُمَّ اكْتُبْ لِيْ بِهاَ عِنْدَكَ أَجْرًا، وَضَعْ عَنِّي بِهاَ وِزْرًا، وَاجْعَلْهاَ لِيْ عِنْدَكَ ذُخْرًا، وَتَقَبَّلْهاَ مِنِّيْ كَماَ تَقَبَّلْتَهاَ مِنْ عَبْدِكَ دَاوُدَ"[(1)] "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާއަށް މިސަޖިދައިގެ ސަވާބުން ތިބާ اللهُ ގެ ޙަޟްރަތުގައި އަޖުރު ލިޔުއްވާނދޭވެ! އަދި މިސަޖިދައިގެ ސަވާބުން މިއަޅާގެ ފާފަތައް ފުހެލައްވާނދޭވެ! އަދި ތިބާ اللهُ ގެ ޙަޟްރަތުގައި، މިއަޅާއަށްޓަކައި ރައްކާކުރެވިފައިވާ ޚަޒާނާއެއްކަމުގައި މިސަޖިދަ ލައްވާނދޭވެ! އަދި ތިބާ اللهُ ގެ އަޅާ ކަމުގައިވާ ދާވޫދުގެފާނުގެ ކިބައިން މިސަޖިދަ ޤަބޫލުކުރެއްވި ފަދައިން މިއަޅާގެ ކިބައިންވެސް މިސަޖިދަ ޤަބޫލުކުރައްވާނދޭވެ."

22- التَّشَهُّد (އައްތަޝައްހުދު).

(52) "اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ، وَالصَّلَوَاتُ، وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلاَمُ عَلَيْكَ أَيُّهاَ النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلاَمُ عَلَيْناَ وَعَلَىٰ عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِيْنَ. أَشْهَدُ أَن لاَّ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ"[(2)] "ތަޙިއްޔާތުތަކާ އެންމެހާ އަޅުކަންތަކާއި، ހެޔޮކަން ތަކާ އެންމެހާ އަޅުކަންތަކާއި އަދި ދުޢާކުރުންތަކާ އެންމެހާ އަޅުކަންތަކެއް ވާނީ ވަކިން اللهُ އަށެވެ. އޭ ނަބިއްޔާއެވެ! ކަލޭގެފާނަށް ސަލާމާއި، اللهُ ގެ ރަޙުމަތާއި، ބަރަކާތްތައްވެސް. އަދި އަޅަމެންނަށާއި اللهُ ގެ

---

1) رواه الترمذي والحاكم وصحّحه ووافقه الذهبي.

2) رواه البخاري ومسلم.

އެންމެހާ ޞާލިޙު އަޅުންނަށް ސަލާމްދެއްވާށެވެ. الله މެނުވީ އަޅުކަންކުރުން ޙައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވާކަމަށް މިއަޅާ ހެކިވަމެވެ. އަދި މުޙައްމަދުގެފާނީ އެކަލާނގެ އަޅާކަމާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލާކަމަށްވެސް މިއަޅާ ހެކިވަމެވެ."

23- تَشَهُّد ގެ ފަހުން رسول الله ﷺ ގެ މައްޗަށް **ޞަލަވާތް ކިޔުން**

(53) "اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيْمَ وَعَلَىٰ آلِ إِبْرَاهِيْمَ، إِنَّكَ حَمِيْدٌ مَجِيْدٌ، اَللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيْمَ وَعَلَىٰ آلِ إِبْرَاهِيْمَ، إِنَّكَ حَمِيْدٌ مَجِيْدٌ"[1] "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! އިބްރާހީމްގެފާނާއި އިބްރާހީމްގެފާނުގެ އާލުންގެ މައްޗަށް ތިޔަ الله ޞަލަވާތްލެއްވި ފަދައިން މުޙައްމަދުގެފާނާއި މުޙައްމަދުގެފާނުގެ އާލުންގެ މައްޗަށްވެސް ޞަލަވާތްލައްވާނދޭވެ! ހަމަކަށަވަރުން ތިޔަ اللهއީ ހުރިހާ ޙަމްދަކާއި، ހުރިހާ މަތިވެރިކަމެއް ލިބިވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ. އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! އިބްރާހީމްގެފާނާއި، އިބްރާހީމްގެފާނުގެ އާލުންގެ މައްޗަށް ތިޔަ الله ބަރަކާތްލެއްވި ފަދައިން، މުޙައްމަދުގެފާނާއި، މުޙައްމަދުގެފާނުގެ އާލުންގެ މައްޗަށްވެސް ބަރަކާތްލައްވާނދޭވެ! ހަމަކަށަވަރުން ތިޔަ اللهއީ ހުރިހާ ޙަމްދަކާއި، ހުރިހާ މަތިވެރިކަމެއް ލިބިވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ."

1) رواه البخاري.

(54) "اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ، كَماَ صَلَّيْتَ عَلَىٰ آلِ إِبْرَاهِيْمَ. وَبَارِكْ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ، كَماَ بَارَكْتَ عَلَىٰ آلِ إِبْرَاهِيْمَ. إِنَّكَ حَمِيْدٌ مَجِيْدٌ"(1) "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރައްވާ ރަސްކަލާނގެ! އިބްރާހީމްގެފާނުގެ އާލުފަނުގެ މައްޗަށް އިބަالله ސަލަވާތްލެއްވި ފަދައިން މުޙައްމަދުގެފާނާއި، އެކަލޭގެފާނުގެ އަނބިއަނބި ކާނބަފުޅުންނާއި، އަދި އެކަލޭގެފާނުގެ ދަރިދަރިކޮޅުގެ މައްޗަށްވެސް ސަލަވާތްލައްވާނދޭވެ! އަދި އިބްރާހީމްގެފާނުގެ އާލުފަނުގެ މައްޗަށް އިބަالله ބަރަކާތްލެއްވި ފަދައިން މުޙައްމަދުގެފާނާއި، އެކަލޭގެފާނުގެ އަނބިއަނބި ކާބަފުޅުންނާއި އަދި އެކަލޭގެފާނުގެ ދަރިދަރިކޮޅުގެ މައްޗަށްވެސް ބަރަކާތްލައްވާނދޭވެ! ހަމަކަށަވަރުން އިބަاللّٰهި އެންމެހާ ހަމްދުތަކާއި މާތްކަމާއި ލިބިވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ.

24- تَشَهُّد ގެފަހުން ސަލާމްދިނުމުގެކުރިން ކިޔާދުޢާ.

(55) "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَعُوْذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَاَ وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيْحِ الدَّجَّالِ"(2) "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރައްވާ ރަސްކަލާނގެ! ކަށްވަޅުގެ އަޛާބުންނާއި ނަރަކައިގެ އަޛާބުން ރައްކާތެރިކަންހޯދަމުން އަދި ހަމަކަށަވަރުން މިއަދާ އިބަاللّٰهގެ ޙަޟްރަތަށް ދަންނަވަމެވެ. އަދި ދިރިހުރުމާއި މަރުވުމުގެ ފިތުނައިން ރައްކާތެރި

---

1) رواه البخاري ومسلم. އަދި މިއީ مسلم ގެ ލަފްޒެވެ.

2) رواه البخاري ومسلم. އަދި މިއީ مسلم ގެ ލަފްޒެވެ.

ރައްކާތެރިކުރެއްވުމަށް އެދި ދަންނަވަމެވެ. އަދި މަސީޙުއްދައްޖާލުގެ ފިތުނައިގެ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިކުރެއްވުމަށް އެދި ދަންނަވަމެވެ."

(56) "اَللَّهُمَّ إِنّيْ أَعُوْذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَأَعُوْذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيْحِ الدَّجَّالِ، وَأَعُوْذُ بِكِ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ. اَللَّهُمَّ إِنّيْ أَعُوْذُ بِكَ مِنَ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ"(1) "އޭ ހައްދަވައި ބަލަހައްޓަވާ ރަސްކަލާނގެ! ކަށްވަޅުގެ ޢަޛާބުން ރައްކާތެރިކުރެއްވުމަށް އެދި ހަމަކަށަވަރުން މިއަޅާ ﷲގެ ޙަޟްރަތުގައި ދަންނަވަމެވެ. އަދި މަސީޙުއްދައްޖާލުގެ ފިތުނައިން ރައްކާތެރިކުރެއްވުމަށް އެދި ﷲގެ ޙަޟްރަތުގައި ދަންނަވަމެވެ. އަދި ދިރިއުޅުމާއި މަރުވުމުގެ ފިތުނައިން ރައްކާތެރިކުރެއްވުމަށް އެދި ﷲގެ ޙަޟްރަތުގައި ދަންނަވަމެވެ. އަދި ފާފަވެރިވުމުންނާއި ދަރަނިވެރިވުމުން ރައްކާތެރިކުރެއްވުމަށް އެދި ﷲގެ ޙަޟްރަތުގައި ދަންނަވަމެވެ."

(57) "اَللَّهُمَّ إِنّيْ ظَلَمْتُ نَفْسِيْ ظُلْماً كَثِيْرًا، وَلاَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ إِلاَّ أَنْتَ، فَاغْفِرْ لِيْ مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِيْ إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ"(2) "އޭ ހައްދަވައި ބަލަހައްޓަވާ ރަސްކަލާނގެ! ހަމަކަށަވަރުން މިއަޅާ، މިއަޅާގެ އަމިއްލަ ނަފްސަށް ގިނަގިނައިން އަނިޔާވެރިވީމެވެ. އަދި ﷲ ފިޔަވައި ފާފަ ފުއްސަވާނެ އެހެން އެއްވެސް ފަރާތެއް ނުވެއެވެ. ފަހެ ﷲގެ ޙަޟްރަތުންވާ ފާފަފުއްސެވުމަކުން މިއަޅާއަށް ފާފަފުއްސަވާނދޭވެ!

---

1) رواه البخاري ومسلم.

2) رواه البخاري ومسلم.

އަދި މިއަޅާއަށް އޭގޮތުގެ ވާޖިބުވާނަމަވެސް! ހަމަކަށަވަރުން އިލާހީ
ތިޔަރުއްސަވާ އޭގޮތްތަކަ ރަސްކަލާނގެއެވެ."

(58) "اَللَّهُمَّ اغفِرْ لِيْ ماَ قَدَّمْتُ، وَماَ أَخَّرْتُ، وَماَ أَسْرَرْتُ، وَماَ أَعْلَنْتُ، وَماَ أَسْرَفْتُ، وَماَ أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنّيْ، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ، وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ"(1)

އޭ ހައްދަވައި ބޭކުޅުވި ރަސްކަލާނގޭ! މިއަޅާއަށް މިއަޅާގެ އިސްވެދިޔަހަ ފާފަތަކާއި ފަސްވެދިޔަހަ ފާފަތައް ފުއްސަވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާ ސިއްރުން ކުރިހަ ފާފަތަކާއި ފާޅުގައި ކުރިހަ ފާފަތައް ފުއްސަވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާ ހައްދުފަހަނަޅާ ވަރަށް ގިނަކޮށްލީމާ ފާފަތަށް މިއަޅާއަށް ފުއްސަވާނދޭވެ! އަދި އެއީ ފާފަތްތަކަކަށް މިއަޅާއަށްވުރެ ބޮޑަށް އިލާހު ދެނެވޮޑިގެންވާ ފާފަތައް މިއަޅާއަށް ފުއްސަވާނދޭވެ! (ގެއްލަށްޓަކަށްގައި މިސްޓަކަށް) އިސްކުރައްވާ ރަސްގަޅީ އިލާހުއެވެ. އަދި ފަސްކުރައްވާ ރަސްގަޅީވެސް އިލާހުއެވެ. އިލާހު ޕަތަރަ އަޅުކަންކުރުން ހައްގުވެގެންވާ އެހެން އިލާހެއްވެސް އިނގިރޭސް ނުވެއެވެ.

(59) "اَللَّهُمَّ أَعِنّيْ عَلَىٰ ذِكْرِكَ، وَشُكْرِكَ، وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ"(2) "އޭ ހައްދަވައި ބޭކުޅުވި ރަސްކަލާނގޭ! އިލާހަށް ޛިކުރުކުރުމާއި، އިލާހަށް ޝުކުރުކުރުމާއި އަދި އިލާހަށް ރިވެތިކޮށް އަޅުކަންކުރުމުގެ މައްޗަށް މިއަޅާއަށް ތަދުރުކުރައްވާނދޭވެ!"

(60) "اَللَّهُمَّ إِنّيْ أَعُوْذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ، وَأَعُوْذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ، وَأَعُوْذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُرَدَّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمْرِ، وَأَعُوْذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْياَ وَعَذَابِ الْقَبْرِ"(3) "އޭ

1) رواه مسلم.
2) رواه أبو داود والنسائي وصحّحه الألباني.
3) رواه البخاري.

ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! ބަޚީލުކަމުން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށް އެދި ހަމަކަށަވަރުން މިއަޅާ ތިޔަﷲގެ ޙަޟްރަތަށް ދަންނަވަމެވެ. އަދި ފިނޑިކަމުން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށްވެސް އެދި މިއަޅާ ތިޔަﷲގެ ޙަޟްރަތަށް ދަންނަވަމެވެ. އަދި އެންމެ މުސްކުޅި އުމުރާ ހިސާބަށް (މިސްކީނުންނަށް މިއަޅާގެ ބުއްދިނެތިދާ އުމުރާ ހިސާބަށް) މިއަޅާ ވާސިލުވުމުން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށްވެސް އެދި ތިޔަﷲގެ ޙަޟްރަތަށް ދަންނަވަމެވެ. އަދި ދުނިޔޭގެ ފިތުނައިންނާއި، ކަށްވަޅުގެ ޢަޛާބުން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށްވެސް އެދި ތިޔަﷲގެ ޙަޟްރަތަށް ދަންނަވަމެވެ.''

(61) "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَعُوْذُ بِكَ مِنَ النَّارِ"[1] ''އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! ހަމަކަށަވަރުން މިއަޅާ ތިޔަﷲގެ ޙަޟްރަތުން ސުވަރުގެއަށް އެދިދަންނަވަމެވެ. އަދި ތިޔަﷲގެ ޙަޟްރަތުން ނަރަކައިން ރައްކާތެރި ކޮށްދެއްވުމަށްވެސް އެދި ދަންނަވަމެވެ.''

(62) "اَللَّهُمَّ بِعِلْمِكَ الْغَيْبَ وَقُدْرَتِكَ عَلَىٰ الْخَلْقِ أَحْيِنِيْ ما عَلِمْتَ الْحَيَاةَ خَيْرًا لِيْ وَتَوَفَّنِيْ إِذَا عَلِمْتَ الْوَفَاةَ خَيْرًا لِيْ، اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ خَشْيَتَكَ فِي الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، وَأَسْأَلُكَ كَلِمَةَ الْحَقِّ فِيْ الرِّضاَ وَالْغَضَبِ، وَأَسْأَلُكَ الْقَصْدَ فِي الْغِنَىٰ وَالْفَقْرِ، وَأَسْأَلُكَ نَعِيْماً لاَ يَنْفَدُ، وَأَسْأَلُكَ قُرَّةَ عَيْنٍ لاَ تَنْقَطِعُ، وَأَسْأَلُكَ الرِّضاَ بَعْدَ الْقَضاَءِ، وَأَسْأَلُكَ بَرْدَ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ، وَأَسْأَلُكَ لَذَّةَ النَّظَرِ إِلَىٰ وَجْهِكَ وَالشَّوْقَ إِلَىٰ لِقَائِكَ فِيْ غَيْرِ ضَرَّاءَ مُضِرَّةٍ وَلاَ فِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ، اَللَّهُمَّ زَيِّنَّا بِزِيْنَةِ الْإِيْمَانِ وَاجْعَلْنَا هُدَاةً مُهْتَدِيْنَ"[2] ''އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ!

---

1) رواه أبو داود وابن ماجه وصحّحه الألباني.

2) رواه النسائي وأحمد وصحّحه الألباني.

ﷲ ޢައިބު ދެއްވެވި ގިނަ ކަމުންނާއި، ޒަކާތު ދޭއުޅުމުގެ މައްސަލަ
ކުރެއްވުމާއި ފިލުވުން (މިއަދާ ﷲ ގެ ހަޟްރަތުން
ދިފާޢުކުރުން) މިއަދުގެ ދިރިހުރުން މިއަދާއަށް ކަލާ ބުރުވެދިގެން
ﷲ ގެ ދުވަސްތަކާ ހިނގާ މިއަދާ ދިރިހުރި ކަލާ! އަދި
ވަރުގަދަ މިއަދާއަށް ބަލާ ކަލާ ދުވަސްތަކާ ﷲ ގެ ދުވަސްވަރަށް،
މިއަދާ ވަރުގަދަ ކަލާ! ޢާއިލީ ވަރަށް ބަސްކަލާ ހަޟްރަތާ!
ހަމަކަށަވަރުން މިއަދާއި ޢާއިލާއާއި ހަސަދަވެރި ﷲ އަށް ބަޔާންކުރައްވާ
މިޔައްކަމުގަޔާ ދުއްވުމަށް އެދި ﷲ ގެ ހަޟްރަތުން ދަންނަވަމެވެ. އަދި
ތުރުމުގައާއި ނުރުހުމުގައި ބައްދު ބަސްބަސްމުގެ ކުރު ގައުމީ ދުއްވުމަށް
އެދި ﷲ ގެ ހަޟްރަތުން ދަންނަވަމެވެ. އަދި މުއްސަނދިކަމުގެއާއި
ފަގީރުކަމުގައި ގުދުރަތުގެއް ދުއްވުމަށް އެދި ﷲ ގެ ހަޟްރަތުން
ދަންނަވަމެވެ. އަދި ނަފްސާނީ ދުވަސްވަރު ނިކަމެތި ދުއްވުމަށް އެދި ﷲ ގެ
ހަޟްރަތުން ދަންނަވަމެވެ. އަދި ގުދުރަތުން ދުއްވުމާ ޒިޔާރަތް ފިނިކަމުން
އެއްކަލާ (ހިމާޔަތުގެ ކުޑަދު) ދުއްވުމަށް އެދި ﷲ ގެ ހަޟްރަތުން
ދަންނަވަމެވެ. އަދި ފައިސާއާއި ފަހު (މިންވަރު ފުދުނަ) ތުރާފިޔަތަށް ކަމުގައި
ފުރުވުމަށް އެދި ﷲ ގެ ހަޟްރަތުން ދަންނަވަމެވެ. އަދި ވަރުގަދަ ފަހު
އަރާ ތިރިއުޅުމު ދުއްވުމަށް އެދި ﷲ ގެ ހަޟްރަތުން ދަންނަވަމެވެ.
އަދި ގެއްލުންދިނުމުގެ ޖަހާލިފާއި، މަގުފުރަތު ކަނަލި ފިޔަވަހަކާ ނުލަފާ
ﷲ ގެ ދިރުމުފުރަތު ބަލާގެ ފޮނިކަމާއި، ﷲ އާ ބައްދަލުކުރުމުގެ
ޝައުޤުވެރިކަން ދުއްވުމަށް އެދި ﷲ ގެ ހަޟްރަތުން ދަންނަވަމެވެ. އޭ
ހައްދަވައި ބަދުކުރުމި ހަސްކަލާ! އިލާހުކަމުގެ ޖިނަޔަތް އަރަމުން

ޢިނާޔަތްތެރިކުރައްވާނދޭތޯއެވެ! އަދި ތިމަންނަށް ޙަޟްރަތުން ކަލޭގެފާނާއި، ރަޙްމަތް
ލައްވާނދޭތޯއެވެ ހަމަކަށަ ކަލޭގެއި އަޅުގަނޑު ރަޙްމަތްލައްވާނދޭތޯއެވެ!"

(63) "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ يَا أَللهُ بِأَنَّكَ الْوَاحِدُ الأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِيْ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ، أَنْ تَغْفِرَ لِيْ ذُنُوْبِيْ إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ"(1)

"އޭ ﷲ! ތިމަންކަލޯ ކަލޭގެފާނާ ސުވާލުކުރަމެވެ! އޭ ﷲ! ހަމައެކަނި އެއްކައުވަންތަ ކަލާނގެ، ...

"(1)

(64) "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيْكَ لَكَ، الْمَنَّانُ، يَا بَدِيْعَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ يَا ذَا الْجَلاَلِ وَالإِكْرَامِ، يَا حَيُّ يَا قَــيُّوْمُ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَعُوْذُ بِكَ مِنَ النَّارِ"(2)

1) أخرجه النسائي بلفظه وأحمد وصحّحه الألباني.

2) رواه أهل السنن وصحّحه الألباني.

އިލާހެވެ. އިބަ اللّٰهއަށް އެއްވެސް ބައިވެރިއަކުނުވެއެވެ. އިބަ اللّٰهއީ ގިނަގިނައިން އިހުސާންތެރިވެވޮޑިގެންވާ ފަރާތެވެ. އޭ އުޑުތަކާއި ބިން ނެތުމުގެ ތެރެއިން އެންމެ ފުރަތަމަ ހެއްދެވި ރަސްކަލާނގޭ! އޭ މަތިވެރިކަމާއި މާތްކަމުގެ ވެރި ރަސްކަލާނގޭ! އޭ ދިރިހުރިވެވޮޑިގެންވާ އެންމެހާ ކަންކަމެއް ހިންގުމުގައި ޤާއިމުވެވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގޭ! ހަމަކަށަވަރުން މިއަޅާ، ސުވަރުގެ ދެއްވުމަށް އެދި އިބަ اللّٰهގެ ޙަޟްރަތުން ދަންނަވަމެވެ. އަދި ނަރަކައިން ސަލާމަތްކުރެއްވުމަށް އެދި އިބަ اللّٰهގެ ޙަޟްރަތުން ދަންނަވަމެވެ."

(65) "اَللَّهُمَّ إِنِيْ أَسْأَلُكَ بِأَنِّيْ أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اللهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ الأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِيْ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُوْلَدْ وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ"[1] "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގޭ! ހަމަކަށަވަރުން މިއަޅާ އިބަ اللّٰهގެ ޙަޟްރަތުން މިބަސްފުޅުތައް ވަސީލަތްކޮށް އެދި ދަންނަވަމެވެ. ހަމަކަށަވަރުން އިބަ اللّٰهއީ، اللّٰه ކަލަން މިއަޅާ ހެކިވަމެވެ. އިބަ اللّٰه ފިޔަވައި އަޅުކަންކުރުން ޙައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. އިބަ اللّٰهއީ އެފަރާތަކަށް ބަފައަކު އަދި ދަރިއަކުނުވާ އަދި އެފަރާތަކާ އެއްފަދަ އެހެން އެއްވެސް ފަރާތެއްނުވާ އެއްކައުވަންތަ، އެފަރާތް އެހެންފަރާތަކަށް ކަމަކަށް ބޭނުންވެގެންނުވާ، އެފަރާތަށް އެހެންފަރާތްތަކުން ކަންތައްތަކަށް ބޭނުންވާ ފަރާތެވެ."

---

1) رواه أبو داود و الترمذي وابن ماجه وأحمد وصحّحه الألباني.

25- ނަމާދުން ސަލާމްދިނުމަށްފަހު ކިޔާދިކުރުތައް.

(66) "أَسْتَغْفِرُ اللهَ (ތިންފަހަރު) اَللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلاَمُ، وَمِنْكَ السَّلاَمُ، تَبارَكْتَ يَاَ ذَا الْجَلاَلِ وَالإِكْرَامِ"[1] "ތިމަގާ، ﷲ ގެ ޙަޟްރަތުން ފާފަފުއްސެވުމަށް އެދިދަންނަވަމެވެ. އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! ތިޔަﷲއީ ސަލާމަތްކަންދޭ ކަލާނގެއެވެ. އަދި ސަލާމަތްތެރިކަންވެސް ތިޔަﷲގެ ޙަޟްރަތުންނެވެ. އޭ މަތިވެރިކަމާއި މާތްކަމުގެ ވެރި ރަސްކަލާނގެ! ތިޔަﷲ މާތްވެ، މަތިވެރިވެވޮޑިގެންވެއެވެ."

(67) "لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ، اَللَّهُمَّ لاَ مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلاَ مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلاَ يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ"[2] "ﷲ މެނުވީ އަޅުކަންކުރުން ޙައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކުނުވެއެވެ. އެކަލާނގެ އެއްކައުވަންތައެވެ. އެކަލާނގެއަށް އެއްވެސް ބައިވެރިއަކުނުވެއެވެ. ހުރިހާ ވެރިކަމާއި ޙަމްދު ލިބިވޮޑިގެންވަނީ އެކަލާނގެއަށެވެ. އަދި އެކަލާނގެއީ ހުރިހާ ކަމެއްގެ މައްޗަށް ކުޅަދުންވަންތަވެވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ. އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! ތިޔަﷲ ދެއްވާ އެއްޗެއް މަނާކުރާނެ ފަރާތެއް ނުވެއެވެ. އަދި ތިޔަﷲ މަނާކުރައްވާ އެއްޗެއް ދޭނެ އެހެންފަރާތެއްވެސް ނުވާނެއެވެ. އަދި އެއްވެސް ޤަދަރުވެރިޔަކަށް ނުވަތަ ނަސީބުވެރިޔަކަށް އޭނާގެ ޤަދަރުވެރިކަން

1) رواه مسلم.

2) رواه البخاري ومسلم.

ނުވަތަ ނަސީބުވެރިކަން ތިބާރަސްކަލާނގެ ޙަޟްރަތުން އަހުރެމެން ތިމަރާއަށް ނުކޮށްދެއްވުމެވެ. (ހަމައެކަނި ތިރިކޮޅުގެ އެއްޗީ ބުޚާރީ ރިވާކުރައްވައެވެ.)"

(68) "لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ. لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ، وَلاَ نَعْبُدُ إِلاَّ إِيَّاهُ، لَهُ النِّعْمَةُ وَلَهُ الْفَضْلُ وَلَهُ الثَّنَاءُ الْحَسَنُ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُوْنَ"[1] "ﷲ މެނުވީ އަޅުކަންވުން ހައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކުނުވެއެވެ. އެކަލާނގެ އެއްކައުވަންތައެވެ. އެއްވެސް ބައިވެރިއަކުނުވެއެވެ. މުޅި ވެރިކަމާއި މުޅި ޙަމްދު ލިބިވޮޑިގެންވަނީ އެކަލާނގެއަށެވެ. އަދި އެކަލާނގެއީ ހުރިހާ ކަމެއްގެ މައްޗަށް ކުޅަދުންވަންތަވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ. ހެޔޮކަމެއްކުރުމުގެ ބާރެއްވެސް އަދި ނުބައިކަމުން ސަލާމަތްވުމުގެ ބާރެއްވެސް، ﷲގެ ޙަޟްރަތުން މެނުވީ ނުވެއެވެ. ﷲ މެނުވީ އަޅުކަންވުން ހައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކުނުވެއެވެ. އަދި އަހަރެމެން އެކަލާނގެއަށް މެނުވީ އަޅުކަމެއް ނުކުރަމުއެވެ. ނިޢުމަތާއި، ފަޟުލުކަމާއި، ރިވެތި ޘަނާ ލިބިވޮޑިގެންވަނީ ހަމައެކަނި އެކަލާނގެއަށެވެ. ﷲ މެނުވީ އަޅުކަންވުން ހައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކުނުވެއެވެ. އަދި ކާފިރުން އެކަމަށް ނުރުހުން ކަމުގައިވިޔަސް، އަހަރެމެންނީ އެކަލާނގެއަށް އަޅުކަމާއި ދީން ހާލިސްކުރާ މީހުންނީމުއެވެ."

1) رواه مسلم.

(69) "سُبْحَانَ اللهِ، الْحَمْدُ لِلهِ، اللهُ أَكْبَرُ (ކޮންމެ ކަލިމައެއް ތިރީސް ތިން ފަހަރު) لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ"(1) "ﷲ ގެ ހުސްތާހިރުވަންތަކަމާއެވެ! އެންމެހާ ޙަމްދެއް ލިބިވޮޑިގެންވަނީ ﷲއަށެވެ. އެންމެބޮޑީ ﷲއެވެ. ﷲ މެނުވީ ހަޤީގަތުގައި ބައްދުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކުނުވެއެވެ. އެކަލާނގެ އެއްކައުވަންތައެވެ. އެކަލާނގެއަށް އެއްވެސް ޝަރީކަކުނުވެއެވެ. މުޅި ވެރިކަމާއި މުޅި ޙަމްދެއް ލިބިވޮޑިގެންވަނީ އެކަލާނގެއަށެވެ. އަދި އެކަލާނގެއީ މުޅި ކަމެއްގެ މައްޗަށް ކުޅަދުންވަންތަވެވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ."

(70) بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۞ اللَّهُ الصَّمَدُ ۞ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۞ وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ "(އޭ މުޙައްމަދުގެފާނެވެ!) ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ. އެއީ ﷲއެވެ. ﷲ އެއްކައުވަންތައެވެ. ﷲއީ ފުދިވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ. އެކަލާނގެއަށް ދަރިކަލަކު ނުވެއެވެ. އަދި ބަފައިކަލަކު ނުވެވޮޑިގެންވެއެވެ. އަދި އެކަލާނގެއާ އެއްފަދަ އެހެން އެއްވެސް ފަރާތެއް ނުވެއެވެ."

❖ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۞ مِن شَرِّ مَا خَلَقَ ۞ وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ۞ وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ۞ وَمِن شَرِّ

---

1) "ކޮންމެ ނަމާދެއްގެ ފަހުން މިދިކުރު ތަކުރާރުކުރިމާ ދަންނައެވެ. އޭނާގެ ކުޑިފާފަތައް ފުއްސަވައިދެއްވާނެއެވެ. އެއީ އޮޔާފަތަށް ކަނޑުގެ ފެނުވިލުގެ އަދަދަށްވިޔަސް މެއެވެ." رواه مسلم.

حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾ "(އޭ މުޙައްމަދުގެފާނެވެ!) ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ. ހެނދުނުގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ ޙަޟްރަތުން، އެކަލާނގެ ހެއްދެވި ހުރިހާ މަޚްލޫޤުންގެ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިކަމަށް އެދެމެވެ. އަދި ރޭގަނޑުގެ އަނދިރިކަން ވެރިވާ ހިނދު، އެރޭގަނޑުގެ އަނދިރިކަމުގެ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިކަމަށް އެދެމެވެ. އަދި (ގޮށްޓައްޖަހައި އެ) ގޮށްތަކަށް ފުމޭ އަންހެނުންގެ (އެބަހީ ސިޙުރުވެރިންގެ) ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިކަމަށް އެދެމެވެ. އަދި ޙަސަދުވެރިޔާ ޙަސަދުވެރިވާ ހިނދު، އޭނާގެ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިކަމަށް އެދެމެވެ."

❖ بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ۝ مَلِكِ ٱلنَّاسِ ۝ إِلَٰهِ ٱلنَّاسِ ۝ مِن شَرِّ ٱلْوَسْوَاسِ ٱلْخَنَّاسِ ۝ ٱلَّذِى يُوَسْوِسُ فِى صُدُورِ ٱلنَّاسِ ۝ مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ﴾ (ކޮންމެ ނަމާދަކަށްފަހު)(1) "(އޭ މުޙައްމަދުގެފާނެވެ!) ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ. ޖިންނިންނާއި އިންސާނުންގެ ތެރެއިން މީސްތަކުންގެ ހިތްތަކަށް ވަސްވާސްދެއިދޭ، (اللهގެ ޛިކުރުކުރެވޭހިނދު) ފަހަތަށް އެނބުރިދާ، ވަސްވާސްދޭވެރި ޝައިޠާނާގެ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށް، މީސްތަކުންގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ ޙަޟްރަތުން އެދިދަންނަވަމެވެ. އެކަލާނގެއީ މީސްތަކުންގެ ރަސްވަންތަ ރަސްކަލާނގެއެވެ. މީސްތަކުންގެ އިލާހެވެ."

1) رواه أبو داود والنسائي وصحّحه الألباني.

(71) ﴿ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلۡحَيُّ ٱلۡقَيُّومُۚ لَا تَأۡخُذُهُۥ سِنَةٞ وَلَا نَوۡمٞۚ لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ مَن ذَا ٱلَّذِي يَشۡفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذۡنِهِۦۚ يَعۡلَمُ مَا بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ وَمَا خَلۡفَهُمۡۖ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيۡءٖ مِّنۡ عِلۡمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَۚ وَسِعَ كُرۡسِيُّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَۖ وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفۡظُهُمَاۚ وَهُوَ ٱلۡعَلِيُّ ٱلۡعَظِيمُ ﴾ (ކުރްސީ ނަމާދަކަށްފަހު)[1] ''اللّٰهُمَّ، އެކަލާނގެ ފިޔަވައި އަޅުކަންކުރުން ހައްޤުވެގެންވާ އެހެންއެއްވެސް އިލާހަކުނުވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ. އެކަލާނގެއީ ދިރިހުރިވޮޑިގެންވާ އަބަދަން ޤާއިމުވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ. ތޯއްޗާޖެހުރުއްވުމެއް އަދި ނިންޖެއްވުމެއް އެކަލާނގެއަށް ނިސްބަތްވެގެންނެއް ނުވެއެވެ. އުޑުތަކާއި ބިމުގައި ވާހައި އެއްޗެއް މިލްކުވެގެންވަނީ އެކަލާނގެއަށެވެ. އެކަލާނގެ ޙަޟްރަތުގައި އެކަލާނގެ އިޛުނަކާނުލައި ޝަފާޢަތްތެރިވެވޭނީ ކާކުހެއްޔެވެ؟ އެބައިމީހުންގެ ކުރިމަތީގައި ވާހައި ކަމަކާއި އެބައިމީހުންގެ ފަހަތުގައި ވާހައި ކަމެއް (އެބަހީ އިސްވެދިޔަ ކަމަކާއި ފަހުން ވާނޭ ކަމެއް) އެކަލާނގެ ދަންނަވޮޑިގެންވެއެވެ. އަދި އެކަލާނގެ އިލްމުފުޅުގެ ތެރެއިން އެކަލާނގެ އިރާދަކުރެއްވި މިންވަރެއް މެނުވީ އެބައިމީހުންނަކަށް ނޭނގޭނެއެވެ. އެކަލާނގެ ކުރުސިއްޔާ (އެކަލާނގެ ފައިތިލަފުޅު އަޅުއްވާ ގޮނޑިކޮޅު) އުޑުތަކާއި ބިމަށްވުރެ ބޮޑަށްފުޅާވެގެންވެއެވެ. އަދި އުޑުތަކާއި ބިން ބަލަހައްޓެވުމަކީ ބޮޑުދަތިކަމެއްކަމުގައި އެކަލާނގެއަށް އެއްވެސް ބުރަކަމެއް

1) ''ކުރްސީ ނަމާދަކަށްފަހު މިއާޔަތް ކިޔަވައިފިމީހާ ދަންނައެވެ. އޭނާ މަރުވުން ނޫން އިތުރުކަމެއް އޭނާ ސުވަރުގެ ވަދެވުން މަނާއެއްނުކުރެއެވެ.'' رواه النسائي في عمل اليوم والليلة وابن السنّي وصحّحه الألباني.

ނުވެއެވެ. އަދި އެކަލާނގެއީ މަތިވެރިވެ މާތްވެވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ."

(72) "لاَ إِلَهَ إلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِيْ وَيُمِيْتُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ" (މަޣްރިބުނަމާދާއި ފަތިސްނަމާދަށްފަހު ދިހަފަހަރު)(1)

"الله މެނުވީ އަޅުކަންކުރުން ޙައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކުނުވެއެވެ. އެކަލާނގެ އެއްކަލައުވަންތަވެއެވެ. އެކަލާނގެއަށް އެއްވެސް ބަރިވެރިއަކުނުވެއެވެ. ހުރިހާ ވެރިކަމަކާއި ހުރިހާ ހަމްދެއް ލިބިވޮޑިގެންވަނީ އެކަލާނގެއަށެވެ. އެކަލާނގެ ދިރުއްވަވައެވެ. އަދި މަރުއްވަވައެވެ. އަދި އެކަލާނގެއީ ހުރިހާ ކަމެއްގެ މައްޗަށް ކުޅަދުންވަންތަވެވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ."

(73) "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ عِلْماً نافِعاً، وَرِزْقاً طَيِّباً، وَعَمَلاً مُتَقَبَّلاً" (ފަތިސްނަމާދުން ސަލާމްދިނުމުންފަހު)(2) "އޭ ހައްދަވައި ބޫޖުކުރައްވި ރަސްކަލާނގޭ! ހަމަކަށަވަރުން މިއަޅާ، ޢިބާﷲގެ ބަސްބަހުން ފައިދާކުރަނިވި ޢިލްމަކާއި، ހަލާލުވެގެންވާ ރިޒުޤަކާއި، ޤަބޫލުކުރެވިގެންވާ ޢަމަލެއް ދެއްވުމަށް އެދިދަންނަވަމެވެ."

26- އިސްތިޣުފާރާއި ތައުބާ.

(74) މާތްالله ހުއްސުންތެއްވި ގާބިލުގެފާނު ވިދާޅުވިއެވެ. رسول الله ﷺ އަހުރެންގެނަން ދުވާލުން ސަތޫރެއް އުސަގަންނަހިތުގާ ފަރައިން އެންމެގާ

1) رواه الترمذي وأحمد.

2) رواه ابن ماجه وغيره وصحّحه الألباني.

ކަންކަމުގައި އިސްތިޚާރާކުރަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އުނގަންނައިދެއްވައެވެ. حديث ކުރައްވައެވެ. "ތިޔަބައިމީހުންގެ ތެރެއިން މީހަކު ކަމެއްކުރުމަށް ގަސްތުކޮށްފިނަމަ، ފަރުޟުނަމާދު ފިޔަވައި ދެރަކުޢަތް ނަމާދުކޮށްލާށެވެ. ދުޢާ ކިޔާށެވެ." "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَسْتَخِيْرُكَ بِعِلْمِكَ، وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ، وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيْمِ، فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلاَ أَقْدِرُ، وَتَعْلَمُ، وَلاَ أَعْلَمُ، وَأَنْتَ عَلاَّمُ الْغُيُوْبِ، اَللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هٰذَا الأَمْرَ (ކުރަންބޭނުން ކަމެއްގެ ނަންގެންނާށެވެ. ނުވަތަ އެކަން ހިތުން ތަޞައްވުރުކުރާށެވެ.) خَيْرٌ لِيْ فِيْ دِيْنِيْ وَمَعَاشِيْ وَعَاقِبَةُ أَمْرِيْ فَاقْدُرْهُ لِيْ وَيَسِّرْهُ لِيْ ثُمَّ بَارِكْ لِيْ فِيْهِ، وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هٰذَا الأَمْرَ (ކުރަންބޭނުން ކަމެއްގެ ނަންގެންނާށެވެ. ނުވަތަ އެކަން ހިތުން ތަޞައްވުރުކުރާށެވެ.) شَرٌّ لِيْ فِيْ دِيْنِيْ وَمَعَاشِيْ وَعَاقِبَةُ أَمْرِيْ فَاصْرِفْهُ عَنِّيْ وَاصْرِفْنِيْ عَنْهُ وَاقْدُرْ لِيَ الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ ثُمَّ أَرْضِنِيْ بِهِ"[1] "ހ. ހަމްދަރުވައި ޞަލަވާތުކިޔުމަށް ދަސްކަރާށެވެ!

ހަމަކަށަވަރުން މިއަށް، އިބަﷲގެ ބިރުވެރިކަމުގެ ޢަޒްމާއިން އިބަﷲގެ ބަރަކާތްތަކުން ގެންކަށްތަކަށް އެދެވެއެވެ. އަދި އިބަﷲގެ ކުރެހުންތަކުގެ ޢަޒްމާއިން އިބަﷲގެ ބަރަކާތްތަކުން ދެއްކުމަށް އެދެވެއެވެ. އަދި އިބަﷲގެ ފާތް ދެކުމަކުގެ ދެއްކުމަށް އެދެވެއެވެ. ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން އިބަﷲ ހުރިހާ ކަމަކަށް ކުރުހުންތަކުގެ ވެއެވެ. އަދި މިއަށް ނުކުރެވޭނެތެވެ. އަދި އިބަﷲ ހުރިހާ ކަމެއް ދަންނަވާ ގޮތުގެ ތެރެއެވެ. އަދި މިއަށް ނުދަންނަވެއެވެ. އަދި އިބަﷲއީ ހުރިހާ ނޭގޭގޮތްތައް ދަންނަވާ ކަމެއް ދަންނަތްތެރިވެރިއެވެ. ހ. ހަމްދަރުވައި ޞަލަވާތުކިޔުމަށް ދަސްކަރާށެވެ.

---

1) رواه البخاري.

ރަސްކަލާނގެ! ހަމަކަށަވަރުން މިކަމަކީ...... މިއަޅާގެ ދީނާއި، މިއަޅާގެ ދިރިއުޅުމާއި، މިއަޅާގެ ކަންކަމުގެ ނަތީޖާގެ ގޮތުން މިއަޅާއަށް ހެޔޮކަމެއްކަމުގައި ތިޔަﷲ ދެނެވޮޑިގެންވަނީނަމަ، ފަހެ މިކަންތައް މިއަޅާއަށް މިންވަރުކުރައްވައިދެއްވާނދޭވެ! އަދި މިކަންތައް މިއަޅާއަށް ފަސޭހަކުރައްވައިދެއްވާނދޭވެ! ދެން މިކަމުގައި މިއަޅާއަށް ބަރަކާތްލައްވައިދެއްވާނދޭވެ! އަދި ހަމަކަށަވަރުން މިކަމަކީ...... މިއަޅާގެ ދީނާއި، މިއަޅާގެ ދިރިއުޅުމާއި، މިއަޅާގެ ކަންކަމުގެ ނަތީޖާގެ ގޮތުން މިއަޅާއަށް ނުބައިކަމެއްކަމުގައި ތިޔަﷲ ދެނެވޮޑިގެންވަނީނަމަ ފަހެ މިއަޅާގެ ކިބައިން މިކަންތައް ދުރުކުރައްވައިދެއްވާނދޭވެ! އަދި މިކަންތަކުން މިއަޅާ ދުރުކުރައްވައިދެއްވާނދޭވެ! އަދި ހެޔޮކަންތައް، އެއީ ކޮންމެތަނެއްގައި ވީނަމަވެސް މިއަޅާއަށް މިންވަރުކުރައްވައިދެއްވާނދޭވެ! އަދި އެކަމަށް މިއަޅާ ރުއްސަވައިދެއްވާނދޭވެ!"

ޚާލިޤުވަންތަ ﷲގެ ހަޟްރަތުން އިސްތިޚާރާކޮށް އަދި މުއުމިނުން މަޚްލޫޤުންނާ މަޝްވަރާކޮށް އޭނާގެ ކަންތައް ފުރިހަމަ ޔަޤީންކަމާއެކު ވިސްނައިގެން ކޮށްފިމީހާއަށް (އެކަމުގައި) އެއްވެސް ހިތާމައެއް ނުވެއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން މާތްﷲ ވަޙީކުރެއްވިއެވެ. ﴿وَشَاوِرْهُمْ فِي ٱلْأَمْرِ ۖ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُتَوَكِّلِينَ﴾ [1] "އަދި ކަލޭގެފާނު އެބައިމީހުންނާ މަޝްވަރާކުރައްވާށެވެ. ފަހެ ކަލޭގެފާނު ކަމަކަށް އަޒުމްކުރައްވައިފިނަމަ ފަހެ ﷲއަށް ވަކީލުކުރައްވާށެވެ."

1) سورة آل عمران: 159.

27- ހެނދުނާއި ހަވީރުގެ ޛިކުރުތައް.

اَلْحَمْدُ ِللهِ وَحْدَهُ، وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلَىٰ مَنْ لاَ نَبِيَّ بَعْدَهُ.[1] {ހަމްދާ ހަމްދު ތަނާއު ކިޔުން ހައްޤުވެގެންވަނީ ވާހިދު ﷲ އަށެވެ. އެކަލާނގެ އެއްކައުވަންތަކަމާއެކުއެވެ. އަދި އެކަލޭގެފާނަށްފަހު އެއްވެސް ނަބިއްޔަކު ނުވާ ނަބިއްޔާގެ މައްޗަށް ޞަލަވާތާއި ސަލާމް ދެއްވާށިއެވެ.}

(75) أَعُوْذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ ﴿ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْحَىُّ ٱلْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُۥ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ ۚ لَّهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۗ مَن ذَا ٱلَّذِى يَشْفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذْنِهِۦ ۚ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۖ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَىْءٍ مِّنْ عِلْمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ ۖ وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْعَظِيمُ ﴾[2] (71 ދަ ފަހަރު ކިޔަންވާނެއެވެ.)

---

1) މާނައީ ރަސޫލުﷲ ﷺ އަނަސްގެ ފާނުގެ ކިބައިން ރިވާވެގެންވެއެވެ. رسول الله ﷺ ހަދީޘް ކުރައްވާފައިވެއެވެ. "ފަތިސްނަމާދުން ފަހުގައި އިރުއަރައިފުމަށް ދާންދެން ﷲ ޛިކުރުކުރާ ބައެއްކަމުގައި މިމަންޒަލުގައި އިށީނދެ ތިބުމަކީ އިސްމާޢީލުގެ ދަރިކޮޅުން ހަތަރުމީހުން މިނިވަންކުރުމަށްވުރެ ތިމަންނަށް ލޯބިވާކަމެވެ. އަދި ޢަޞްރުނަމާދުން ފަހުގައި އިރުއޮއްސެންދެން ދާންދެން ﷲ ޛިކުރުކުރާ ބައެއްކަމުގައި މިމަންޒަލުގައި އިށީނދެ ތިބުމަކީ ހަތަރުމީހުން މިނިވަންކުރުމަށްވުރެ ތިމަންނަށް ލޯބިވާކަމެވެ." رواه أبو داود وحسّنه الألباني.

2) سورة البقرة 255. "މިއާޔަތް ހެނދުނު ކިޔައިފިމީ، ހަވީރުވަންދެން ޖިންނީންގެ ކިބައިން ރައްކާތެރިވެވޭނެއެވެ. އަދި ހަވީރު ކިޔައިފިމީ ހެނދުނުވަންދެން ޖިންނީންގެ ކިބައިން ރައްކާތެރިވެވޭނެއެވެ." أخرجه الحاكم وصحّحه الألباني في صحيح الترغيب والترهيب.

(76) بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿قُلۡ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ۝ ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ ۝
لَمۡ يَلِدۡ وَلَمۡ يُولَدۡ ۝ وَلَمۡ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدُۢ﴾

❖ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿قُلۡ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلۡفَلَقِ ۝ مِن شَرِّ مَا خَلَقَ ۝
وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ۝ وَمِن شَرِّ ٱلنَّفَّٰثَٰتِ فِي ٱلۡعُقَدِ ۝ وَمِن شَرِّ
حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾

❖ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿قُلۡ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ۝ مَلِكِ ٱلنَّاسِ ۝
إِلَٰهِ ٱلنَّاسِ ۝ مِن شَرِّ ٱلۡوَسۡوَاسِ ٱلۡخَنَّاسِ ۝ ٱلَّذِي يُوَسۡوِسُ فِي صُدُورِ
ٱلنَّاسِ ۝ مِنَ ٱلۡجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ﴾ [1] (7 ގަޑި ފަހަރު ދިއްވެ
ނިކަމުޖެހުވެ.)

(77) "أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلهِ وَالْحَمْدُ لِلهِ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ، رَبِّ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِيْ هٰذَا الْيَوْمِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهُ، وَأَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِيْ هٰذَا الْيَوْمِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ، رَبِّ أَعُوْذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ، وَسُوْءِ الْكِبَرِ، رَبِّ أَعُوْذُ بِكَ مِنْ عَذَابٍ فِي النَّارِ وَعَذَابٍ فِي الْقَبْرِ"[2] "އަޅުގަނޑު ހެނދުނަށް ވަނީމުއެވެ. އަދި މުލްކާ ވެރިކަމު اللهއަށް ޓަކައި ހެނދުނަށް ވަނީއެވެ. (ހަވީރު މުލްކާ ވެރިކަމު اللهއަށް ޓަކައި ހަވީރަށް ވަނީއެވެ.) އަދި ހުރިހާ ޙަމްދުތަކެއްވެސް اللهއަށެވެ. الله މެނުވީ އަޅުކަމްވެސް ކުރެވޭނެ ކަލާކު އެހެން އިލާހަކު ނުވެއެވެ.

---

1) "މިއިން ސޫރަތް ހެނދުނާއި ހަވީރު ތިން ފަހަރު ކިޔައިފިމާ ކޮންމެ ކަމަކަށް އެކަން ކާފީވާނެ ކަމަށް ރަސޫލާ ޙަދީޘް ކުރެއްވިއެވެ." أخرجه أبو داود والترمذي وصحّحه الألباني.

2) رواه مسلم.

އެކަލާނގެ އެއްކައުވަންތަމެވެ. އެކަލާނގެއަށް އެއްވެސް ޝަރީކަކު ނުވެއެވެ. ހުރިހާ ވެރިކަމާއި ހުރިހާ ހަމްދެއް ލިބިވޮޑިގެންވަނީ އެކަލާނގެއަށެވެ. އަދި އެކަލާނގެއީ ހުރިހާ ކަމެއްގެ މައްޗަށް ކުޅަދުންވަންތަވެވޮޑިގެންވާ ފަރާތެވެ. އޭ ހެއްދެވި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! މިރޭގައި ވާހައި ހެޔޮކަމަކާއި މިރޭއަށްފަހުގައި ވާހައި ހެޔޮކަމެއް ދެއްވުމަށް އަދި މިޔާ ތިޔަﷲގެ ޙަޟްރަތުގައި ދަންނަވަމެވެ. އަދި މިރޭގައި ވާހައި ނުބައިކަމުންނާއި މިރޭއަށްފަހުގައި ވާހައި ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިކަން ދެއްވުމަށްވެސް އަދި މިޔާ ތިޔަﷲގެ ޙަޟްރަތުގައި ދަންނަވަމެވެ. އޭ ހެއްދެވި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! ކަންނެތްކަމާއި މުސްކުޅިކަމުގެ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިކަންދެއްވުން އަދި މިޔާ ތިޔަﷲގެ ޙަޟްރަތުގައި ދަންނަވަމެވެ. އޭ ހެއްދެވި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! ނަރަކައިގެ އަޛާބުންނާއި ކަބުރުގެ އަޛާބުން ރައްކާތެރިކަންދެއްވުން އަދި މިޔާ ތިޔަﷲގެ ޙަޟްރަތުގައި ދަންނަވަމެވެ."

(ހަވީރުވަގު ކިޔާނީ) "أَمْسَيْنا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ، لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ، رَبِّ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِيْ هٰذِهِ اللَّيْلَةِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهَا وَأَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِيْ هٰذِهِ اللَّيْلَةِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهَا، رَبِّ أَعُوْذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ، وَسُوْءِ الْكِبَرِ، رَبِّ أَعُوْذُ بِكَ مِنْ عَذَابٍ فِي النَّارِ وَعَذَابٍ فِي الْقَبْرِ"[1] "އަހަރެމެން ހަވީރުކުރީމެވެ. އަދި އެންމެ ފިރިކަމެއް ﷲއަށްޓަކައި ހަވީރުކުރީއެވެ. (ސުބަހަ އެންމެ ފިރިކަމެއް ﷲއަށް ބަދަލުކުރެއްވީއެވެ.) އަދި ހެނދުނާ ބަދަލުވުމުން ﷲއަށެވެ.

---

1) رواه مسلم.

الله މެނުވީ ޢަޅުކަންކުރުން ޙައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކުނުވެއެވެ. އެކަލާނގެ އެއްކައުވަންތަވެއެވެ. އެކަލާނގެއަށް އެއްވެސް ބައިވެރިއަކުނުވެއެވެ. ހުރިހާ ވެރިކަމާއި ހުރިހާ ޙަމްދެއް ލިބިވޮޑިގެންވަނީ އެކަލާނގެއަށެވެ. އަދި އެކަލާނގެއީ ހުރިހާ ކަމެއްގެ މައްޗަށް ކުޅަދުންވަންތަވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ. އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! މިރޭގައި ވާހައި ހެޔޮކަމާއި މިރޭއަށްފަހުގައި ވާހައި ހެޔޮކަމެއް ދެއްވުމަށް އެދި މިއަޅާ ތިޔަﷲގެ ޙަޟްރަތުން ދަންނަވަމެވެ. އަދި މިރޭގައި ވާހައި ނުބައިކަމުންނާއި މިރޭއަށްފަހުގައި ވާހައި ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށް އެދި މިއަޅާ ތިޔަﷲގެ ޙަޟްރަތުން ދަންނަވަމެވެ. އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! ކަންނެތްކަމާއި މުސްކުޅިކަމުގެ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށް އެދި މިއަޅާ ތިޔަﷲގެ ޙަޟްރަތުން ދަންނަވަމެވެ. އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! ނަރަކައިގެ ޢަޛާބުންނާއި ޤަބުރުގެ ޢަޛާބުން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށް އެދި މިއަޅާ ތިޔަﷲގެ ޙަޟްރަތުން ދަންނަވަމެވެ."

(78) "اَللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا، وَبِكَ أَمْسَيْنَا، وَبِكَ نَحْيَا، وَبِكَ نَمُوْتُ وَإِلَيْكَ النُّشُوْرُ"(1) "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! ތިޔަﷲގެ ވާގިފުޅާއެކު، އަޅަމެން ހެނދުންކުރީމުއެވެ. އަދި ހަމަ ތިޔަﷲގެ ވާގިފުޅާއެކު، އަޅަމެން ހަވީރުކުރީމުއެވެ. އަދި ތިޔަﷲގެ ރައްކާތެރިކަމާއެކު، އަޅަމެން ދިރިތިބެމުއެވެ. އަދި ހަމަ ތިޔަﷲގެ ރައްކާތެރިކަމާއެކު، އަޅަމެން

---

1) رواه الترمذي وصحّحه الألباني.

މަރުވަމުއެވެ. އަދި ކަށްވަޅުން ތެދުވެގެން ދިއުންވަނީ އިބަﷲގެ ހަޟްރަތަށެވެ."

(ހަވީރުވަރު ކިޔާނީ) "اَللَّهُمَّ بِكَ أَمْسَيْنَا، وَبِكَ أَصْبَحْنَا، وَبِكَ نَحْيَا، وَبِكَ نَمُوْتُ وَإِلَيْكَ الْمَصِيْرُ"[1] "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާކޮ! އިބަﷲގެ ވަގުތުގައެވެ، އަހަރެން ހަވީރުކުރީމުއެވެ. އަދި ހަމަ އިބަﷲގެ ވަގުތުގައެވެ، އަހަރެން ހެނދުނުކުރީމުއެވެ. އަދި އިބަﷲގެ ބަރަކާތްތެރިކަމުގައެވެ، އަހަރެން ދިރިހުރީމުއެވެ. އަދި ހަމަ އިބަﷲގެ ބަރަކާތްތެރިކަމުގައެވެ، އަހަރެން މަރުވަމުއެވެ. އަދި އެނބުރި ދިއުންވަނީ އިބަﷲގެ ހަޟްރަތަށެވެ."

(79) "اَللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّيْ لاَ إِلهَ إِلاَّ أَنْتَ، خَلَقْتَنِيْ وَأَنَا عَبْدُكَ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، أَبُوْءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَأَبُوْءُ بِذَنْبِيْ فَاغْفِرْ لِيْ فَإِنَّهُ لاَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ إِلاَّ أَنْتَ"[2] "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާކޮ! އިބަﷲއީ މިއަޅާގެ ވެރިރަސްކަލާނގެއެވެ. އިބަﷲ ފިޔަވައި އަޅުކަންކުރުން ހައްޤުވާނެ އެއްވެސް އިލާހަކުނުވެއެވެ. މިއަޅާ ހެއްދެވީ އިބަﷲއެވެ. އަދި މިއަޅާއީ އިބަﷲގެ އަޅަކީމެވެ. އަދި މިއަޅާއަށް ކުޅަދާނަވީ މިންވަރަކުން މިއަޅާ މިހިރީ އިބަﷲގެ ޢަހުދުގެ މަތީގައެވެ. އަދި އިބަﷲގެ ވަޢުދުގެ މަތީގައެވެ. މިއަޅާއަށް ކުރެވިފައިވާ

1) رواه الترمذي وصحّحه الألباني.

2) ﷲއަށް އިސްތިޣުފާރު، ޔަޤީންކަމާއެކު، މިދުޢާ ހަވީރު ކިޔައިގެން މުއުމިނަކު، ހެނދުނު ނުވަނީސް މަރުވެއްޖެނަމަ، އޭނާ ސުވަރުގެ ވަންނާނެއެވެ. އަދި އެފަދައިން ހެނދުނު ކިޔައިގެން، ހަވީރު ނުވަނީސް މަރުވެއްޖެނަމަ، އޭނާ ސުވަރުގެ ވަންނާނެއެވެ. أخرجه البخاري. (ތިރީ މިދުޢާއަކީ މަޝްހޫރުވެފައިވަނީ "سَيِّدُ الاسْتِغْفَار" ގެ ނަމުންނެވެ. އެބަހީ ހުރިހާ އިސްތިޣުފާރުތަކުގެ ސަރުދާރުގެ ނަމުންނެވެ.)

ކަންތަކުގެ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިކުރެއްވުމަށް މިއަދާ ﷲގެ
ބަރަކާތުން އެދިދަންނަވަމެވެ. މިއަދާގެ މަޚްލޫޤާތް ﷲގެ ނިޢުމަތުން
މިއަދާ ހިފުމަށް ދުވަހާވެ. އަދި މިއަދާގެ ދުވަހަކަށްވުރެ މިއަދާ
ހިފުމަށް ދުވަހާވެ. ދުވަ މިއަދާއަށް ދުވަސްވަރުދަސްދުވަ! އެދެނީ
ހަމަތަނަވަސްކަން ﷲ ދެއްވައި ދުވަސްވަރާއި ދުވަސް ދުވަސްވަރަށް
ނުވެއްވެ."

(80) "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَصْبَحْتُ[1] أُشْهِدُكَ وَأُشْهِدُ حَمَلَةَ عَرْشِكَ، وَمَلاَئِكَتَكَ وَجَمِيْعَ خَلْقِكَ، أَنَّكَ أَنْتَ اللهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيْكَ لَكَ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُوْلُكَ" (ދަމެނުވެސްވެ)[2] "އޭ ދަންނަވައި ތެދުވުމުގެ ބަސްކަލާމް!
ﷲއާއި، ﷲގެ ބަރުތަ ދުރުއްލަވާ މަލާއިކަތުންނާއި އަދި ﷲގެ
ހުރިހާ މަލާއިކަތުންނާއި، ހުރިހާ މަޚްލޫޤުން ހެކިކުރާށެވެ، ތަވަކަލަވަރުން
މިއަދާ ހެކިދެންނެވީމެވެ. ތަވަކަލަވަރުން ﷲ ދިރުވައި އަދުކަންވުމުން
ބައްދަލުވާނެ އެކަންއެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. އަދި ﷲ
އެއްކައުވަންތައެވެ. ﷲއަށް އެއްވެސް ބައިވެރިއަކު ނުވެއެވެ. އަދި
ތަވަކަލަވަރުން މުޙައްމަދުގެ ދާސް ﷲގެ އަޅާއެވެ. އަދި ﷲގެ
ރަސޫލާއެވެ."

1) ހަވީރުނަމަ ކިޔާނީ أَصْبَحْتُ ގެ ބަދަލުގައި أَمْسَيْتُ އެވެ. މާނައިގެ ހަވީރުވީއެވެ.
2) ހެނދުނު ނުވަތަ ހަވީރު ހަތަރުފަހަރު ކިޔުމަށްޓަކައި ދެންނެވެ. މާތްﷲ އެކަ
ނަރަކައިން މިންޖުވެރިވާނެއެވެ. رواه النسائي والبخاري في الأدب المفرد والنسائي في عمل اليوم والليلة وابن السنّي وحسّن إسناده ابن باز.

(81) "اَللَّهُمَّ ما أَصْبَحَ[1] بِيْ مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ بِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فَمِنْكَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيْكَ لَكَ، فَلَكَ الْحَمْدُ وَلَكَ الشُّكْرُ"[2] „އޭ ހައްދަވައި ތަރުބިއްޔަތުކުރައްވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާގެ ވަތްކަން ނުވަތަ މިﷲގެ މަޚްލޫޤުންގެ ތެރެއިން އެކަކަށް، އެއްވެސް ނިޢްމަތެއް ހެނދުނުވެއްޖެނަމަ، ފަހެ އެނިޢްމަތްވަނީ މިﷲގެ ހަޟްރަތުންނެވެ. މިﷲ އެއްކައުވަންތައެވެ. މިﷲއަށް އެއްވެސް ބައިވެރިއަކު ނުވެއެވެ. ފަހެ ހުރިހާ ހަމްދާއި ޝުކުރެއް ވަނީ މިﷲއަށެވެ."

(82) "اَللَّهُمَّ عافِنِيْ فِيْ بَدَنِيْ، اَللَّهُمَّ عافِنِيْ فِيْ سَمْعِيْ، اَللَّهُمَّ عافِنِيْ فِيْ بَصَرِيْ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ. اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَعُوْذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ، وَالْفَقْرِ، وَأَعُوْذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ" (ތިންފަހަރު ކިޔުމަކީ ސުންނަތެކެވެ)[3] „އޭ ހައްދަވައި ތަރުބިއްޔަތުކުރައްވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާގެ ހަށިގަނޑުގައި ޢާފިޔަތު ދެއްވައި ދެއްވާނދޭވެ! އޭ ހައްދަވައި ތަރުބިއްޔަތުކުރައްވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާގެ އަޑުއެހުމުގައި ޢާފިޔަތު ދެއްވައި ދެއްވާނދޭވެ! އޭ ހައްދަވައި ތަރުބިއްޔަތުކުރައްވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާގެ ފެނުމުގައި ޢާފިޔަތު ދެއްވައި ދެއްވާނދޭވެ! މިﷲ ފިޔަވައި އަޅުކަންވުން ހައްގުވާނޭ އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. އޭ ހައްދަވައި ތަރުބިއްޔަތުކުރައްވި ރަސްކަލާނގެ!

---

1) ހަވީރުވަރު ކިޔާނީ أَصْبَحَ ގެ ބަދަލުގައި أَمْسَىٰ އެވެ. މާނައިގާ ހަވީރުވެއްޖެނަމަ..........

2) މިދުޢާ ހެނދުނުކިޔާމީހާ، ހަވާލާދަވަހުން އޮޅުވާގެ ޝުކުރުއަދާކޮށްފިއެވެ. އަދި ހަވީރު މިދުޢާކިޔާމީހާ، ހަވާލާދަވަހުން އޮޅުގެ ޝުކުރުއަދާކޮށްފިއެވެ. أخرجه أبو داود والنسائي في عمل اليوم والليلة وابن السنّي وابن حبّان وحسّن إسناده ابن باز.

3) رواه أبو داود وأحمد والنسائي في عمل اليوم والليلة والبخاري في الأدب المفرد وحسّن إسناده ابن باز.

ކާފިރުކަމުންނާއި ފަގީރުކަމުން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށް މިއަޅާ އިބަﷲގެ ޙަޟްރަތުން އެދިވަޑައިގަންނަވާފައެވެ. އަދި ކަށްވަޅުގެ އަޒާބުން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށްވެސް މިއަޅާ އިބަﷲގެ ޙަޟްރަތުން އެދިވަޑައިގަންނަވާފައެވެ. އިބަﷲ ފިޔަވައި އަޅުކަންކުރުން ޙައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ.

(83) "حَسْبِيَ اللهُ لاَ إِلهَ إِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ" (ހެނދުނާއި ހަވީރު ހަތްފަހަރު)[1] "މިއަޅާއަށް ﷲ ފުދެއެވެ. އެކަލާނގެ ފިޔަވައި އަޅުކަންކުރުން ޙައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. މިއަޅާ ތަވައްކަލުކުރީ ހަމައެކަނި އެކަލާނގެއަށެވެ. އަދި އެކަލާނގެއީ ޢަރުޝީ ޢަޒީމްގެ ވެރިރަސްކަލާނގެއެވެ."

(84) "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِيْ الدُّنْيَا وَالآخِرَةَ، اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِيْ دِيْنِيْ، وَدُنْيَايَ، وَأَهْلِيْ، وَمَالِيْ، اَللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِيْ، وَآمِنْ رَوْعَاتِيْ، اَللَّهُمَّ احْفَظْنِيْ مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ، وَمِنْ خَلْفِيْ، وَعَنْ يَمِيْنِيْ، وَعَنْ شِمَالِيْ، وَمِنْ فَوْقِيْ، وَأَعُوْذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِيْ"[2] "އޭ ހަމްދަވައި ޤުދުރަތްތެރި ރަސްކަލާނގެ! ހަމަކަށަވަރުން މިއަޅާ، އިބަﷲގެ ޙަޟްރަތުން، ދުނިޔެއާއި އާޚިރަތުގައި ޢަފޫކުރެއްވުމާއި ފުރިހަމަ ޢާފިޔަތް އެދިދަންނަވަމެވެ. އޭ ހަމްދަވައި ޤުދުރަތްތެރި ރަސްކަލާނގެ! ހަމަކަށަވަރުން

1) ހެނދުނާއި ހަވީރު ހަތްފަހަރު މިދުޢާކިޔާމީހާ ފަސޭހަވާނެއެވެ. ދުނިޔެއާއި އާޚިރަތުގައި އޭނާ އެދޭކަންތައްތައް ﷲ އޭނާއަށް ފުދުއްވައިދެއްވާނެއެވެ. أخرجه ابن السنّي مرفوعاً وأبو داود موقوفاً وصحّح إسناده شعيب وعبد القادر الأرناؤوط.

2) رواه أبو داود و ابن ماجه وصحّحه الألباني.

މިއަޅާ، ތިޔަﷲގެ ޙަޟްރަތުން ޢަފޫކުރެއްވުން އެދިދަންނަވަމެވެ. އަދި މިއަޅާގެ ދީނާއި، ދުނިޔޭގައި އަދި މިއަޅާގެ އަހުލުވެރިންނާއި، މުދަލުގައި ފުރިހަމަ ޢާފިޔަތްކަން އެދިދަންނަވަމެވެ. އޭ ހަށްދަވައި ޤުދުރަތުވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާގެ ޢައިބުތައް ވަށްލަހާ ކަށްދެއްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާގެ ބިރުވެރިކަންތައް އަމާންކަން ދެއްވާނދޭވެ! އޭ ހަށްދަވައި ޤުދުރަތުވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާގެ ކުރިމަތިންނާއި، މިއަޅާގެ ފަހަތުންނާއި، މިއަޅާގެ ކަނާތްފަރާތުންނާއި، މިއަޅާގެ ވާތްފަރާތުންނާއި އަދި މިއަޅާގެ މަތިން މިއަޅާ ރައްކާތެރިކުރައްވާނދޭވެ! އަދި ކުއްލިއަކަށް މިއަޅާގެ ދަށުން މިއަޅާ ހަލާކުވެދިއުމުން ރައްކާތެރިކުރެއްވުމަށް އެދި ތިޔަﷲގެ ޢަޒަމަތުގެ ވަސީލަތުން ދަންނަވަމެވެ."

(85) "اَللَّهُمَّ عالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ، رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيْكَهُ، أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ أَنْتَ، أَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِيْ، وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشِرْكِهِ، وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَىٰ نَفْسِيْ سُوْءًا، أَوْ أَجُرَّهُ إِلَى مُسْلِمٍ"[(1)] "އޭ ހަށްދަވައި ޤުދުރަތުވި ރަސްކަލާނގެ! ޣައިބުގައިވާ ކަންތަކާއި ފެންނަހައި ކަމެއް ދެނެވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެ! އުޑުތަކާއި ބިން ނުކުތުމުގެ ކުރިން ހެއްދެވި ރަސްކަލާނގެ! ހުރިހާ އެއްޗެއްގެވެރި އަދި އޭގެ މިލްކުވެރި ރަސްކަލާނގެ! ތިޔަﷲ ފިޔަވައި އަޅުކަމަށްވުމަށް ޙައްޤުވެގެންވާ އެހެން އިލާހަކު ނުވާކަމަށް މިއަޅާ ހެކިވަމެވެ. މިއަޅާގެ ނަފްސުގެ ނުބައިކަމާއި، ޝައިޠާނާގެ ނުބައިކަމާއި، އެޝައިޠާނާ (ތިޔަﷲއާ) ޝަރީކުކުރުވުމުން ހަރިދު ވަސްވާސުން ރައްކާތެރިކުރެއްވުމަށް އެދި ތިޔަﷲގެ ޙަޟްރަތުން

1) رواه الترمذي وأبو داود وصحّحه الألباني.

ދަންނަވަމުވޭ. އަދި މިއަހާގެ އަމިއްލަނަފްސުގެ މައްޗަށް މިއަހާއަށް ކުރެވޭ ނުބައިކަންތަކުންނާއި ނުވަތަ އެންބައިކަންތަކެއް އެހެން މުސްލިމަކަށް ކުރައްވައި ކުރުވުމުން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށް އެދި ބިޔަﷲގެ ރަޙްމަތުން ދަންނަވަމުވޭ."

(86) "بِسْمِ اللهِ الَّذِيْ لاَ يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الأَرْضِ وَلاَ فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ" (އަބޫދާވޫދާއި ތިރުމިޛީ ރިވާކުރައްވާ)(1) "ﷲ ގެ އިސްމުފުޅާއެކު ބަރަކާތުން (ރައްކާތެރިކަން ލިބިގަންނަމުވެ.) އެކަލާނގެ އިސްމުފުޅާއެކު ބަރަކާތާއެކު، ބިމާއި އުޑުން އެއްވެސް އެއްޗެއް ގެއްލުމެއް ނުދޭނެތެވެ. އަދި އެކަލާނގެއީ ވަރަށް އައްސަވައިވޮޑިގެންވާ ވަރަށް ދެނެވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ."

(87) "رَضِيْتُ بِاللهِ رَبًّا، وَبِالإِسْلاَمِ دِيْناً، وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيًّا" (އަބޫދާވޫދާއި ތިރުމިޛީ ރިވާކުރައްވާ)(2) "ﷲ އީ ހުރިހާ އެއްޗެއްގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ ކަމަށާއި، އަދި އިސްލާމްދީނީ ދީންކަމަށާއި، އަދި محمّد ﷺ އީ ނަބިއްޔާކަމަށް އަހުރެން ރުހިއްޖައީމެވެ."

(88) "يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيْثُ أَصْلِحْ لِيْ شَأْنِيْ كُلَّهُ وَلاَ تَكِلْنِيْ إِلَى نَفْسِيْ طَرْفَةَ عَيْنٍ"(3) "އޭ ދިރިތިއްބެވި ރަސްކަލާނގެ! މުޅިކާއިނާތު

---

1) އަބޫދާވޫދާއި ތިރުމިޛީ ރިވާކުރައްވާ މިޙަދީޘް ރިވާކުރައްވާފައިވާ އިބްނުމާޖާ އަޙްމަދު އަލްބާނީ ޞައްޙަކޮށްފައެވެ. أخرجه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد وصحّحه الألباني.

2) އަބޫދާވޫދާއި ތިރުމިޛީ ރިވާކުރައްވާ މިޙަދީޘް ދަންނަވައެވެ. ޝައިޚް ޢަބްދުލްޢަޒީޒް ބިން ބާޒް ... ޙަސަންކޮށްފައެވެ. رواه أحمد والنسائي في عمل اليوم والليلة وابن السنّي وأبو داود والترمذي وحسّنه ابن باز.

3) رواه الحاكم وصحّحه ووافقه الذهبي وانظر صحيح الترغيب والترهيب.

ބެލެހެއްޓެވުމުގައި ޝާއިދުވުވޭޖެ ގިންހާވާ ރަސްކަލާގޭ! ހަމައެކަނި އިބަﷲގެ ރަހުމަތުގެ ޢަރިއްސާއިން މިއަދާ ?ަރިއާދުކަމެވެ. މިއަދާގެ ހުރިހާކަމެއް މިއަދާ އެއްވަރަށް ފުރިހަމަ ކުރެއްވުމަށް އެދިދަންނަވަމެވެ! އަދި އެންމެހާ ކަމެއް ހިނގާކަން މިއަދާއާ ނުބައިކަމުގެ ނުލަފާކަމުން ރައްކާތެރިކަން ދެއްވުން އެދިދަންނަވަމެވެ!"

(89) "أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ، اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ خَيْرَ هٰذَا الْيَوْمِ فَتْحَهُ، وَنَصْرَهُ، وَنُوْرَهُ، وَبَرَكَتَهُ، وَهُدَاهُ، وَأَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِيْهِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ"[1] "އަހަރެން ހެނދުނުކޮށްފީމުއެވެ. އަދި އެންމެހާ ވެރިކަމެއް ޢާލަމްތަކުގެ ވެރި ﷲއަށްޓަކައި ހެނދުނުކޮށްފިއެވެ. (ނުވަތަ އެންމެހާ ވެރިކަމެއް ޢާލަމްތަކުގެ ވެރި ﷲއަށް މިލްކުވެއްޖައެވެ.) ޔާ ކަލޭގެފާނު ޤޭދުރަތުގޭ ރައްސަލާގާތޭ! ހަމަހަކަޔަށްގެން މިއަދާ، އިބަﷲގެ ބަރަސްތަރިކަން މިދުވަހުގެ ހެޔޮކަންދެއްވުމަށް އެދިދަންނަވަމެވެ. އަދި މިދުވަހުގެ ފަތުޙުކަމާއި، މިދުވަހުގެ ނަޞްރުކަމާއި، މިދުވަހުގެ ނޫރާއި، މިދުވަހުގެ ބަރަކާތާއި އަދި މިދުވަހުގެ ހިދާޔަތެވެ. އަދި މިއަދާ، އިބަﷲގެ ބަރަސްތަރިކަން މިދުވަހުގައިވާ ނުބައިކަމުންނާއި، މިއަދަށްފަހުގައިވާ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިކަންދެއްވުމަށް އެދިދަންނަވަމެވެ."

(ހަވީރުނަމަ ކިޔާނީ) "أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ، اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ خَيْرَ هٰذِهِ اللَّيْلَةِ فَتْحَهَا، وَنَصْرَهَا وَنُوْرَهَا، وَبَرَكَتَهَا، وَهُدَاهَا، وَأَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِيْهَا وَشَرِّ مَا بَعْدَهَا"[2] "އަހަރެން ހަވީރުކޮށްފީމުއެވެ. އަދި އެންމެހާ ވެރިކަމެއް ޢާލަމްތަކުގެ ވެރި ﷲއަށްޓަކައި ހަވީރުކޮށްފިއެވެ.

1) رواه أبو داود وحسّن إسناده شعيب وعبد القادر الأرناؤوط.

2) رواه أبو داود وحسّن إسناده شعيب وعبد القادر الأرناؤوط.

(ނުވަތަ އަނދަވާ ވެރިކަމަށް ޢާލަމްތަކުގެ ވެރި ﷲއަށް މިލްކުވެއްޖެއެވެ.) އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރައްވި ރަސްކަލާނގެ! ހަމަކަށަވަރުން މިއަޅާ، ތިޔަﷲގެ ހަޟްރަތުން މިރޭގެ ހެޔޮކަންތައްތަކުން އެދިދަންނަވަމެވެ. އެބަހީ މިރޭގެ ފަތުޙާއި، މިރޭގެ ނަޞްރާއި، މިރޭގެ ނޫރާއި، މިރޭގެ ބަރަކާތާއި އަދި މިރޭގެ ހިދާޔަތެވެ. އަދި މިއަޅާ، ތިޔަﷲގެ ހަޟްރަތުން މިރޭގައިވާ ނުބައިކަމުންނާއި، މިރޭއަށްފަހުގައިވާ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށް އެދިދަންނަވަމެވެ."

(90) "أَصْبَحْنا(1) عَلَىٰ فِطْرَةِ الإِسْلاَمِ وَعَلَىٰ كَلِمَةِ الإِخْلاَصِ، وَعَلَىٰ دِيْنِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَعَلَىٰ مِلَّةِ أَبِيْنا إِبْرَاهِيْمَ، حَنِيْفاً مُسْلِماً وَماَ كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ"(2) "އިސްލާމްދީނުގެ ފިޠުރަތުގެ މައްޗަށާއި، އިޚްލާޞްތެރި ކަލިމަތުގެ (ޝަހާދަތުގެ ކަލިމަތުގެ) މައްޗަށާއި، އަހަރެމެންގެ ނަބިއްޔާ محمّد ﷺ ގެ ދީނުގެ މައްޗަށާއި އަދި އަހަރެމެންގެ ބައްޕަ إبْرَاهِيْم عليه السلام ގެ މިއްލަތުގެ މައްޗަށް އަހަރެމެން ހެނދުނުވެއްޖެއެވެ. އެކަލޭގެފާނަކީ ޙަނީފު ބާޠިލުދީނުތަކުން އެއްކިބާވެގެންވާ (ﷲއަށް) ކިޔަމަންތެރި ބޭކަލެކެވެ. އަދި މުޝްރިކުންގެ ތެރެއިން އެކަލޭގެފާނު ވެވަޑައިނުގަންނަވައެވެ."

(91) "سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ" (ސަތޭކަ ފަހަރު)(3)

1) ހަވީރުނަމަ أَصْبَحْنَا ގެބަދަލުގައި ކިޔާނީ أَمْسَيْنَا އެވެ. މާނައަކީ އަހަރެމެން ހަވީރުވެއްޖެއެވެ.

2) رواه أحمد وابن السنّي في عمل اليوم والليلة وصحّحه الألباني.

3) ހެނދުނާއި ހަވީރު ސަތޭކަފަހަރު މިދިކުރު ކިޔާމީހާ ދަންނަވައެވެ. އޭނާ އެދިކުރުކިޔާވަރަކަށް ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ގިނައިން ދިކުރުކިޔާމީހަކު ފިޔަވައި އޭނާއަށްވުރެ މާތްބަދަލަކާއިގެން ހަމައެކަކުވެސް ޤިޔާމަތް ދުވަހުގައި ނާންނާނެއެވެ. رواه مسلم.

"ޕާކް الله، އެކަލާނގެއަށް ހަމްދު ލިބިވޮޑިގެންވާއެކު، ހުސްޖެހިލުވެ ވޮޑިގެންވެއެވެ."

(92) "لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ" (ދިހަފަހަރު)(1) ނުވަތަ (ކަސްލަސްވެފައިވާ ވަގުތުތަކުގައި އެއްފަހަރު)(2) "الله ފިޔަވާ އަޅުކަންކުރުން ޙައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކުނުވެއެވެ. އެކަލާނގެ އެއްކައުވަންތަވެއެވެ. އެކަލާނގެއަށް އެއްވެސް ބައިވެރިއަކުނުވެއެވެ. ހުރިހާ ވެރިކަމާއި ހުރިހާ ހަމްދުތައް ލިބިވޮޑިގެންވަނީ އެކަލާނގެއަށެވެ. އަދި އެކަލާނގެއީ ހުރިހާ ކަމެއްގެ މައްޗަށް ކުޅަދުންވަންތަވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ."

(93) "لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ" (ހެނދުނާ ވަގުތު ސަތޭކަފަހަރު)(3)

(94) "سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ عَدَدَ خَلْقِهِ، وَ رِضاَ نَفْسِهِ، وَ زِنَةَ عَرْشِهِ، وَمِدَادَ كَلِماَتِهِ" (ހެނދުނާ ވަގުތު ތިންފަހަރު)(4) "ޕާކް الله، އެކަލާނގެއަށް ހަމްދުލިބިވޮޑިގެންވާއެކު، ހުސްޖެހިލުވެ ވޮޑިގެންވެއެވެ. އަދި އެކަލާނގެ

---

1) رواه النسائي في عمل اليوم والليلة وصحّحه الألباني.

2) رواه أبو داود وابن ماجه وصحّحه الألباني.

3) ދުވާލަކު ސަތޭކަފަހަރު މިދުޢާކިޔުންތެރިޔާ ދަރަނިއެވެ. އޭނާ ދިހަ އަޅުން މިނިވަންކުރިފަދައެވެ. އަދި އޭނާއަށް ސަތޭކަ ހެޔޮކަން ލިޔުއްވާނެއެވެ. އަދި އޭނާގެކިބައިން ސަތޭކަ ފާފަފުހެލުއްވާނެއެވެ. އަދި އެދުވަހު ހަވީރުވަންދެން ޝައިޠާނާގެ ކިބައިން އޭނާ ރައްކާތެރިކުރެވޭނެއެވެ. އަދި އޭނާއަށްވުރެ ގިނައިން މިދުޢާކިޔުމުގައި ފިޔަވާ އޭނާއަށްވުރެ މާތްޢަމަލެއްގެނެސްދޭނީ ހަމައެކަނި ނުހުންނާނެއެވެ. رواه البخاري ومسلم.

4) رواه مسلم.

މަޚްލޫޤުންގެ ޢަދަދާ އެއްވަރަކަށް. އަދި އެކަލާނގެ ނަފްސުފުޅު އެކަލާނގެ ރުހިވެވޭނެވާ މިންވަރަކަށް. އަދި އެކަލާނގެ ޢަރުޝުފުޅުގެ ވަޒަނާ އެއްވަރަކަށް. އަދި އެކަލާނގެ ކަލިމަފުޅުތަކުގެ ދެއްލާ އެއްވަރަކަށް."

(95) "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ عِلْماً نافِعاً، وَرِزْقاً طَيِّباً، وَعَمَلاً مُتَقَبَّلاً" (ފަތިސްނަމާދު ނިންމުމުން)(1) "އޭ އަޅުގަނޑުގެ ވެރި ރަސްކަލާނގެ! ހަމަކަށަވަރުން މިއަޅާ، ތިޔަ ﷲ ގެ ޙަޟްރަތުން ފައިދާކުރަނިވި ޢިލްމަކާއި، ޙަލާލުވެގެންވާ ރިޒްގުތަކާއި، ޤަބޫލުކުރެވިގެންވާ ޢަމަލުތައް ދެއްވުމަށް އެދިދަންނަވަމެވެ."

(96) "أَسْتَغْفِرُ اللهَ وَأَتُوْبُ إِلَيْهِ" (ދުވާލަކު ސަތޭކަފަހަރު)(2) "މިއަޅާ، ﷲ ގެ ޙަޟްރަތުން ފާފަފުއްސެވުމަށް އެދެމެވެ. އަދި އެކަލާނގެ ޙަޟްރަތަށް ތައުބާވަމެވެ."

(97) "أَعُوْذُ بِكَلِماتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ ماَ خَلَقَ" (ހަވީރުވާ ހިނދު ތިންފަހަރު)(3) "މާތް ﷲ ގެ ފުރިހަމަވެގެންވާ ކަލިމަފުޅުތަކުގެ ވަސީލަތުން، އެކަލާނގެ ހެއްދެވި އެންމެހާ މަޚްލޫޤުންގެ ނުބައިކަމުން މިއަޅާ (އެކަލާނގެ ޙަޟްރަތުން) ރައްކާތެރިކަމަށް އެދެމެވެ."

1) أخرجه ابن السنّي في عمل اليوم والليلة وابن ماجه وحسّن إسناده شعيب وعبد القادر الأرناؤوط.

2) رواه البخاري ومسلم.

3) ހަވީރުވާ ހިނދު ތިންފަހަރު މިދުޢާކިޔައިފިނަމަ ތަދެއްނުވާނެއެވެ. އެއީ އެއްވެސް ވިހަދަޑެއްގެ ގެއްލުމެއް އޭނާއަކަށް ނުވާނެއެވެ. أخرجه أحمد والنسائي في عمل اليوم والليلة وابن السنّي وصحّحه الألباني.

(98) "اَللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَىٰ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ" (ދިހަފަހަރު)[1] "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގޭ! އަޅުގަނޑުގެ ނަބިއްޔާ، މުޙައްމަދުގެފާނުގެ މައްޗަށް ޞަލަވާތާއި ސަލާމް ލައްވާނދޭވެ!"

28- ނިދާއިރު ކުރާ ޛިކުރުތައް:

(99) ދެއަތްތިލަ ޖަމާކޮށް ﴿قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ﴾ ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلْفَلَقِ﴾ ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ﴾ މިތިންސޫރަތްތަކާ ދެއަތްތިލައަށް ފުމެލުމަށްފަހު ބޮލުންފެށިގެން ގައިން ކުރެވެނިވި ހިސާބެއްގައި ފިރުމާށެވެ. މިގޮތަށް ތިންފަހަރު ކަންތައްކުރާށެވެ.[2]

(100) ﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْحَىُّ ٱلْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُۥ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ ۚ لَّهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۗ مَن ذَا ٱلَّذِى يَشْفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذْنِهِۦ ۚ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۖ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَىْءٍ مِّنْ عِلْمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ ۖ وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْعَظِيمُ﴾[3] (71 ގައި މާނަ އިސްވެހިނގައްޖެއެވެ.)

---

1) رسول الله ﷺ ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ. "ހެނދުނާ ހިނދު ދިހަފަހަރު އަދި ހަވީރުވާހިނދު ދިހަފަހަރު ތިމަންކަލޯގެފާނުގެ މައްޗަށް ޞަލަވާތްކިޔައިފިމީހާ ދަންނަވައެވެ. ޤިޔާމަތްދުވަހުގައި ތިމަންކަލޯގެފާނުގެ ޝަފާޢަތް އޭނާއަށް ލިބޭނެއެވެ." أخرجه الطّبراني بإسنادين أحدهما جيّد وانظر صحيح الترغيب والترهيب.

2) رواه البخاري ومسلم.

3) ތަންމަތީގައި ނިދަން އޮތްހިނދު އާޔަތުލް ކުރުސިއްޔު ކިޔައިފިމީހާ ދަންނަވައެވެ. ފަހެ ހަމަ ހަކަތަ ވަނުން ﷲގެ ޙަޟްރަތުން މަލާއިކަތެއްގެފާނު އޭނާ ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމުގައި ދެމިހުންނާނެއެވެ. އަދި ހެނދުނާވަންދެން އޭނާއާ ޝައިޠާނާ ކައިރިނުވާނެއެވެ. رواه البخاري.

(101) ﴿ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ مِن رَّبِّهِۦ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَۚ كُلٌّ ءَامَنَ بِٱللَّهِ
وَمَلَـٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ لَا نُفَرِّقُ بَيۡنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِۦۚ وَقَالُواْ سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَاۖ
غُفۡرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيۡكَ ٱلۡمَصِيرُ ۝ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفۡسًا إِلَّا وُسۡعَهَاۚ لَهَا مَا كَسَبَتۡ
وَعَلَيۡهَا مَا ٱكۡتَسَبَتۡۗ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذۡنَآ إِن نَّسِينَآ أَوۡ أَخۡطَأۡنَاۚ رَبَّنَا وَلَا تَحۡمِلۡ عَلَيۡنَآ
إِصۡرًا كَمَا حَمَلۡتَهُۥ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِنَاۚ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلۡنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِۦۖ
وَٱعۡفُ عَنَّا وَٱغۡفِرۡ لَنَا وَٱرۡحَمۡنَآۚ أَنتَ مَوۡلَىٰنَا فَٱنصُرۡنَا عَلَى ٱلۡقَوۡمِ
ٱلۡكَـٰفِرِينَ﴾[1] ''اللّٰهُ ގެ ރަސޫލާ، އެކަލޭގެފާނަށް އެކަލޭގެފާނުގެ
ވެރިރަސްކަލާނގެ ޙަޟްރަތުން ބާވައިލެއްވުނު ފޮތަށް އީމާންވެވަޑައިގަތެވެ.
އަދި މުއުމިނުންވެސް އީމާންވީއެވެ. އެހުރިހާ އެންމެން اللّٰهُ އަށާއި،
އެކަލާނގެ މަލާއިކަތުންނަށާއި، ފޮތްތަކަށާއި، އެކަލާނގެ
ރަސޫލުންނަށް އީމާންވީއެވެ. (އެމީހުން ބުންޏެވެ.) އެކަލާނގެ ރަސޫލުންގެ
ތެރެއިން އެއްވެސް ބޭކަލެއްގެ މެދުގައި އަޅުގަން ފަރަޤެއްނުކުރަމުއެވެ.
(އެބަހީ ހުރިހާ ރަސޫލުންނަށް އަޅުގަން އީމާންވަމުއެވެ.) އަދި ބުނެއެވެ.
އަޅުގަން (اللّٰهُ ގެ ބުނުއްވުމް ޤަބޫލުކޮށް) އަޑުއަހައިފީމުއެވެ. އަދި (އެކަލާނގެއަށް)
ކިޔަމަންތެރިވީމުއެވެ. އޭ އަޅުގަނޑުގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ! އަޅުގަނޑުމެން
ފާފަފުއްސަވައިދެއްވުމަށް އިބަ اللّٰهُ ގެ ޙަޟްރަތުން އެދެމުއެވެ. އަދި
އެނބުރިދިއުންވާނީ ހަމައެކަނި އިބަ اللّٰهُ ގެ ޙަޟްރަތަށެވެ. اللّٰهُ އެއްވެސް

---

1) (سورة البقرة: 285- 286) މިދެއާޔަތް ރޭގަނޑެއްގައި ކިޔައިފިމީހާއަށް ހުރިހާކަމަކަށް
އެދެއާޔަތް ފުދިގެންވާނެއެވެ. رواه البخاري ومسلم.

ނަފްސަކަށް އެނގުރުސަކަށް ކުރެވޭނެ ކަންތައްތަކަށް ދެނިވި ތަކުލީފެއް
ނުޖެއްސަވައެވެ. އެނގުރުސަވައްކަށް ހެއްދެވުމަށް ސަލާމަތުވުން ހަމަ
އެނގުރުސަކަށްވެ. އަދި އެނގުރުސަވައްކަށް ނުބައިކަމުގެ ސަބަބުން ސަލާމަތްވުން
ހަމައެނގުރުސަކަށްވެ. އޭ އަޅުގަނޑުގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ! އަޅުގަނޑުމެން
ހަނދާންނެތުމުގެ ނުވަތަ ގޯސްތައްނެތި ކުރެއްކުރެވިއްޖެނަމަ، އަޅުގަނޑުން
ނިޔަތްފުރުޅުވާނެތެވެ! ހައްދަވައި ބޮޑުކުރައްވާ ރަސްކަލާނގެ! އަޅުގަނޑުގެ ކުރިގެ
މީސްތަކުންނަށް ޖެއްސެވި ފަދަ ބުރަތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން ނުޖެއްސަވާނދޭވެ!
ހައްދަވައި ބޮޑުކުރައްވާ ރަސްކަލާނގެ! އަޅުގަނޑުކުރުމަށް ކުރެވޭނެ
ނުވާވަރުގެ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން ނުޖެއްސަވާނދޭވެ! އަދި އަޅުގަނޑުމެން
ގާފިރުކުރައްވާނދޭވެ! އަދި އަޅުގަނޑުމެން ފަރުވާއްސަވާނދޭވެ! އަދި
އަޅުގަނޑުމެން ރަޙްމަތްކުރައްވާނދޭވެ! އިބަﷲއީ އަޅުގަނޑުގެ މަދަދުވެރިޔާއެވެ.
ފަހެ ކާފިރުންގެ މައްޗަށް އަޅުގަނޑުމެން ނަސްރުދެއްވާނދޭވެ!"

(102) "بِاسْمِكَ رَبِّيْ وَضَعْتُ جَنْبِيْ، وَبِكَ أَرْفَعُهُ، فَإِنْ أَمْسَكْتَ نَفْسِيْ فَارْحَمْهَا، وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا، بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِيْنَ"[1] "އޭ
އަޅުގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ! އިބަﷲގެ އިސްމުފުޅުގެ ބަރަކާތުން މިއައްގެ
އަރިކަރި ބާއްވައިލީމެވެ. އަދި އިބަﷲގެ ވަގުތުފުޅާއެކު، އަރިކަރި

1) "ތިބާއިބަރުގެ ބުރިއެން މިހާރު ބާރާގެ ބިނދަތިން ބުރުވެގެންނެ ފަދުން ބިންމަށްމަށް
އޮޑުތި އަޅުވެއްޖެނަމަ، ބާރާގެ ގުދުގެ ފަސްބައިން ތިންފަހަރު ބިންމަތި ފޮޅައިލާށެވެ. އަދި
بِسْمِ الله ކިޔާށެވެ. އެހެނީ ހަމަކަށަވަރުން ބާރާއަށް ފަހުގައި އޭގަށް އައީ ކޮންއެއްޗެއްކަމެއް
ބާރާއަކަށް ނޭނގޭނެއެވެ. ދެން ބިންމަތީގައި އޮށޯންނަހިނދު، މިދުޢާކިޔާށެވެ." رواه البخاري ومسلم.

އުޅުއްވާހުރިމެވެ. ދެން ﷲ މިއަދާގެ ފެނިގެން (އަނބިކަލުން ނިދުމަށްވަޑައި
ހިފަހައްޓަވައިދިނުމަށް، ދެން އުފެދުނުއަށް ކަލޭގެފާނު ދަށްވާނެތޯ! އަދި
އުފެދުން (އަނބުރާ އަނބިކަލުން) ފޮނުއްވައިދިނުމަށް، ﷲގެ ޞާލިޙު އަޅުތަކުން
ކަށަވަރުކުރެއްވި ގޮތަށް ކަލޭ އުފެދޭ ކަށަވަރުކުރެއްވި ގޮތަށްދޯ!"

(103) "اَللَّهُمَّ إِنَّكَ خَلَقْتَ نَفْسِيْ وَأَنْتَ تَوَفَّاهَا، لَكَ مَمَاتُهَا وَمَحْيَاهَا، إِنْ أَحْيَيْتَهَا فَاحْفَظْهَا، وَإِنْ أَمَتَّهَا فَاغْفِرْ لَهَا. اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ"[1] "އޭ ކަލާނގެ
ތިބާރަސްކަލާނގެ ހަމަކަށަވަރުން މިއަދާގެ ނަފްސު ހެއްދެވީ
ﷲއެވެ. އަދި އޭގެ މަރުގެނައުމަވާނީ ވެސް ހަމަ ﷲއެވެ.
އޭގެމަރާއި ދިރުން މިލްކުވެގެންވަނީ ހަމައެކަނި ﷲއަށެވެ.
ﷲ އޭނާ އަލުން ދިރުއްވައިދިނަމަ، ދެން އޭގެ
ރައްކާތެރިކަން ދެއްވާނދޭވެ! އަދި އޭގެ މަރުގެނައުމަވާނަމަ، ދެން
އޭގެ ފާފަފުއްސަވާނދޭވެ! އޭ ކަލާނގެ ތިބާރަސްކަލާނގެ ހަޟްރަތުން!
ކަމާކަލާނގެ މިއަދާ ﷲގެ ރަޙްމަތުން ފުރިހަމަ ސަލާމަތް
ދެއްވުމަށް އެދިއެދުމަވަމެވެ."

1) أخرجه مسلم وأحمد بلفظه.

(104) "اَللَّهُمَّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ" (ތިން ފަހަރު)[1] "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! ތިޔަﷲގެ އަޅުތަކުން ދިރުއްވާ ކަށްވަޅުތަކުން ނަގުއްވާ ދުވަހު، ތިޔަﷲގެ عَذابُން މިއަޅާ ދިފާޢުކުރައްވާނދޭވެ!"

(105) "بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوْتُ وَأَحْيَا"[2] "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާ މަރުވަނީ އަދި ދިރެނީ ހަމައެކަނި ތިޔަﷲގެ އިސްމުފުޅުގެ ބަރަކާތުންނެވެ."

(106) "سُبْحَانَ اللهِ" {ﷲ ހުސްޓާހިރުވަންތަވެއެވެ.} ތިރީސްތިންފަހަރު. "اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ" {އެންމެހާ ހަމްދުތައްވަނީ ﷲއަށެވެ.} ތިރީސްތިންފަހަރު. "اَللهُ أَكْبَرُ" {އެންމެބޮޑީ ﷲއެވެ.} ތިރީސްހަތަރުފަހަރު."[3]

(107) "اَللَّهُمَّ رَبَّ السَّمٰوَاتِ السَّبْعِ وَرَبَّ الأَرْضِ، وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ، رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ، فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوىٰ، وَمُنْزِلَ التَّوْرَاةِ وَالإِنْجِيْلِ وَالْفُرْقَانِ، أَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ. اَللَّهُمَّ أَنْتَ الأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُوْنَكَ شَيْءٌ، اِقْضِ عَنَّا الدَّيْنَ وَأَغْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ"[4] "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! ހަތްއުޑެއި، ބިމާއި، އަދި މަތިވެރި ޢަރުޝުގެ

---

1) رسول الله ﷺ އަރިހުގައި ނިދުމަށް ވަޑައިގަންނަވާއިރު، އެކަލޭގެފާނުގެ ކަނާތްއަތްޕުޅު އެކަލޭގެފާނުގެ ކޯތާފަތްޕުޅުގެ ދަށަށް ލައްވައި މިދުޢާ ތިންފަހަރު ވިދާޅުވާކަމުގައިވެއެވެ. رواه أبو داود بلفظه.

2) رواه البخاري ومسلم.

3) ނިދަން ބޭނުންވާއިރު، އަލީއާއި، ފާޠިމާއަށް [illegible] رواه البخاري ومسلم.

4) رواه مسلم.

ވެރިރަސްކަލާނގެ! އޭ އަހަރުމެންގެ ވެރި، އަދި ހުރިހާ އެއްޗެއްގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ! އޮށާއި، އޮއްޓަރުން ގަސްފަޅުއްވާ ރަސްކަލާނގެ! އަދި ތައުރާތާއި، އިންޖީލާއި، ފުރުޤާން ބާވައިލެއްވި ރަސްކަލާނގެ! އިބަﷲގެ ކުޅަދުންވަންތަކަމުގެ ދަށުގައިވާ ހުރިހާ އެއްޗެއްގެ ނުބައިކަމުން މިއަޅާ ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަން އެދި އިބަﷲގެ ޙަޟްރަތުން ދަންނަވަމެވެ. އޭ ރައްތަވައި ބޮޑުކުރައްވި ރަސްކަލާނގެ! އިބަﷲއީ އެންމެފުރަތަމަ ވޮޑިގެންވި ފަރާތެވެ. ފަހެ، އިބަﷲއަށްވުރެ ކުރިން އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުވެއެވެ. އަދި އިބަﷲއީ އެންމެފަހުން ވޮޑިގެންވާ ފަރާތެވެ. ފަހެ، އިބަﷲއަށްވުރެ ފަހުން އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުވާނޭވެ. އަދި އިބަﷲއީ ހުރިހާ އެއްޗެއްގެ މައްޗަކަށް ވެރިވެވޮޑިގެންވާ ފަރާތެވެ. އިބަﷲގެ މަތިން އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުވެއެވެ. އަދި އިބަﷲއީ ވަންހަނާވެވޮޑިގެންވާ ފަރާތެވެ. އިބަﷲގެ ފަހަތްކުރުގައި (އިބަﷲއަށްވުރެ ބޮޑަށް) ފޮރުވިފައިވާ އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުވެއެވެ. އަހަރުމެންގެ ކިބައިން ދަރަނި އަދާކޮށްދެއްވާނދޭވެ! އަދި ފަޤީރުކަމުން (އަހަރުމެން ނުރުއްވާ) އަހަރުމެންނަން ފުދުންތެރިކަން ދެއްވާނދޭވެ!"

(108) "اَلْحَمْدُ ِللهِ الَّذِيْ أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا، وَكَفَانَا، وَآوَانَا، فَكَمْ مِمَّنْ لاَ كَافِيَ لَهُ وَلاَ مُؤْوِيَ"(1) "އެންމެހާ ޙަމްދެއް ލިބިވޮޑިގެންވަނީ ﷲއަށެވެ. އެކަލާނގެއީ އަހަރުމެންނަން ކާންދެއްވާ އަދި ބޯންދެއްވާ އަދި އަހަރުމެންނަން ފުދުންތެރިކަންދެއްވާ އަދި އަހަރުމެންނަން ހިޔާވަހިކަންދެއްވި ރަސްކަލާނގެއެވެ. ފަހެ، ފުދުންތެރިކަންނުދޭ އަދި ހިޔާވަހިކަންނުދޭ ފަރާތްތައް ނުވާ ކިތައިބަޔަކުވޭ އެއްބޭވެ!"

1) رواه مسلم.

(109) "اَللَّهُمَّ عالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهادَةِ، فاطِرَ السَّماوَاتِ وَالأَرْضِ، رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيْكَهُ، أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلهَ إِلاَّ أَنْتَ، أَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِيْ، وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشِرْكِهِ، وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَىٰ نَفْسِيْ سُوْءًا، أَوْ أَجُرَّهُ إِلَى مُسْلِمٍ"[1] "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! ޣައިބުގައިވާ ކަންތަކާއި ފެންނަހާ ކަމެއް ދެނެވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެ! އުޑުތަކާއި ބިން ނެތުމުގެ ތެރެއިން ހެއްދެވި ރަސްކަލާނގެ! ހުރިހާ އެއްޗެއްގެވެރި އަދި އެތަކެތީގެ މިލްކުވެރި ރަސްކަލާނގެ! ތިޔަﷲ ފިޔަވައި އަޅުކަންވެވުން ޙައްޤުވެގެންވާ އެހެންއެއްވެސް އިލާހަކުނުވާކަމަށް މިއަޅާ ހެކިވަމެވެ. މިއަޅާގެ ނަފްސުގެ ނުބައިކަމާއި، ޝައިޠާނާގެ ނުބައިކަމާއި، އެޝައިޠާނާ (ތިޔަﷲއާ) ޝަރީކުކުރުމަށް ގޮވައިލާ ވަސްވާހުން ރައްކާތެރިކުރައްވައިދެއްވުން އަދި ތިޔަﷲގެ ބަރަސްވެރަމުން ދަންނަވަމެވެ. އަދި މިއަޅާގެ އަމިއްލަނަފްސުގެ ގައްޔަށް މިއަޅާއަށް ކުރުވާ ނުބައިކަމަކުންނާއި ނުވަތަ އެހެން މުސްލިމަކު ލައްވައި ކުރުވުން ރައްކާތެރިކުރައްވައިދެއްވުން އަދި ތިޔަﷲގެ ބަރަސްވެރަމުން ދަންނަވަމެވެ."

(110) ﴿ الٓمٓ ﴾ السَّجدَة ސޫރަތާއި ﴿ تَبَٰرَكَ ٱلَّذِى بِيَدِهِ ٱلْمُلْكُ ﴾ ސޫރަތް ކިޔަވާށެވެ.[2]

1) رواه أبو داود وصحّحه الألباني.

2) رواه الترمذي والنسائي وصحّحه الألباني.

(111) "اَللَّهُمَّ[1] أَسْلَمْتُ نَفْسِيْ إِلَيْكَ، وَفَوَّضْتُ أَمْرِيْ إِلَيْكَ، وَوَجَّهْتُ وَجْهِيْ إِلَيْكَ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِيْ إِلَيْكَ، رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ، لاَ مَلْجَأَ وَلاَ مَنْجاَ مِنْكَ إِلاَّإِلَيْكَ، آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِيْ أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِيْ أَرْسَلْتَ"[2] "އޭ ހައްދަވައި ޤުދުރަތުވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާގެ ނަފްސު މިއަޅާ ތިޔަ اللّٰهއަށް ކިޔަމަންތެރިކޮށްފީމެވެ. އަދި މިއަޅާގެ ކަންތައްތައް ތިޔަ اللّٰهއާ ހަވާލުކޮށްފީމެވެ. އަދި މިއަޅާގެ މޫނު ތިޔަ اللّٰهއާ ކުރިމަތިކޮށްފީމެވެ. އަދި މިއަޅާގެ ބުރަކަށި ތިޔަ اللّٰهގެ ބަރޯސާވެރިކަމަށް ލަނބައިފީމެވެ. (އެބަހީ މިއަޅާ ތިޔަ اللّٰهއަށް ބަރޯސާވެ އިޢުތިމާދުކޮށްފީމެވެ.) ތިޔަ اللّٰهގެ ރަޙްމަތަށް އުންމީދުކުރުން، ތިޔަ اللّٰهގެ عَذَاب އަށް ބިރުވެތިވާ ހާލުގައެވެ. ތިޔަ اللّٰهގެ عَذَابُން ރައްކާތެރިވާން ޖިބިގަންނާން ތަނެއް، އަދި ނަޖާތްވާން ތަނެއް، ހަމަ ތިޔަ اللّٰهގެ ބަރޯސާވެރިކަމުން މެނުވީ ނުވެއެވެ. ތިޔަ اللّٰه ބާވައިލެއްވި، ތިޔަ اللّٰهގެ ފޮތަށާއި، ތިޔަ اللّٰه ފޮނުއްވި، ތިޔަ اللّٰهގެ ނަބިއްޔާއަށް މިއަޅާ އީމާންވީމެވެ."

---

1) މިބާ ނިދުމަށްދާކައި ތަންމަތަށްއެރުމުން ދާން އެރުހިނދު، ނަމާދަށް ވުޟޫކުރާފަދައިން ވުޟޫކުރާށެވެ. ދެން ކަނާތްއަތްފަރާތަށް އޮށޯވެ މިދުޢާކިޔަވާށެވެ.

2) "މިދުޢާކިޔުމަށް އެރޭގައި، މިބާ މަރުވެއްޖެނަމަ، މިބާ މަރުވާނީ ފިޠްރަތުގެ މަތީގައެވެ." رواه البخاري ومسلم.

29- ރޭގަނޑު ނިދަންއޮވެ ފުރޮޅިލާ ހިނދު ކިޔާދުޢާ.

(112) "لاَ إِلهَ إِلاَّ اللهُ الوَاحِدُ الْقَهَّارُ، رَبُّ السَّماوَاتِ وَالأَرْضِ وَماَ بَيْنَهُماَ الْعَزِيْزُ الْغَفَّارُ"(1) "ﷲ މެނުވީ އަޅުކަނބަލުވުން ޙައްޤުވެވޮޑިގެންވާ އެހެންއެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. އެކަލާނގެއީ އެއްކައުވަންތަ، ގަދަރަޔީރިވަންތަ ރަސްކަލާނގެއެވެ. އުޑުތަކާއި، ބިމާއި އަދި އެދެމެދުގައިވާހައި އެއްޗެއްގެ ވެރިރަސްކަލާނގެއެވެ. ޢިއްޒަތްތެރިވެވޮޑިގެންވާ ގިނަގިނައިން ފާފަފުއްސަވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ."

30- ނިދީގައި ބިރުވެރިކަމާއި އެކަނިވެރިކަން އިހުސާސްވެއްޖެނަމަ ކިޔާދުޢާ.

(113) "أَعُوْذُ بِكَلِماَتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ غَضَبِهِ وَعِقاَبِهِ، وَشَرِّ عِباَدِهِ، وَمِنْ هَمَزَاتِ الشَّياَطِيْنِ وَأَنْ يَحْضُرُوْنَ"(2) "ﷲގެ ފުރިހަމަ ކަލިމަފުޅުތަކުގެ ދުދުވެރިކަން، އެކަލާނގެ ކޯފާއިންނާއި، އެކަލާނގެ ސަޒާއިންނާއި، އެކަލާނގެ އަޅުތަކުންގެ ނުބައިކަމުންނާއި، ޝައިޠާނުންގެ ވަސްވާސްތަކުންނާއި އަދި އެޝައިޠާނުން (މިއަޅާގެ ގާތަށް) ޙާޟިރުވުމުން މިއަޅާ ރައްކާތެރިކޮށް ދިބަގެންނަވާށެވެ."

---

1) ރޭގަނޑު ނިދަންއޮތުމުގައި، އެއްފަރާތުން އަނެއްފަރާތަށް ހިނދު، މިފަދައިން ކިޔާށެވެ. رواه الحاكم وصحّحه ووافقه الذهبي والنسائي في عمل اليوم والليلة وابن السنّي وصحّحه الألباني.

2) رواه أبو داود وصحّحه الألباني.

31- ނުބައި ހުވަފެނެއް ފެނުމުން ކަންތައްކުރަންވީގޮތް.

(114) ވާތްފަރާތަށް ތިންފަހަރު ދުލުގެކާރުން ކުޑަކުޑަކޮށް ތުފުއްޖަހާށެވެ.

- ޝައިޠާނާގެ ނުބައިކަމުންނާއި، ފެނުނު ހުވަފެނުގެ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށް اللّٰهގެ ޙަޟްރަތުން އެދިދަންނަވާށެވެ.
- އެއްވެސް މީހަކަށް އެހުވަފެން ކިޔައިނުދޭށެވެ.
- އޮށޯވެއްޓި ފަރާތުން އަނެއްފަރާތަށް އެނބުރިލާށެވެ.

(115) ބޭނުންނަމަ ތެދުވެ ނަމާދުކުރާށެވެ.[1]

32- ވިތުރުގެ ޤުނޫތުގައި ކިޔާދުޢާ.

(116) "اَللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيْمَنْ هَدَيْتَ، وَعَافِنِي فِيْمَنْ عَافَيْتَ، وَتَوَلَّنِي فِيْمَنْ تَوَلَّيْتَ، وَبَارِكْ لِي فِيْمَا أَعْطَيْتَ، وَقِنِي شَرَّ مَا قَضَيْتَ، فَإِنَّكَ تَقْضِي وَلاَ يُقْضَىٰ عَلَيْكَ، إِنَّهُ لاَ يَذِلُّ مَنْ وَالَيْتَ، [وَلاَ يَعِزُّ مَنْ عَادَيْتَ]، تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ"[2] "އޭ ހަމްދަވައި ތޫޖުކުރައްވި ރަސްކަލާނގެ! އިބަ اللّٰه ހިދާޔަތްދެއްވި މީސްތަކުންގެ ތެރޭގައި މިއަޅާއަށްވެސް ހިދާޔަތްދެއްވާނދޭވެ! އަދި އިބަ اللّٰه ޢާފިޔަތާ ޞިއްޙަތުދެއްވި މީސްތަކުންގެ ތެރޭގައި މިއަޅާއަށްވެސް ޢާފިޔަތާ ޞިއްޙަތުދެއްވާނދޭވެ! އަދި އިބަ اللّٰه، އެބަޔަކާ ބަލަހައްޓަވައިދެއްވި މީސްތަކުންގެ ތެރޭގައި މިއަޅާއަށްވެސް ބަލަހައްޓަވައިދެއްވާނދޭވެ! އަދި

---

1) رواه مسلم.

2) أخرجه أهل السنن وأحمد والدارمي والحاكم والبيهقي ބްރެކެޓް ތެރޭގައި އޮތީ ބައިހަޤީ ރިވާކުރައްވާފައިވާ ގޮތެވެ. وصحّحه الألباني.

ތިޔަ الله ދެއްވި ތަކެތީގައި މިއަޅާއަށް ބަރަކާތްލައްވާނދޭވެ! އަދި ތިޔަ الله ނިންމެވި ކަމެއްގެ ނުބައިކަމުން މިއަޅާ ސަލާމަތްކޮށްދެއްވާނދޭވެ! ފަހެ ތިޔަ الله ފައިސަލާކުރައްވަވައެވެ. އަދި ތިޔަ الله ގެ ފައިސަލާއާ ޚިލާފަށް އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ފައިސަލާއެއް ނުކުރެވޭނެތެވެ. ހަމަކަށަވަރުން ތިޔަ الله ރަހުމަތްތެރިވެވޮޑިގެންވި މީހަކު ނިކަމެތިނުވާނެއެވެ. [އަދި ތިޔަ الله ދުޝްމަނުވި މީހަކު އިއްޒަތްތެރިނުވާނެއެވެ.] އަހަރެމެންގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ! ތިޔަ الله ގެ މަތިވެރިކަމާއި އަރުތެރިކަމާއެވެ!"

(117) "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَعُوْذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوْبَتِكَ، وَأَعُوْذُ بِكَ مِنْكَ، لاَ أُحْصِيْ ثَنَاءً عَلَيْكَ، أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَىٰ نَفْسِكَ"[1] "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! ހަމަކަށަވަރުން މިއަޅާ، ތިޔަ الله ގެ ރުޅިވެރިކަމުގެ ސިފަފުޅު ދުރުވުމަށް، ތިޔަ الله ގެ ރިޟާއިން ރައްކާތެރިކަމަށް އެދިދަންނަވަމެވެ. އަދި ތިޔަ الله ގެ ޢަފުކުރެއްވުމުގެ ސިފަފުޅު ދުރުވުމަށް، ތިޔަ الله ގެ ޢުޤޫބާތުން ރައްކާތެރިކަމަށް އެދިދަންނަވަމެވެ. އަދި ތިޔަ الله ގެ ބަރަކާތްތެރިކަމާއި ނުރުހުމުގެ ނުވަތަ عذابން ރައްކާތެރިކަމަށް އެދި ތިޔަ الله ގެ ބަރަކަތަށް ދަންނަވަމެވެ. ތިޔަ اللهއަށް ދަންނަވަންޖެހޭ ތަޢުރީފާއި ހުރި މިއަޅާއަށް ބަޔާންކުރުމުގެ ގިނައެވެ. ތިޔަ اللهއީ، ތިޔަ الله ގެ އަމިއްލަ ނަފްސުފުޅަށް ސަނާކުރެއްވި ހުރި ވަރުގަދަކަމުގެ ތަޢުރީފު ހުރި ތިޔަ ބަރަކާތްތެރިކަމެވެ."

(118) "اَللَّهُمَّ إِيَّاكَ نَعْــبُدُ، وَلَكَ نُصَلِّيْ وَنَسْجُدُ، وَإِلَيْكَ نَسْعَىٰ وَنَحْفِدُ، نَرْجُوْ رَحْمَتَكَ وَنَخْشَىٰ عَذَابَكَ، إِنَّ عَذَابَكَ بِالْكَافِرِيْنَ مُلْحِق. اَللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِيْنُكَ،

---

1) أخرجه أهل السنن وأحمد وصحّحه الألباني.

وَنَسْتَغْفِرُكَ، وَنُثْنِي عَلَيْكَ الْخَيْرَ، وَلاَ نَكْفُرُكَ، وَنُؤْمِنُ بِكَ، وَنَخْضَعُ لَكَ، وَنَخْلَعُ مَنْ يَكْفُرُكَ"[1] "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! އަހަރެމެން އަޅުކަންކުރަނީ ހަމައެކަނި ތިޔަﷲއަށެވެ. އަދި އަހަރެމެން ނަމާދުކުރަނީވެސް އަދި ސަޖިދަކުރަނީވެސް ހަމައެކަނި ތިޔަﷲއަށެވެ. އަދި އަހަރެމެން ގަދައަޅައި މަސައްކަތްކުރަނީ ހަމައެކަނި ތިޔަﷲގެ ޙަޟްރަތަށެވެ. އަދި އަހަރެމެން އަވަސްވެގަންނަނީވެސް ހަމައެކަނި ތިޔަﷲގެ ޙަޟްރަތަށެވެ. ތިޔަﷲގެ ރަޙްމަތަށް އަހަރެމެން އުންމީދުކުރަމުއެވެ. އަދި ތިޔަﷲގެ عذاب އަށް ބިރުވެތިވަމުއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން ތިޔަﷲގެ عذاب އަކީ ކާފިރުންނާ ބައްދަލުވާނެ އެއްޗެކެވެ. އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! ހަމަކަށަވަރުން އަހަރެމެން ތިޔަﷲގެ ޙަޟްރަތުން މަދަދަށް އެދެމުއެވެ. އަދި ފާފަފުއްސެވުމަށްވެސް އެދެމުއެވެ. އަދި އަހަރެމެން ތިޔަﷲއަށް ރިވެތި ސަނާކިޔަމުއެވެ. އަދި އަހަރެމެން ތިޔަﷲއަށް ކާފިރުނުވަމުއެވެ. އަދި އަހަރެމެން ތިޔަﷲއަށް އީމާންވަމުއެވެ. އަދި އަހަރެމެން ތިޔަﷲއަށް ނިކަމެތިކަމާއެކު ބޯލަނބަމުއެވެ. އަދި ތިޔަﷲއަށް ކާފިރުވާމީހުންނާ އަހަރެމެން ދުރުން ކަނޑައިލަމުއެވެ."

1) أخرجه البيهقي في السنن الكبرى وصحّح إسناده. އަދި شيخ ألباني ވިދާޅުވިއެވެ. މިދުޢާގެ ސަނަދު ޞައްޙަވެގެންވެއެވެ. އަދި މިދުޢާ ވިތުރުގެ ޤުނޫތުގައި ކިޔުމަކީ ޞަޙާބީންގެ ޢަމަލެކެވެ. رسول الله ﷺ ގެ އަރިހަކުން ނުވެއެވެ.

33- ވިތުރިން ސަލާމްދިނުމަށްފަހު ކިޔާ ޛިކުރު.

(119) "سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوْسِ" (ތިންފަހަރު އަދި ތިންވަނަފަހަރު އަޑުހަރުކޮށް ދަމާލާފައި) "ހުރިހާ އުނިސިފަތަކުން ހުސްދުރުވެވޮޑިގެންވާ ރަސްގެފާނަކީ (الله) ހުސްޠާހިރުވެވޮޑިގެންވައެވެ!" [رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوْحِ] [އެކަލާނގެއީ މަލާއިކަތުންނާއި ޖިބްރީލުގެވެސް ރަސްކަލާނގެއެވެ.] (1)

34- ފިކުރުބޮޑުވާ ހިތާމައިގެ ވަގުތު ކިޔާދުޢާ.

(120) "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ عَبْدُكَ، اِبْنُ عَبْدِكَ، اِبْنُ أَمَتِكَ، نَاصِيَتِيْ بِيَدِكَ، مَاضٍ فِيَّ حُكْمُكَ، عَدْلٌ فِيَّ قَضاؤُكَ، أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ، سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ، أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِيْ كِتَابِكَ، أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ، أَوِ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِيْ عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ، أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَبِيْعَ قَلْبِيْ، وَنُوْرَ صَدْرِيْ، وَجَلاَءَ حُزْنِيْ، وَذَهَابَ هَمِّيْ"(2) "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގޭ! ހަމަކަށަވަރުން އަޅުގަނޑީ ތިޔަاللهގެ އަޅެކެވެ. ތިޔަاللهގެ ފިރިހެން އަޅާގެ ދަރިއެކެވެ. ތިޔަاللهގެ އަންހެން އަޅާގެ ދަރިއެކެވެ. މިއަޅާގެ ކަޅަންވަސި ތިޔަاللهގެ އަތްޕުޅުގައެވެ. ތިޔަاللهގެ ޙުކުމްފުޅު މިއަޅާގެ މައްޗަށް ތަންފީޛުވެގެންވެއެވެ. ތިޔަاللهގެ ޤަޟާކުރުއްވުން މިއަޅާއާމެދު ޢަދުލުވެރިވެގެންވެއެވެ. ތިޔަاللهގެ އަމިއްލަ ޒާތުފުޅަށް ނަން ތިޔަالله ދެއްވާފައިވާ ނަމަކަ ތިޔަاللهގެ ފޮތުގައި ތިޔަالله

---

1) رواه النسائي والدارقطني وغيرهما. ޙަދީޘް ނަސާއީ އާއި ދާރަޤުޠުނީ دارقطني އިތުރުން ރިވާކުރައްވާފައިވާ ޙަދީޘެކެވެ. އަދި އޭގެ ސަނަދުވެސް ޞައްޙަވެގެންވެއެވެ.

2) رواه أحمد وصحّحه الألباني.

ބާވައިލައްވާފައިވާ ނުވަތަ ތިޔަ اللهގެ މަޚްލޫޤުންގެ ތެރެއިން މަޚްލޫޤަކަށް ތިޔަ الله އުނގަންނައިދެއްވާފައިވާ ނުވަތަ ތިޔަ اللهގެ ޙަޟްރަތުން ޣައިބުގެ ޢިލްމުގައި ތިޔަ الله ޚާއްޞަކުރައްވާފައިވާ ތިޔަ اللهގެ ހުރިހާ އިސްމުފުޅުތަކުގެ ވަސީލަތުން، މިއަޅާގެ ހިތުގެ ބަހާރުކަމުގައި، މިއަޅާގެ ހިތުގެ ނޫރުކަމުގައި، މިއަޅާގެ ހިތާމަ ފިލުވައިދެއްވުން ސަބަބެއްކަމުގައި އަދި މިއަޅާގެ ފިކުރުތަކުން ދުރުކުރައްވާ ސަބަބެއްކަމުގައި ޤުރުއާން ލައްވައިދެއްވުން ތިޔަ اللهގެ ޙަޟްރަތުން އެދިދަންނަވަމެވެ."

(121) "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَعُوْذُ بِكَ مِنْ الْهَمِّ وَالْحُزْنِ، وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ، وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ، وَضَلَعِ الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ"(1) "އޭ ކަލާނގެ ތަބާރަކަވަތަޢާލާ! ހަމަކަށަވަރުން މިއަޅާ ތިޔަ ﷲ ބޭޒާރުވުމުންނާއި، ހިތާމައިންނާއި، ނުކުޅެދުމުންނާއި، ކަހިލުކަމުންނާއި، ބަޚީލުކަމުންނާއި، ބިރުގަނޑުކަމުންނާއި، ދަރަނީގެ ބުރައިންނާއި އަދި މީސްތަކުން މައްޗަށް ގަދަވެގަތުމުން ރައްކާތެރިވެދެއްވުން ތިޔަ اللهގެ ޙަޟްރަތުން އެދިދަންނަވަމެވެ."

35- ބޭޤަރާރުވާ ކަންބޮޑުވުން ކުރާދުޢާ.

(122) "لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ الْعَظِيْمُ الْحَلِيْمُ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَرَبُّ الأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيْمِ"(2) "މަތިވެރިވެ ކޯމަލުވެވޮޑިގެންވާ، الله ފިޔަވައި އަޅުކަންކުރުން ޙައްޤުވެވޮޑިގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކުނުވެއެވެ. މަތިވެރި ބޮޑުޢަރުޝީގެވެރި، الله ފިޔަވައި

---

1) رواه البخاري. رسول الله ﷺ މިދުޢާ ވަރަށްގިނައިން ކިޔުއްވާކަމުގައިވެއެވެ. البخاري مع الفتح.

2) رواه البخاري ومسلم.

އަޅުގަނޑުމެން ބަރޯސާވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކުނުވެއެވެ. އުޑުތަކާއި ބިމުގެވެރި އަދި މާތް ޢަރުޝުގެވެރި، ﷲ ފިޔަވައި އަޅުގަނޑުމެން ބަރޯސާވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކުނުވެއެވެ."

(123) "اَللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُوْ فَلاَ تَكِلْنِيْ إِلَىٰ نَفْسِيْ طَرْفَةَ عَيْنٍ، وَأَصْلِحْ لِيْ شَأْنِيْ كُلَّهُ، لاَ إِلٰهَ إِلاَّ أَنْتَ"(1) "އޭ ރަޙްމަތްވަންތަ ޤުދުރަތުވެރި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާ އުންމީދުކުރަނީ ކަލާނގެ ﷲގެ ރަޙްމަތަށެވެ. ފަހެ އެއްމިލަދެއް ވެސް ނުވަތަ ކަލާނގެ މިއަޅާގެ ނަފްސަށް ބާރުލެއްވުމަކާ ނުދެއްވާށި! އަދި މިއަޅާގެ ހުރިހާ ކަމެއް މިއަޅާއަށް ރަނގަޅުކޮށްދެއްވާށި! ﷲ މެނުވީ އަޅުގަނޑުމެން ބަރޯސާވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކުނުވެއެވެ."

(124) "لاَ إِلٰهَ إِلاَّ أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّيْ كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِيْنَ"(2) "ﷲ މެނުވީ އަޅުގަނޑުމެން ބަރޯސާވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކުނުވެއެވެ. ﷲ ހުސްޠާހިރުވަންތަވެގެންވެއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން މިއަޅާ އަނިޔާވެރިންގެ ތެރެއިން ވީމެވެ."

(125) "اَللّٰهُ اللّٰهُ رَبِّيْ لاَ أُشْرِكُ بِهِ شَيْئاً"(3) "ﷲ، ﷲ، މިއަޅާގެ ވެރިރަސްކަލާނގެއެވެ. އެކަލާނގެއާ އެއްވެސް އެއްޗެއް މިއަޅާ ޝަރީކުއެއް ނުކުރަމެވެ."

---

1) رواه أبو داود وأحمد وحسّنه الألباني.

2) رواه الترمذي والحاكم وصحّحه ووافقه الذهبي وصحّحه الألباني.

3) أخرجه أبو داود وصحّحه الألباني.

36- ދުޝްމިނަކާ ބައްދަލުވާ ވަގުތު އަދި އަނިޔާވެރި ވެރިޔަކާ ބައްދަލުވާ ވަގުތު ކިޔާދުޢާ.

(126) "اَللَّهُمَّ إِنَّا نَجْعَلُكَ فِيْ نُحُوْرِهِمْ وَنَعُوْذُ بِكَ مِنْ شُرُوْرِهِمْ"[(1)] "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރައްވި ރަސްކަލާނގެ! (އަހަރުންގެ ހިމާޔަތުގައި ދިފާޢަށްޓަކައި) އަހަރުން އެބައިމީހުންނާ (ދުޝްމިނުންނާ) ދިމާއަށް ތިޔަﷲ ކުރިމަތިކުރަމުއެވެ. އަދި އެބައިމީހުންގެ ނުބައިކަންތަކުން އަހަރުން ރައްކާތެރިކަންދެއްވުމަށް ތިޔަﷲގެ ހަޟްރަތުން ދަންނަވަމުއެވެ."

(127) "اَللَّهُمَّ أَنْتَ عَضْدِيْ، وَأَنْتَ نَصِيْرِيْ، بِكَ أَحُوْلُ، وَبِكَ أَصُوْلُ، وَبِكَ أُقَاتِلُ"[(2)] "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރައްވި ރަސްކަލާނގެ! ތިޔަﷲއީ މިއަޅާގެ ވާގިވެރިޔާއެވެ. އަދި ތިޔަﷲއީ މިއަޅާގެ މަދަދުވެރިޔާއެވެ. މިއަޅާ ހަރަކާތްތެރިވަނީ ހަމައެކަނި ތިޔަﷲގެ ވާގިފުޅުންނެވެ. އަދި މިއަޅާ (ދުޝްމިނުންނަށް) ހަމަލާދެނީވެސް ހަމައެކަނި ތިޔަﷲގެ ވާގިފުޅުންނެވެ. އަދި މިއަޅާ (ކާފިރުންނާ) ހަނގުރާމަކުރަނީވެސް ހަމައެކަނި ތިޔަﷲގެ ވާގިފުޅުންނެވެ."

(128) "حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيْلُ"[(3)] "އަހަރުންނަށް ﷲ ފުދެއެވެ. އަދި ވަކީލުކަމުގެ ފަރާތެއްގެ ގޮތުން އެއީ ކިހާރަނގަޅު ފަރާތެއްތޯއެވެ!"

---

1) رواه أبو داود وصحّحه الحاكم ووافقه الذهبي.

2) رواه أبو داود والترمذي وصحّحه الألباني.

3) رواه البخاري.

37- ރަސްގެފާނުގެ އަނިޔާވެރިކަމުން ބިރުގަންނަމުންދާ ކަމަށްވާނަމަ ދުޢާ.

(129) "اَللَّهُمَّ رَبَّ السَّمٰوَاتِ السَّبْعِ، وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ، كُنْ لِيْ جارًا مِنْ فُلاَنِ بْنِ فُلاَنٍ، وَأَحْزَابِهِ مِنْ خَلاَئِقِكَ، أَنْ يَفْرُطَ عَلَيَّ أَحَدٌ مِنْهُمْ أَوْ يَطْغَىٰ، عَزَّ جَارُكَ، وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ، وَلاَ إِلٰهَ إِلاَّ أَنْتَ"[1] “އޭ ހަތްތަވަޅި ބޮޑުކުރައްވި ރަސްކަލާނގެ! ހަތްއުޑާއި މަތިވެރި ޢަރުޝުގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ! މިވެނިމީހެއްގެ ދަރި އެވެނިމީހާގެ ކިބައިން މިއަޑާއަން ބައްޕާތިރިކަން ދުއްވާ ފަރާތެއްކަމުގައި ވާތީ ހަދާންކުރައްވާށެ! އަދި ތިޔަﷲގެ މަތްޖެހުނުގެ ތުރުއިން އިންސާނާ ޗުބަގެ ޖަމާއަތްތަކުން އެއްވެސް މީހަކު މިއަޑާއަން އަނިޔާވެރިވުމުން ނުވައި ނުބައިކަމުގައި ހަމަޖެހެއްސެވުމުން މިއަށް ބައްޕާތިރިކަމުން ދުއްވާ ފަރާތެއްކަމުގައި ވާތީ ހަދާންކުރައްވާށެ! ތިޔަﷲގެ ބައްޕާތިރިކަން ގަދަފަދައެވެ. އަދި ތިޔަﷲގެ ސަނާ މަތިވެރިއެވެ. އަދި ތިޔަﷲ ފިޔަވައި އަޅުކަންވުން ހައްޤުވާ ފަރާތެއް ނުވެއެވެ.”

(130) "اَللهُ أَكْبَرُ، اللهُ أَعَزُّ مِنْ خَلْقِهِ جَمِيْعاً، اللهُ أَعَزُّ مِمَّا أَخَافُ وَأَحْذَرُ، أَعُوْذُ بِاللهِ الَّذِيْ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ، الْمُمْسِكِ السَّمٰوَاتِ السَّبْعَ أَنْ يَقَعْنَ عَلَى الأَرْضِ إِلاَّ بِإِذْنِهِ، مِنْ شَرِّ عَبْدِكَ فُلاَنٍ، وَجُنُوْدِهِ وَأَتْبَاعِهِ وَأَشْيَاعِهِ، مِنَ الْجِنِّ وَالإِنْسِ، اَللَّهُمَّ كُنْ لِيْ جَارًا مِنْ شَرِّهِمْ، جَلَّ ثَنَاؤُكَ وَعَزَّ جَارُكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَلاَ إِلٰهَ غَيْرُكَ" (ތިންފަހަރު)[2] “އައްލާހު އަކްބަރު. ﷲ، އެކަލާނގެ ހުރިހާ މަޚްލޫޤުންނަށްވުރެ ގަދަފަދަކަލާނގެއެވެ. ތިމަންކަލޭގެ ބިރުގަންނަ ކަންތައްތަކަށްވުރެ އިތުރަށް ގަދަފަދަވެގެންވެއެވެ. މިއަށާ

1) أخرجه البخاري في الأدب المفرد وصحّحه الألباني.

2) أخرجه البخاري في الأدب المفرد وصحّحه الألباني.

ބިރުގަންނަ އަދި ޖެހިލުންވާ ހާލަތާ އެއްޗަކަށްވުރެ ﷲ ކަލާނގެ ގަދަރުވަންތަވެ އިއްޒަތްތެރިވެ ވޮޑިގެންވެއެވެ. އިބަﷲގެ މިވެސް އެވެސް އަޔާގެ ނުބައިކަމުންނާއި، ޖިންނިންނާއި އިންސާނުންގެ ތެރެއިންވާ އޭނާގެ ލަޝްކަރާއި، އޭނާގެ ތަބާވެރިންނާއި އަދި އޭނާގެ ޖަމާޢަތްތަކުގެ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިކަން ބަރަޝާހުމުން ﷲ މިއަޅާ ދިފާޢުކުރައްވާށެވެ. އެކަލާނގެއީ އެކަލާނގެ ފިޔަވައި އަޅުކަމްވެވުން ހައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކުނުވާ ރައްކާތެރިކަން އެދެމެވެ. (އެކަލާނގެއީ) އެކަލާނގެ އިޛުނަށް ފިޔަވައި، ބިންމަތީގައި ވެއްޓިގެނުދާނޭހެން، ހަތް އުޑު ހިފަހައްޓަވާ ރައްކާތެރިކަން އެދެމެވެ. އޭ ހަރުދަނާ ބޮޑުކަލާނގެ ރައްކާތެރިކަމާ! އެބައިމީހުންގެ ނުބައިކަމުން މިއަޅާ ރައްކާތެރިކުރައްވާ ފަރާތެއްކަމުގައި ވޮޑިގެންނެވުމަށް! އިބަﷲގެ ސަނާ މަތިވެރިވެއެވެ. އިބަﷲގެ ރައްކާތެރިކަން ގަދަފަދަވެއެވެ. އަދި އިބަﷲގެ އިސްމުފުޅު ބަރަކާތްތެރިވެއެވެ. އަދި އިބަﷲ ފިޔަވައި އަޅުކަމްވެވުން ހައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކުނުވެއެވެ."

38- ދުޝްމިނުންގެ މައްޗަށް ކިޔާދުޢާ.

(131) "اَللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ، سَرِيْعَ الْحِسَابِ، اهْزِمِ الأَحْزَابَ، اللَّهُمَّ اهْزِمْهُمْ وَزَلْزِلْهُمْ"[1] "އޭ ކީރިތި ފޮތް ބާވައިލެއްވި ކަލާކަލާނގެ! ހިސާބު ބެއްލެވުމުގައި އަވަސްވެވޮޑިގެންވާ ކަލާކަލާނގެ! (ދުޝްމިނުންގެ) ޖަމާޢަތްތައް ބަލިކުރައްވާނދޭވެ! ކީރިތި ބާވައިލެއްވި

---

1) رواه مسلم.

ރަސްކަލާކާ! އުޅަނދިމުން ބަލިކުރައްވާނދޭވެ! އަދި އުޅަނދިމުންގެ ސާބިތުކަން ނެތިކޮށްލައްވާނދޭވެ!

39- ބަޔަކުދެކެ ބިރުގަންނަހިނދު ކިޔަންޖެހޭ ދުޢާ.

(132) "اَللَّهُمَّ اكْفِنِيهِمْ بِماَ شِئْتَ"(1) "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރައްވި ރަސްކަލާކާ! ތިބާﷲ އިރާދަކުރައްވާގޮތަކުން ކަލޭކަން އުޅަނދިމުންގެ ކިބައިން މިއަޅާއަށް ފުދުއްވާދެއްވާނދޭވެ!"

40- އީމާންކަމުގައި ޝައްކުވެ އުފެދިއްޖެހިނދު ކިޔަންޖެހޭ ދުޢާ.

(133) ﷲގެ ޙަޟްރަތުން ރައްކާތެރިކަމަށް އެދޭށެވެ.(2)

❖ ޝައްކުވި ކަންތައްތަކުން ހުއްޓިލާށެވެ.(3)

(134) ދެން މިފަދައިން ކިޔާށެވެ. "آمَنْتُ بِاللهِ وَرُسُلِهِ"(4)

"ﷲއަށާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލުންނަށް އަހުރެން އީމާންވެއްޖައީމެވެ."

(135) ﷲގެ އަންނަނިވި ބަސްފުޅު ކިޔާށެވެ. ﴿هُوَ ٱلْأَوَّلُ وَٱلْـَٔاخِرُ وَٱلظَّٰهِرُ وَٱلْبَاطِنُ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾(5)

---

1) رواه مسلم.

2) رواه البخاري ومسلم.

3) رواه البخاري ومسلم.

4) رواه مسلم.

5) (سورة الحديد: 3)   رواه أبو داود وحسّنه الألباني.

"އެކަލާނގެއީ އެންމެފުރަތަމަ ވޮޑިގެންވީ ކަލާނގެވެ. އަދި އެންމެފަހުން ވޮޑިގެންވާނެ ކަލާނގެވެ. އަދި ހުރިހާ އެއްޗެއްގެ މައްޗަށް ވެރިވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެވެ. އަދި ވަންހަނާވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެވެ. އަދި އެކަލާނގެއީ ހުރިހާ އެއްޗެއް ދެނެވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ."

41- ދަރަނިއަދާކުރުމަށް ކިޔާދުޢާ

(136) "اَللَّهُمَّ اكْفِنِيْ بِحَلاَلِكَ عَنْ حَرَامِكَ وَأَغْنِنِيْ بِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ"[1] "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގޯ! އިބަﷲ ހަލާލުކުރެއްވި ތަކެތީގެ ޒަރީޢާއިން އިބަﷲ ހަރާމްކުރެއްވި ތަކެތިން (މިއަޅާ ދުރުކުރައްވައި) މިއަޅާ ފުދުންތެރިކުރައްވާނދޭވެ! އަދި އިބަﷲގެ ފަޟްލުވަންތަކަމުގެ ޒަރީޢާއިން އިބަﷲ ފިޔަވައި އެހެންފަރާތްތަކުން (އެދުމުން) މިއަޅާއަށް ފުދުންތެރިކަން ދެއްވާނދޭވެ!"

(137) "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَعُوْذُ بِكَ مِنْ الْهَمِّ وَالْحُزْنِ، وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ، وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ، وَضَلَعِ الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ"[2] "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގޯ! ހަމަކަށަވަރުން މިއަޅާ ތިޔުރު ބޯދުވުމުންނާއި، ހިތާމަވުމުންނާއި، ނުކުޅެދުމުންނާއި، ކަންނެތްކަމުންނާއި، ބަޚީލުކަމުންނާއި، ބިރުވެރިކަމުންނާއި، ދަރަނީގެ ބުރައިންނާއި އަދި މީސްތަކުން މިއަޅާގެ މައްޗަށް ގަދަވެގަތުމުން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށް އިބަﷲގެ ޙަޟްރަތުން އެދިދަންނަވަމެވެ."

---

1) رواه الترمذي وصحّحه الألباني.

2) رواه البخاري.

42- ނަމާދުކުރަމުންދާއިރު އަދި ޤުރުއާންކިޔަވަމުންދާއިރު (ހިތަށް) ވަސްވާހެއް ވެއްޖެނަމަ ކިޔަންޖެހޭ ދުޢާ.

(138) "أَعُوْذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ" "ރަޙުމަތުން ދުރުކުރެވިފައިވާ ޝައިޠާނާގެ ކިބައިން ރައްކާތެރިކަމަށްއެދުމަކުން الله ގެ ހަޟްރަތުން ދަންނަވަމެވެ." މިފަދައިން ކިޔާ ވާތްފަރާތަށް ތިންފަހަރު ތުފުގެކުޅުން ކުޅުކެއްޖަހާށެވެ. (1)

43- ކަމެއްކުރުމުން ދަތިވެ އުނދަގޫވެއްޖެނަމަ ކިޔަންޖެހޭ ދުޢާ.

(139) "اَللَّهُمَّ لاَ سَهْلَ إِلاَّ ماَ جَعَلْتَهُ سَهْلاً وَأَنْتَ تَجعَلُ الْحَزْنَ إِذَا شِئْتَ سَهْلاً"(2) "އޭ ހައްދަވައި ތޫޢުކުރުއްވި ރަސްކަލާނގެ! ތިޔަالله ފަސޭހަކޮށްދެއްވި ކަމެއް މެނުވީ ފަސޭހަވެގެންނުވެއެވެ. އަދި ތިޔަالله އެދިވަޑައިގެންފިނަމަ، އުނދަގޫކަންތައް ފަސޭހަކަމެއްގެ ގޮތުގައި ލައްވަމުއެވެ."

---

1) رواه مسلم. މިއީ މާތްالله ރުއްސެވިފައިވާ عثمان بن أبي العاص ރިވާކުރެއްވި حديث ތުރެއްގެ ބައެކެވެ. އެކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވިއެވެ. ދެން އަޅުގަނޑު އެގޮތަށް ކަންތައްކުރީމެވެ. ފަހެ މާތްالله އަޅުގަނޑުގެ ކިބައިން ވަސްވާސް ދުރުކޮށްދެއްވައިފިއެވެ.

2) رواه ابن حبّان في صحيحه وابن السنّي وقال الحافظ هٰذا حديث صحيح وصحّحه عبد القادر الأرناؤوط في تخريج الأذكار للنّووي.

44- ފާފައެއްކުރިމީހާ ކަންތައްކުރަންވީގޮތާއި ކިޔަންވާ ދިކުރު.

(140) "ފާފައެއްކުރުމުން ފަހު ރަނގަޅަށް ވުޟޫކޮށް، ދެން ތެދުވެ ދެރަކުޢަތް ނަމާދުކޮށް، اللهއަށް ފާފަފުއްސެވުމަށް އެދިދެންނެވުމުން، الله އެމީހަކަށް ފާފަފުއްސަވައިދެއްވާނެ ހަމަ އެއްވެސް ޝައްކެއްނުވެއެވެ."(1)

45- ޝައިޠާނާއި އޭނާގެ ވަސްވާސްތައް ދުރުކުރާނޭ ދުޢާ.

(141) އޭނާގެ ކިބައިން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށް اللهގެ ޙަޟްރަތުން އެދުން.(2)

(142) ބަންގިގޮވުން.(3)

(143) ދިކުރުކުރުމާއި ޤުރުއާންކިޔުން.(4)

---

1) رواه أبو داود والترمذي وصحّحه الألباني.

2) رواه أبو داود والترمذي وصحّحه الألباني. އަދި މުއުމިނޫން ސޫރަތުގެ 97 ވަނަ އާޔަތާއި 98 ވަނަ އާޔަތް ބައްލަވާށެވެ.

3) رواه البخاري ومسلم.

4) رسول الله ﷺ ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ. "ތިޔަބައިމީހުންގެ ގެތައް ތިޔަބައިމީހުން ކަށްބުރުތަކަކަށް ނުހަދާށެވެ. ހަމަކަށަވަރުން އެގެއެއްގައި ބަޤަރާސޫރަތް ކިޔާފާ ގެއަކުން ޝައިޠާނާ ދުވެފިލައެވެ." رواه مسلم. އަދި ޝައިޠާނާ ދުރުކުރާނޭ ދިކުރުތަކުގެތެރޭގައި ހެނދުނާއި ހަވީރުގެ ދިކުރުތަކާއި، ނިދާއިރު ކިޔާދިކުރުތަކާއި، ނިދިންހޭލައިގެން ކިޔާދިކުރުތަކާއި، ގެއަށް ވަންނައިރުގެއާއި ގެއިން ނުކުންނައިރު ކިޔާދިކުރުތަކާއި، މިސްކިތަށް ވަންނައިރުގެއާއި ނުކުންނައިރު ކިޔާދިކުރުތަކާއި އަދިވެސް ސުންނަތުގެތެރެއިންވާ މިނޫން ދިކުރުތައް ހިމެނެއެވެ. މިސާލަކަށް ނިދާއިރު އާޔަތުލްކުރުސީ ކިޔުމާއި، ބަޤަރާސޫރަތުގެ ފަހު ދޭއާޔަތްކިޔުމެވެ. އަދި "لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ" މިފަދައިން

46- ނުރުހޭކަމެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ ކުރަންބޭނުންވާކަމެއް ކުޅަދާނަކަމާއި އިޚްތިޔާރުން ބޭރުވެއްޖެނަމަ، ކުރަންޖެހޭ ދުޢާ.

(144) رسول الله ﷺ ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "ގަދަފަދަ މުއުމިނާ ބަލިކަށި މުއުމިނާއަށްވުރެ ހެޔޮވެގެންވެއެވެ. އަދި اللهގެ ހަޟްރަތަށް ޤުރުބުވެރިކަން ބޮޑުވެގެންވެއެވެ. އަދި (ދެމީހުންކުރެ) ކޮންމީހެއްގެ ކިބައިގައިވެސް ހެޔޮކަންތައްވެއެވެ. ތިބާއަށް ފައިދާކުރަނިވި ކަންތަކުގެ މައްޗަށް ތިބާ ޙަރީޞްވާށެވެ. އަދި اللهގެ ހަޟްރަތުން މަދަދަށް އެދޭށެވެ. އަދި (ހެޔޮކަންތަކަން) ނުކުޅެދިގެންވާ މީހެއްކަމުގައި ނުވާށެވެ. އަދި ތިބާއަށް މުސީބާތެއް ޖެހިއްޖެނަމަ، ފަހެ ތިބާ ނުބުނާށެވެ. އަހަރެންނަން މިފަދައިން ގޮތަކަށް ކަންތައްކުރެވުނުނަމައެވެ. އަދިކިއެއްމަ! ތިބާ މިފަދައިން ބުނާށެވެ. "قَدَرُ اللهِ وَمَا شاءَ فَعَلَ" "(މިއީ) الله މިންވަރުކުރެއްވި ގޮތެވެ. އެކަލާނގެ އިރާދަކުރެއްވިގޮތަކަށް ކަންތައްކުރައްވައިފިއެވެ." އެހެނީ ހަމަކަށަވަރުން "ނަމައޭ ކިޔުން" ޝައިޠާނާގެ ޢަމަލުތަކަށް ހުޅުވައިދޭއެވެ."(1)

ސަބަބަކީ ކިޔައިލިމާ މުޅިއްދުވަރު ޝައިޠާނާގެ ކިބައިން ރައްކާތެރިވެގެންވެއެވެ. އަދި ހަމައެކަނި ބަސްދިއައިވެސް ޝައިޠާނާ ދުރުކޮށްދޭ ޛިކުރެވެ.

1) رواه مسلم.

47- ދަރިއަކު ލިބުމުން މީހާއަށް ދޭންޖެހޭ ތަހުނިޔާ އަދި ތަހުނިޔާދީ މީހާއަށް އޭނާ ދޭންޖެހޭ ޖަވާބު.

(145) "بَارَكَ اللهُ لَكَ فِيْ الْمَوْهُوْبِ لَكَ، وَشَكَرْتَ الْوَاهِبَ، وَبَلَغَ أَشُدَّهُ، وَرُزِقْتَ بِرَّهُ"(1) "ތިބާއަށް ލިބުނު ދަރިފުޅުގެ ހިބައިގައި، މާތްالله ތިބާއަށް ބަރަކާތްލައްވާށިއެވެ! އަދި (ތިބާއަށް އެދަރިފުޅު) ދެއްވި ފަރާތަށް ތިބާ ޝުކުރުއަދާކުރުމުގެ ނަސީބުލައްވާށިއެވެ. އަދި އެކުއްޖާ ބާލިޣުވުމާ ހަމައަށް ފޯރުވައްވާށިއެވެ! އަދި އެކުއްޖާ އިހުސާންތެރިވުމުގެ ބަރަކާތް ތިބާއަށް ދެއްވާށިއެވެ!"

ދެން ތަހުނިޔާ ލިބުނުމީހާ ތަހުނިޔާދިނުމީހާއަށް މިފަދައިން ޖަވާބުދޭނެއެވެ. "بَارَكَ اللهُ لَكَ وَبَارَكَ عَلَيْكَ، وَجزَاكَ اللهُ خَيْرًا، وَرَزَقَكَ اللهُ مِثْلَهُ، وَأَجْزَلَ ثَوَابَكَ" "މާތްالله ތިބާއަށް ބަރަކާތްލައްވާށިއެވެ! އަދި ތިބާގެ މައްޗަށް ބަރަކާތްލައްވާށިއެވެ! އަދި މާތްالله ތިބާއަށް ހެޔޮޖަޒާދެއްވާށިއެވެ! އަދި މާތްالله ތިބާއަށްވެސް އެފަދަ ދަރިއަކު ދެއްވާށިއެވެ! އަދި ތިބާގެ ސަވާބު ގިނަކޮށްދެއްވާށިއެވެ!"(2)

---

1) މިއީ الحسن البصري ގެ ބަސްފުޅެކެވެ.

2) "الأذكار للنّووي" و"صحيح الأذكار للنّووي" لسليم الهلالي.

48- الله ގެ ޙިމާޔަތުގައި ދަރިންނަށް ރައްކާތެރިކަން ލިބުމަށް ކިޔަންޖެހޭ ކަލިމަ.

(146) މާތްالله ރަޙްމަތްލެއްވި ޢަބްދުالله ބުނު ޢައްބާސްގެ ކިބައިން ރިވާވެގެންވެއެވެ. އެކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވިއެވެ. رسول الله ﷺ ޙަސަންގެފާނާއި ޙުސައިންގެފާނަށް، اللهގެ ޙިމާޔަތުން ރައްކާތެރިކަން ދެއްވަން، މިކަލިމަތުގެން ދަރިންނަށް ކިޔުއްވާކަމުގައިވިއެވެ.

"أُعِيْذُكُماَ[1] بِكَلِماَتِ اللهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطاَنٍ وَهاَمَّةٍ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لاَمَّةٍ"[2]

"اللهގެ ފުރިހަމަ ކަލިމަތުގެ ވަސީލަތުން، އެންމެހާ ޝައިޠާނުންނާއި، އެންމެހާ ވިހަދޫނިކަމާއި، އެންމެހާ ބަލާގެނެސްދޭ ލޯބަލިން ރައްކާތެރިކަން ދެއްވުން އެދެމެވެ."

49- ބަލިމީހާއަށް ޒިޔާރަތްކުރާނަމަ، އޭނާއަށް ކިޔަންވީ ދުޢާ.

(147) "لاَ بَأْسَ طَهُوْرٌ إِنْ شاَءَ اللهُ"[3] "އުނދަގޫއެއް ނުވާނެއެވެ. الله އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ (މިބައްޔަކީ ފާފަތަކުން) ޠާހިރުކުރުވާނޭ އެއްޗެކެވެ."

---

1) މިއީ ދެކުދިންނަށެވެ، އިތުރުކޮށް ކިޔާ ގޮތެވެ. ފިރިހެން އެއްކުއްޖަކަށްނަމަ، ކިޔާނީ أُعِيْذُكَ بكَلِماَتِ اللهِ التَّامَّةِ..... އަންހެން އެއްކުއްޖަކަށްނަމަ، ކިޔާނީ أُعِيْذُكِ بِكَلِماَتِ اللهِ التَّامَّةِ.....މިގޮތައިންނެވެ.

2) رواه البخاري.

3) رواه البخاري.

(148) "أَسْأَلُ اللهَ الْعَظِيْمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ أَنْ يَشْفِيَكَ" (ހަތް ފަހަރު)[1]

″މަތިވެރި ޢަރުޝުގެވެރި، ޢަޡީމުވެރި މާތްﷲގެ ޙަޟްރަތުން ތިބާއަށް ޝިފާދެއްވުމަށް އެދިދަންނަވަމެވެ.″

50- ބަލިމީހާއަށް ޢިޔާދަތްކުރުމުގެ ފަޟީލަތް:

(149) މާތްﷲ ރުއްސުންވެއްވި ޢަލީގެފާނުގެ ކިބައިން ރިވާވެގެންވެއެވެ. އެކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވިއެވެ. رسول الله ﷺ ބަޔާންކުރައްވަނިކޮށް އަހުރެން އަޑުއިވިމެވެ. ″މުސްލިމުމީހާ، އޭނާގެ ބަލިވެފައިވާ މުސްލިމު އަޚާއަށް ޢިޔާދަތްކުރާ ހިނދު، އިށީނދެއްޖައުމަން ދާންދެން އޭނާ ހިނގަމުން އުދެނީ ސުވަރުގޭގެ މޭވާބަގީޗާގެ ތެރޭގައެވެ. ދެން ބަލިމީހާގެ ގާތުގައި އޭނާ އިށީންނަ ހިނދު، ރަޙުމަތް އޭނާ ފޮރުވައިލައެވެ. ފަހެ އެއީ ހެނދުނުކަމުގައިވާނަމަ، ހަވީރުވަންދެން ހަތްދިހަހާސް މަލާއިކަތުން އޭނާއަށް ރަޙުމަތްލެއްވުމަށް އެދި ދުޢާކުރައްވަތެވެ. އަދި އެއީ ހަވީރުކަމުގައިވާނަމަ، ހެނދުނުވަންދެން ހަތްދިހަހާސް މަލާއިކަތުން އޭނާއަށް ރަޙުމަތްލެއްވުމަށް އެދި ދުޢާކުރައްވަތެވެ.″[2]

---

1) رسول الله ﷺ ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ. ″އެއްވެސް މުސްލިމަކު، މަރަން އަދި ޙާޟިރުނުވާ ބަލިމީހަކަށް ޢިޔާދަތްކޮށް މިދުޢާއިން ހަތްފަހަރު އޭނާއަށް ދުޢާކޮށްފިނަމަ އޭނާއަށް ބާރިހަމަ ލިބޭނެއެވެ.″ رواه أبو داود والترمذي وصحّحه الألباني.

2) رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد وصحّحه الألباني وصحّحه أيضاً أحمد شاكر.

51- ދިރިހުރުމާމެދު މާޔޫސްވެފައިވާ ބަލިމީހާ ކިޔަންޖެހޭ ދުޢާ.

(150) "اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِيْ وَارْحَمْنِيْ وَأَلْحِقْنِيْ بِالرَّفِيْقِ الأَعْلَى"[1] "އޭ ހަދްރަތުވަތި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާއަށް ފާފަފުއްސަވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާއަށް ރަޙްމަތްލައްވާނދޭވެ! އަދި އެންމެ މަތިވެރި ރަޙްމަތްތެރިޔާއާ (އެބަހީ ﷲއާ) ބައްދަލުކުރުއްވާނދޭވެ!"

(151) رسول الله ﷺ އަވަހާރަވާން ކައިރިވީ ހިނދު، ފެނުގެ ތަށިއަކަށް ދިޔައިގައި އަތްލައްވާފައި، ދިޔައިން ތެތްކުރެވި މޫނުމުބާރަކުގައި ފުހެއްސަވަމުން ވިދާޅުވިއެވެ. "لاَ إِلهَ إِلاَّ اللهُ إِنَّ لِلْمَوْتِ لَسَكَرَاتٍ" "ﷲ ފިޔަވައި އަޅުކަންކުރުން ހައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން މަރަށް ސަކަރާތްތަކެއްވެއެވެ."[2]

(152) "لاَ إِلهَ إِلاَّ اللهُ وَاللهُ أَكْبَرُ، لاَ إِلهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ، لاَ إِلهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ، لاَ إِلهَ إِلاَّ اللهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، لاَ إِلهَ إِلاَّ اللهُ وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ"[3] "ﷲ ފިޔަވައި އަޅުކަންކުރުން ހައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. އަދި އެންމެބޮޑީ ﷲއެވެ. ﷲ ފިޔަވައި އަޅުކަންކުރުން ހައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. އެކަލާނގެ އެއްކައުވަންތައެވެ. ﷲ ފިޔަވައި އަޅުކަންކުރުން ހައްޤުވެގެންވާ އެހެން

---

1) رواه البخاري ومسلم.

2) رواه البخاري. އަދި މި حديث ރިވާގައި، އެވަގުތު އެކަލޭގެފާނު ދަތްއަނގޮޅުއްވި ވާހަކަވެސް އައިސްފައިވެއެވެ.

3) أخرجه الترمذي وابن ماجه وصحّحه الألباني.

އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. އެކަލާނގެ އެއްކައުވަންތައެވެ. އެކަލާނގެއަށް އެއްވެސް ބައިވެރިއަކު ނުވެއެވެ. اللّٰه މެނުވީ އަޅުކަންކުރުން ޙައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. އެންމެހާ ވެރިކަމާއި ޙަމްދެއް ލިބިވޮޑިގެންވަނީ އެކަލާނގެއަށެވެ. اللّٰه މެނުވީ އަޅުކަންކުރުން ޙައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. އަދި އެއްވެސް ހެޔޮކަމެއް ކުރުމުގެ ބާރެއްވެސް އަދި ނުބައިކަމުން ސަލާމަތްވުމުގެ ބާރެއްވެސް اللّٰهގެ ބަސްކުރަމުން މެނުވީ ނުވެއެވެ."

52- މަރުން ބާސްކުރަވައިމީހާގެ ތަލްޤީން (އެބަހީ ކަލިމަ ޝަހާދަތް ކިޔައިދިނުން).

(153) "އެމީހެއްގެ އެންމެ ފަހުބަސްކަމުގައި "لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ" "اللّٰه މެނުވީ އަޅުކަންކުރުން ޙައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ." މިކަލިމަވެއްޖެމީހާ ސުވަރުގެ ވަންނާނެއެވެ."(1)

53- މުސީބާތެއް ޖެހިއްޖެ މީހާ ކިޔާދުޢާ.

(154) "إِناَّ ِللهِ وَإِناَّ إِلَيْهِ رَاجِعُوْنَ، اَللَّهُمَّ أْجُرْنِيْ فِيْ مُصِيْبَتِيْ وَأَخْلِفْ لِيْ خَيْرًا مِنْهاَ"(2) "ހަމަކަށަވަރުން އަޅަމެންވަނީ اللّٰه އަށެވެ. އަދި ހަމަކަށަވަރުން އަޅަމެން އެނބުރި ދިއުމަށްވަނީ އެކަލާނގެ حضرة އަށެވެ. އޭ

1) رواه أبو داود وصحّحه الألباني.

2) رواه مسلم.

ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގޭ! މިއަޅާއަށް ޖެހުނު މުސީބާތުގައި މިއަޅާއަށް އަޖުރު ދެއްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާއަށް އޭގެ ބަދަލުގައި އެއަށްވުރެ ހެޔޮކަމެއް މިންވަރުކޮށްދެއްވާނދޭވެ!"

54- މައްޔިތާގެ ލޯމަތި އަތުފުޅުމަތިގައި، ލޯބޮޅުވައިލުމުން ކުރާދުޢާ.

(155) "اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِفُلاَنٍ(1) وَارْفَعْ دَرَجَتَهُ فِيْ الْمَهْدِيِّيْنَ، وَاخْلُفْهُ فِيْ عَقِبِهِ فِيْ الْغَابِرِيْنَ، وَاغْفِرْ لَنَا وَلَهُ يَا رَبَّ الْعَالَمِيْنَ، وَافْسَحْ لَهُ فِيْ قَبْرِهِ وَنَوِّرْ لَهُ فِيْهِ"(2)

"އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގޭ! މިފުލާނީ މީހަކަށް ފާފަ ފުއްސަވާނދޭވެ! (އެމީހެއްގެ ނަންގަންނަށެވެ.) އަދި ހިދާޔަތް ލިބިގެންވާ މީސްތަކުންގެ ތެރޭގައި އޭނާގެ ދަރަޖަ އުފުއްލަވާނދޭވެ! އަދި އޭނާގެ ފަހުން، އޭނާގެ ފަރާތްތަކައިވާ މީސްތަކުންގެ ތެރޭގައި އޭނާގެ ހަލީފާ (ބަދަލު) ލައްވާނދޭވެ! އަދި އަޅަގޮންނަށާއި އޭނާއަށް ފާފަ ފުއްސަވާނދޭވެ! އޭ ޢާލަމްތަކުގެ ވެރިރަސްކަލާނގޭ! އޭނާއަށް އޭނާގެ ކަށްވަޅު ފުޅާކޮށްދެއްވާނދޭވެ! އަދި އޭނާއަށް އެތަން އަލިކޮށްދެއްވާނދޭވެ!"

55- ޖަނާޒާނަމާދުގައި މައްޔިތާއަށްޓަކައި ކުރާދުޢާ.

(156) "اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ، وَعَافِهِ، وَاعْفُ عَنْهُ، وَأَكْرِمْ نُزُلَهُ، وَوَسِّعْ مُدْخَلَهُ، وَاغْسِلْهُ بِالْمَاءِ وَالثَّلْجِ وَالْبَرَدِ، وَنَقِّهِ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ

---

1) މަރުވިމީހާގެ ނަމަކީ ޙާމިދު ކަމުގައިވާނަމަ لِفُلاَنٍ ގެބަދަލުގައި لِحَامِدٍ ކިޔާނެވެ. އެބަހީ މަރުވިމީހާގެ ނަމުގެ ކުރިއަށް ލާމު އިތުރުކޮށްގެން މަރުވިމީހާގެ ނަންގަންނަށެވެ.

2) رواه مسلم.

الأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ، وَأَبْدِلْهُ دَارًا خَيْرًا مِنْ دَارِهِ، وَأَهْلاً خَيْرًا مِنْ أَهْلِهِ، وَزَوْجاً خَيْرًا مِنْ زَوْجِهِ، وَأَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ، وَأَعِذْهُ مِنْ عَذابِ الْقَبْرِ [وَعَذَابِ النَّارِ]"(1) "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! އޭނާއަށް ފާފަ ފުއްސަވާނދޭވެ! އަދި އޭނާއަށް ރަޙްމަތްކުރައްވާނދޭވެ! އަދި އޭނާއަށް ފުރިހަމަ ޢާފިޔަތު ދެއްވާނދޭވެ! އަދި އޭނާއަށް ޢަފޫކުރައްވާނދޭވެ! އަދި އޭނާގެ މެހުމާންދާރީ ރަނގަޅުކުރައްވާނދޭވެ! އަދި އޭނާ ވައްދަވާތަން (ޤަބުރު) ތަނަވަސް ކުރައްވާނދޭވެ! އަދި ފެނުންނާއި، ސްނޯއިންނާއި، ގަނޑުފެނުން އޭނާ ދޮވެދެއްވާނދޭވެ! އަދި ހުދުފޮތިން ހަޑިމިލައިން ސާފުކުރައްވާ ފަދައިން ފާފަތަކުން އޭނާ ސާފުކުރައްވާނދޭވެ! އަދި އޭނާގެ ގެދޮރަކަށް ވުރެ ހެޔޮ ގެދޮރަކާ އޭނާ ބަދަލުކުރައްވާނދޭވެ! އަދި އޭނާގެ އަހުލުވެރިންނަށް ވުރެ ހެޔޮ އަހުލުވެރިންގެ ބަދަލު އޭނާ ބަދަލުކުރައްވާނދޭވެ! އަދި އޭނާގެ އަނބިމީހާއަށް ވުރެ ހެޔޮ އަނބިއެއްގެ ބަދަލު އޭނާ ބަދަލުކުރައްވާނދޭވެ! އަދި އޭނާ ސުވަރުގެއަށް ވައްދަވާނދޭވެ! އަދި ޤަބުރުގެ އަޒާބުންނާއި ނަރަކައިގެ އަޒާބުން އޭނާ ރައްކާތެރިކުރައްވާނދޭވެ!"

(157) "اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّناَ، وَمَــيِّتِناَ، وَشاَهِدِناَ، وَغاَئِبِناَ، وَصَغِيْرِناَ وَكَبِيْرِناَ، وَذَكَرِناَ وَأُنْثاَناَ، اَللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِناَّ فَأَحْيِهِ عَلَى الإِسْلاَمِ، وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِناَّ فَتَوَفَّهُ عَلَى الإِيْماَنِ، اَللَّهُمَّ لاَ تَحْرِمْناَ أَجْرَهُ وَلاَ تُضِلَّناَ بَعْدَهُ"(2) "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! އަހަރެމެންގެ ދިރިހުރި މީހުންނާއި އަހަރެމެންގެ މަރުވެއްޖެ މީހުންނަށް ފާފަ ފުއްސަވާނދޭވެ! އަދި

1) رواه مسلم.

2) رواه ابن ماجه وأحمد وصحّحه الألباني.

އަހަރެމެންނަށް ފެންނަހައި މީހުންނަށާއި ނުފެންނަހައި މީހުންނަށް ފާފަފުއްސަވާނދޭވެ! އަދި އަހަރެމެންގެ ކުޑަކުދިންނަށާއި ބޮޑެތިމީހުންނަށް ފާފަފުއްސަވާނދޭވެ! އަދި އަހަރެމެންގެ ތެރޭގައި ތިބި ފިރިހެނުންނަށާއި އަންހެނުންނަށް ފާފަފުއްސަވާނދޭވެ! އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! އަހަރެމެންގެ ތެރެއިން އިބަ ﷲ ދިރިއުޅުއްވައިފި މީހާ، ފަހެ އިސްލާމްކަން މަތީގައި އޭނާ ދިރިއުޅުއްވާނދޭވެ! އަދި އަހަރެމެންގެ ތެރެއިން އިބަ ﷲ ވަފާތްކުރައްވައިފި މީހާ، ފަހެ އީމާންކަން މަތީގައި އޭނާ ވަފާތްކުރައްވާނދޭވެ! އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! އޭނާގެ އަޖުރުން އަހަރެމެން މަޙްރޫމު ނުކުރައްވާނދޭވެ! އަދި އޭނާއަށް ފަހު އަހަރެމެން މަގުފުރެދުމުގެ ތެރެއަށް ދޫކޮށްނުލައްވާނދޭވެ!"

(158) "اَللَّهُمَّ إِنَّ فُلاَنَ بْنَ فُلاَنٍ فِيْ ذِمَّتِكَ، وَحَبْلِ جِوَارِكَ ، فَقِهِ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ النَّارِ، وَأَنْتَ أَهْلُ الْوَفَاءِ وَالْحَقِّ، فَاغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ"[1] "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! ހަމަކަށަވަރުން މިވެނި މީހެއްގެ ދަރި، މިވެނި މީހާ ވަނީ އިބަﷲގެ ޛިއްމާތުގައެވެ. އަދި އިބަﷲގެ ރައްކާތެރިކަމުގެ ހަބުލުގައެވެ. ފަހެ ގަބުރުގެ ފިތުނައިންނާއި ނަރަކައިގެ ޢަޛާބުން އޭނާ ސަލާމަތްކުރައްވާނދޭވެ! އަދި އިބަﷲއީ ތެދުވެރި، ވަފާތެރި އަދި حقّ ވެގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ. ފަހެ އޭނާއަށް ފާފަ ފުއްސަވާ رحمة ލައްވާނދޭވެ! ހަމަކަށަވަރުން އިބަﷲއީ ފާފަ ފުއްސަވާ އޯގާވަންތަ ރަސްކަލާނގެއެވެ."

1) أخرجه ابن ماجه وأبو داود وصحّحه الألباني.

(159) "اَللَّهُمَّ عَبْدُكَ وَابْنُ أَمَتِكَ اِحْتَاجَ إِلَىٰ رَحْمَتِكَ، وَأَنْتَ غَنِيٌّ عَنْ عَذَابِهِ، إِنْ كَانَ مُحْسِناً فَزِدْ فِيْ حَسَنَاتِهِ، وَإِنْ كَانَ مُسِيْئاً فَتَجَاوَزْ عَنْهُ"[(1)] "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގޭ! ތިޔަﷲގެ އަޅާ، އަދި ތިޔަﷲގެ އަންހެން އަޅާގެ ދަރި ވަނީ ތިޔަﷲގެ ރަޙްމަތަށް ބޭނުން ޖެހިފައެވެ. އަދި ތިޔަﷲވަނީ އޭނާއަށް عذاب ދެއްވުމުން ފުދިވޮޑިގެންނެވެ. އޭނާއަކީ ހެޔޮއަމަލުކުރާމީހެއްނަމަ إحسان ތެރިއެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އޭނާގެ ހެޔޮކަންތައް އިތުރުކޮށްދެއްވާނދޭވެ! އަދި އޭނާއަކީ ގޯސްކަންތައްކުރާ މީހެއްކަމުގައި ވާނަމަ، އޭނާއަށް ޢަފޫކުރައްވާނދޭވެ!"

56- ކުޑަކުއްޖެއްގެ ޖަނާޒާ ނަމާދުކުރާއިރު އެކުއްޖާއަށް ކޮށްދޭންވީ ދުޢާ:

(160) "اَللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ"[(2)] "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގޭ! ކަށްވަޅުގެ އަޒާބުން އެކުއްޖާ ރައްކާތެރިކުރައްވާނދޭވެ!" އަދި މިދުޢާކޮށްވިޔަސް ރަނގަޅެވެ. "اَللَّهُمَّ اجْعَلْهُ فَرَطاً وَذُخْرًا لِوَالِدَيْهِ، وَشَفِيْعاً مُجَاباً. اَللَّهُمَّ ثَقِّلْ بِهِ مَوَازِيْنَهُمَا وَأَعْظِمْ بِهِ أُجُوْرَهُمَا، وَأَلْحِقْهُ بِصَالِحِ الْمُؤْمِنِيْنَ، وَاجْعَلْهُ فِيْ كَفَالَةِ إِبْرَاهِيْمَ، وَقِهِ بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ الْجَحِيْمِ، وَأَبْدِلْهُ دَارًا خَيْرًا مِنْ

---

1) أخرجه الحاكم وصحّحه ووافقه الذهبي وانظر أحكام الجنائز للألباني.

2) ސަޢީދު ބުނު މުސައްޔަބު ވިދާޅުވިއެވެ. "ދުވަހަކު ނުބައިކަމެއްނުކުރާ، ވަރަށްކުޑަ ކުޑަކުއްޖެއްގެ ޖަނާޒާ، އަބޫހުރައިރާގެ ފަހަތުގައި އަހަރެން ނަމާދުކުރީމެވެ. އެކަލޭގެފާނު މިދުޢާވިދާޅުވާތަން އަޑު އަހަރެން އެހީމެވެ." أخرجه مالك في الموطأ وابن أبي شيبة في المصنّف والبيهقي وصحّح إسناده شعيب الأرناؤوط في تحقيقه لشرح السنّة للبغوي.

دَارِهِ، وَأَهْلاً خَيْرًا مِنْ أَهْلِهِ، اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِأَسْلاَفِنَا، وَأَفْرَاطِنَا، وَمَنْ سَبَقَنَا بِالإِيْمَانِ"(1) "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! އެކުއްޖާ (އެކުއްޖާގެ މައިންބަފައިންނަށްޓަކައި) އިސްވެގޮސްފައިވާ އަޖުރެއްކަމުގައި ރައްކާކުރެވި ކުރުވިގެންވާ ذَخِيرَة އެއް ކަމުގައި ލައްވާނދޭވެ! އަދި شفاعة ޤަބޫލުކުރެވޭ شفاعة ތެރިއެއް ކަމުގައި ލައްވާނދޭވެ! އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! އެކުއްޖާގެ ސަބަބުން އެމީހުންގެ ތިލަފަތް ބަރުކޮށްދެއްވާނދޭވެ! އަދި އެކުއްޖާގެ ސަބަބުން އެމީހުންގެ އަޖުރު މަތިވެރިކޮށްދެއްވާނދޭވެ! އަދި ޞާލިޙު މުއުމިނުންނާ އެކުއްޖާ ބައްދަލުކޮށްދެއްވާނދޭވެ! އަދި إبراهيم عليه السلام ގެ ބެލެހެއްޓުމުގެ ދަށުގައި އެކުއްޖާ ލައްވާނދޭވެ! އަދި އިބަاللّٰهގެ رحمة ން އެކުއްޖާ ނަރަކައިގެ ޢަޛާބުން ދިންނަވާނދޭވެ! އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! އަހަރެމެންގެ ކުރިން މަރުވެގޮސްފައިވާ، އަހަރެމެންގެ ކާބަފައިންނަށާއި، އަހަރެމެންގެ ދަރިންނަށާއި، އަހަރެމެންގެ ގާތްތިމާގެ މީހުންނަށާއި، އަދި އީމާންކަމުގައި އަހަރެމެން ކުރިއަރައިދިޔަ މީހުންނަށް ފާފަފުއްސަވާނދޭވެ!"

(161) "اَللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطاً، وَسَلَفاً، وَأَجْرًا"(2) "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! އަހަރެމެންނަށް (ދުރާލާ ތައްޔާރުކުރުމަށް) ކުރިންގޮސްފައިވާ ކުއްޖަކުކަމުގައި، އަހަރެމެންނަށް (އިސްތިޤުބާލުކުރުމަށް)

---

1) المغني لابن قدامة والدّروس المهمّة لعامّة الأمّة لابن باز.

2) حسن البصري ކުޑަކުއްޖާގެ ޖަނާޒާ ނަމާދުގައި سورة الفاتحة ކިޔުމަށްފަހު އަދި މިދުޢާ ކިޔުއްވިކަމަށް ވެއެވެ. أخرجه البغوي وعبد الرّزّاق وعلّقه البخاري في كتاب الجنائز.

އިސްތިޤުބާލުގައިވާ ކުއްޖެއްކަމުގައި، އަޅުގަނޑުމެނަށް އަޖުރެއް ކަމުގައި އެކުއްޖާ ތިއްބަވާނދޭވެ!"

57- تَعْزِيَة ގެ ދުޢާ.

(162) "إِنَّ لِلهِ ما أَخَذَ، وَلَهُ ما أَعْطَى وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِأَجَلٍ مُسَمًّى فَلْتَصْبِرْ وَلْتَحْتَسِبْ"(1) "ހަމަކަށަވަރުން الله ހިފެއްވީ އެއްޗެއްވެސް އެކަލާނގެއަށެވެ. އަދި އެކަލާނގެ ދެއްވި އެއްޗެއްވެސް ވެސް އެކަލާނގެ އަށެވެ. އެކަލާނގެ حضرة ގައި ކޮންމެ އެއްޗަކަށްވެސް ކަނޑައެޅިގެންވާ އަޖަލެއްވެއެވެ. ކެތްކުރާށެވެ. އަދި އަޖުރާއި ސަވާބަށް އެދޭށެވެ."

އަދި މިފަދައިން ހިތަމަވެސް ދަންނަވާށެވެ. "أَعْظَمَ اللهُ أَجْرَكَ، وَأَحْسَنَ عَزَاءَكَ، وَغَفَرَ لِمَيِّتِكَ"(2) "الله، ތިބާގެ އަޖުރު މަތިވެރި ކުރައްވާނދޭވެ! އަދި ތިބާގެ ކެތްތެރިކަމާއި ހިތްވަރު ރިވެތިކޮށްދެއްވާނދޭވެ! އަދި ތިބާގެ މައްޔިތާއަށް ފާފަ ފުއްސަވާދެއްވާނދޭވެ!"

---

1) رواه البخاري ومسلم.

2) الأذكار للنّووي.

58- މައްޔިތާ ކަށްވަޅަށް ތިރިކުރަމުން ކިޔާދުޢާ.

(163) "بِسْمِ اللهِ وَعَلَىٰ سُنَّةِ رَسُوْلِ اللهِ"[(1)] "ﷲ ގެ އިސްމުފުޅުގެ ބަރަކާތާ އެކު، އަދި رسول الله ﷺ ގެ ސުންނަތާ އެއްގޮތަށް (އަހަރެމެން މިޔާ ވަޅުލަމުއެވެ.)"

59- މައްޔިތާ ވަޅުލުމަށްފަހު ކިޔާދުޢާ.

(164) "اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ"[(2)] "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! އޭނާއަށް ފާފަފުއްސަވާނދޭވެ! އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! އޭނާއަށް ސާބިތުކަން ދެއްވާނދޭވެ!"

60- ގަބުރުސްތާނަށް ޒިޔާރަތްކުރާ ހިނދު ކިޔާދުޢާ.

(165) "اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ، مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُسْلِمِيْنَ، وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللهُ بِكُمْ لاَحِقُوْنَ [وَيَرْحَمُ اللهُ الْمُسْتَقْدِمِيْنَ مِنَّا وَالْمُسْتَأْخِرِيْنَ] أَسْأَلُ اللهَ لَنَا وَلَكُمُ

---

1) رواه أبو داود بسند صحيح وأحمد އަދި أحمد ރިވާކުރެއްވި لفظ ގައި ވަނީ މިފަދައިންނެވެ. "بِسْمِ اللهِ وَعَلَىٰ مِلَّةِ رَسُوْلِ اللهِ" "ﷲ ގެ އިސްމުފުޅުގެ ބަރަކާތާއެކު އަދި رسول الله ﷺ ގެ ملّة ގެ މަތީގައި (އަހަރެމެން މިޔާ ވަޅުލަމުއެވެ.)" وسنده صحيح.

2) رسول الله ﷺ މައްޔިތާ ވަޅުލައި އަވަދިވެ ވަޑައިގެންނަވާ ހިނދު، ދަރާނަ ކައިރީ ހުއްޓިވަޑައިގެންފައި حديث ކުރައްވަމުއެވެ. "ތިޔަބައިމީހުންގެ އަޚާއަށް ފާފަ ފުއްސެވުމަށް އެދޭށެވެ. އަދި އޭނާއަށް ثابت ކަން ދެއްވުން އެދި ދުޢާކުރާށެވެ. ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން މިހާރު (ކަށްވަޅުގައި) އޭނާގެ ސުވާލުކުރެވެމުންދާނީއެވެ." رواه أبو داود والحاكم وصحّحه ووافقه الذهبي.

الْعاَفِيَةَ"(1) "އޭ މުއުމިނުންނާއި މުސްލިމުންގެ ތެރެއިންނާ މިމަކާނުތަކުގެ އަހުލުވެރިންނޭވެ! ތިޔަބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ސަލާމްލެއްވުނުހެއްޖެވެ. އަދި ހަމަކަށަވަރުން އަހުރެމެންވެސް، الله އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ، ތިޔަބައިމީހުންނާ ބައްދަލުވާނޭ މީހުންނެވެ. {އަދި އަހުރެމެންގެ ތެރެއިން ކުރިން ދިޔަމީހުންނާއި ފަހުން ދާނުމީހުންނަށް الله ރަޙްމަތްލެއްވާށިވެ!} اللهގެ حضرة ން، އަހަރެމެންނާއި ތިޔަބައިމީހުންނަށް އާފިޔަތު ދެއްވުމަށް އެދި ދަންނަވަމުއެވެ."

61- ވަރު ވައިޖެހޭ ވަގުތު ކިޔާދުޢާ.

(166) "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ خَيْرَهاَ، وَأَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّهاَ"(2) "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! ހަމަކަށަވަރުން މިއަޅާ އިބަاللهގެ حضرة ން، އެވައިގެ ހެޔޮކަން ދެއްވުމަށް އެދި ދަންނަވަމެވެ. އަދި މިއަޅާ އިބަاللهގެ حضرة ން، އެވައިގެ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިކުރެއްވުމަށް އެދި ދަންނަވަމެވެ."

(167) "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ خَيْرَهاَ، وَخَيْرَ ماَ فِيْهاَ، وَخَيْرَ ماَ أُرْسِلَتْ بِهِ، وَأَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّهاَ، وَشَرِّ ماَ فِيْهاَ، وَشَرِّ ماَ أُرْسِلَتْ بِهِ"(3) "އޭ ހައްދަވައި

1) رواه مسلم وابن ماجه އަދި މިއީ މާތްالله ރުހުސަތުދެއްވުމުގެ ބަރަކާތުގެ ޙަދީޘް سنن ابن ماجه ގައި ޤަބުރު ޒިޔާރަތްކުރުމާ ބެހޭ ބާބުގައިވާ ޙަދީޘެވެ. އަދި ބުރައިދާ ބިން ޙުޞައިބުގެ ރިވާޔަތް صحيح مسلم ގައި މާތްالله ރުހުސަތުދެއްވި ޢާއިޝާބިންތު ޢާއިޝާގެ ޙަދީޘް ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިބާރާތުގައެވެ.

2) أخرجه أبو داود وابن ماجه وصحّحه الألباني.

3) رواه البخاري ومسلم.

ބޮޑުކުރައްވާ ރަސްކަލާނގެ! އެވައިގެ ހެޔޮކަމާއި، އެވައިގައިވާ ހެޔޮކަމާއި، އެއެއްޗެއްގެ ޒަރީޢާއިން އެވައި ފޮނުއްވުނު އެއެއްޗެއްގެ ހެޔޮކަން ދެއްވުމަށް އެދި ތިޔަ اللّٰهގެ حضرة ން މިއަދާ ދަންނަވަމެވެ. އަދި އެވައިގެ ނުބައިކަމުންނާއި، އެވައިގައިވާ ނުބައިކަމުންނާއި، އެއެއްޗެއްގެ ޒަރީޢާއިން އެވައި ފޮނުއްވުނު އެއެއްޗެއްގެ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިކޮށް ދެއްވުމަށް އެދި ތިޔަ اللّٰهގެ حضرة ން މިއަދާ ދަންނަވަމެވެ."

62- ގުގުރިބޯ އިވުނު ކިޔާދުޢާ.

(168) "سُبْحَانَ الَّذِيْ يُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلاَئِكَةُ مِنْ خِيْفَتِهِ"[1]

"އެކަލާނގެއަށް حمد ކުރުމާއެކު، ގުގުރި تسبيح ކިޔާކަލާނގެ އަދި އެކަލާނގެއަށް ބިރުގަތުން މަލާއިކަތްބޭކަލުން تسبيح ވިދާޅުވާ ކަލާނގެ ހުސް طاهر ވަންތަކަލާނގެއެވެ!"

63- اِسْتِسْقَاء ގެ (ވާރޭވެހުމަށް އެދި ކުރާ) ބައެއް ދުޢާތައް.

(169) "اَللَّهُمَّ اسْقِنَا غَيْثاً مُغِيْثاً مَرِيْئاً مَرِيْعاً، نَافِعاً غَيْرَ ضَارٍّ، عَاجِلاً غَيْرَ آجِلٍ"[2]

"އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރައްވާ ރަސްކަލާނގެ! އަހަރެމެންނަށް އެހީވެދީ، އަހަރެމެން އުފާކުރުވާ ހިތްހަމަޖެއްސުވައިދީ، އަހަރެމެންގެ ދަނޑުބިންތަކަށް ލާބަކަން

---

1) މާތް الله ރުހިވޮޑިގެންވި عبد الله بن الزُّبير ގެފާނުގެ އަޘަރެއްގައި ހިނދު ވާހަކަ ދެއްކުން ދޫކޮށްލައްވާ މިދުޢާ ވިދާޅުވާކަމުގައިވެއެވެ. أخرجه مالك في الموطأ. އަދި ޝައިޚު އަލްބާނީ ވިދާޅުވިއެވެ. عبد الله بن الزُّبير ގެ ކިބައިން މިބަސްކޮޅުގެ ސަނަދު ޞައްޙަވެގެންވެއެވެ.

2) رواه أبو داود وصحّحه الألباني.

ގެނެސްދޭ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފައިދާކޮށްދޭ، ގެއްލުމެއްނުދޭ، ވަގުތުން ލަސްނުވާ، އަވަހަށްވާ ވާރޭއަކުން އަޅުގަނޑުމެން ގެނެސްދެއްވާނދޭވެ!"

(170) "اَللَّهُمَّ أَغِثْنَا، اَللَّهُمَّ أَغِثْنَا، اَللَّهُمَّ أَغِثْنَا"(1) "އޭ ހެއްދެވި ބޮޑުކަލާނގެ ރަސްކަލާނގެ! އަޅުގަނޑުމެނަށް ވާރޭވެއްސަވާނދޭވެ! އޭ ހެއްދެވި ބޮޑުކަލާނގެ ރަސްކަލާނގެ! އަޅުގަނޑުމެނަށް ވާރޭވެއްސަވާނދޭވެ! އޭ ހެއްދެވި ބޮޑުކަލާނގެ ރަސްކަލާނގެ! އަޅުގަނޑުމެނަށް ވާރޭވެއްސަވާނދޭވެ!"

(171) "اَللَّهُمَّ اسْقِ عِبَادَكَ، وَبَهَائِمَكَ، وَانْشُرْ رَحْمَتَكَ، وَأَحْيِ بَلَدَكَ الْمَيِّتَ"(2) "އޭ ހެއްދެވި ބޮޑުކަލާނގެ ރަސްކަލާނގެ! ކަލޭގެފާނުގެ އަޅުތަކުންނާއި ހައިވާނުންތަކަށް ފެން ދެއްވާނދޭވެ! އަދި ކަލޭގެފާނުގެ رحمة ފުޅު ފަތުރައިދެއްވާނދޭވެ! އަދި ކަލޭގެފާނުގެ މަރުވެފައިވާ ބިން ދިރުއްވާނދޭވެ!"

64- ވާރޭވެހޭ ވަގުތު ކިޔާދުޢާ.

(172) "اَللَّهُمَّ صَيِّباً نَافِعاً"(3) "އޭ ހެއްދެވި ބޮޑުކަލާނގެ ރަސްކަލާނގެ! (މި ވާރޭ) ފައިދާހުރި ވާރޭއެއް ކަމުގައި ލައްވާނދޭވެ!"

---

1) رواه البخاري ومسلم.

2) رواه أبو داود وحسّنه الألباني.

3) رواه البخاري.

65- ވާރޭވެހުމުންފަހު ކިޔާ ޛިކުރު.

(173) "مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللهِ وَرَحْمَتِهِ"(1) "الله ގެ ފަޟްލުވެރިކަމާއި އެކަލާނގެ ރަޙްމަތުން އަހަރެމެންނަށް ވާރޭވެހިއްޖެއެވެ."

66- އުޅޭކަމި ސަލާމަތުން ދެއްވުމަށް އެދި ކިޔާދުޢާ.

(174) "اَللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلاَ عَلَيْنَا. اَللَّهُمَّ عَلَى الآكَامِ وَالظِّرَابِ، وَبُطُوْنِ الأَوْدِيَةِ، وَمَنَابِتِ الشَّجَرِ"(2) "އޭ ހުރިހާ ތަޢުރީފެއް ލިބިވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެ! އަހަރެމެންގެ ވަށައިގެންވާ ތަންތަނަށް ވެއްސަވާނދޭވެ! އަދި އަހަރެމެންގެ މައްޗަށް (މިގޮތު) ނުވެއްސަވާނދޭވެ! އޭ ހުރިހާ ތަޢުރީފެއް ލިބިވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެ! އުސްބިންތަކާއި، ފަރުބަދަތަކާއި، ވާދީތަކުގެ ބޮޑުތަކާއި އަޑިގެތަން ތަންތަނާއި އަދި ގަސްގަހާ ތަންތަނަށް ވެއްސަވާނދޭވެ!"

67- ހުވަނދު ފެންނަ ހިނދު ކިޔާދުޢާ.

(175) "اَللهُ أَكْبَرُ، اَللَّهُمَّ أَهِلَّهُ عَلَيْنَا بِالأَمْنِ وَالإِيْمَانِ، وَالسَّلاَمَةِ وَالإِسْلاَمِ، وَالتَّوْفِيْقِ لِمَا تُحِبُّ رَبَّنَا وَتَرْضَىٰ، رَبُّنَا وَرَبُّكَ اللهُ"(3) "އެންމެބޮޑީ الله އެވެ. އޭ ހުރިހާ ތަޢުރީފެއް ލިބިވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެ! އަމާންކަމާއި، އީމާންކަމާއި، ސަލާމަތްކަމާއި، އިސްލާމްކަމާއި އަދި ތިބާ الله ރުހިވޭގޮތާ އަދި

1) رواه البخاري ومسلم.
2) رواه البخاري ومسلم.
3) رواه الترمذي والدّارمي بلفظه وصحّحه الألباني.

ރުހިވޮޑިގެންވާ ކަންތައްތަކަށް توفيق ދެއްވުމާއި އެކުގައި، އޭހަނދު
އަޅުގަނޑުގެ މައްޗަށް ތިޔަކަލޭ ނެރުއްވާނީތޯ! (އޭހަނދާއެވެ.) އަޅުގަނޑުމެންނާއި
ތިބާގެ ވެރިރަސްކަލާނގެއީ الله އެވެ."

68- ރޯދަވެރިޔާ ރޯދަވީއްލާ ވަގުތު ކިޔާދުޢާ.

(176) "ذَهَبَ الظَّمَأُ وَابْتَلَّتِ الْعُرُوْقُ، وَثَبَتَ الأَجْرُ إِنْ شَاءَ اللّٰهُ"[1] "ކަރުހިއްކުން ފިލައްޖެއެވެ. އަދި ނާރުތައް ތެމިއްޖެއެވެ. އަދި އިންޝާއައްލާހް އަޖުރު ސާބިތުވެއްޖެއެވެ."

(177) "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ الَّتِيْ وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ أَنْ تَغْفِرَ لِيْ"[2] "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! ހުރިހާ އެއްޗަކަށް ފުޅާ ތަނަވަސްވެގެންވާ ތިބާގެ رحمة ތުގެ ވަސީލަތުން، މިއަޅާއަށް ފާފަފުއްސަވައިދެއްވުމަށް އެދި ތިބާގެ حضرة ން ދަންނަވަމެވެ."

69- ކެއުމުގެ ކުރިން ކިޔާދުޢާ.

(178) ތިޔަބައިމީހުންކުރެ މީހަކު ކާއެއްޗެއް ކާންފަށާ ހިނދު، ފަށާ "بِسْمِ اللّٰهِ" "اللّٰهގެ އިސްމުފުޅުގެ ބަރަކާތުން (ކާންފަށަމެވެ.)" ކިޔާށެވެ. ފަށާ ކާންފަށާ އިރު، "بِسْمِ اللّٰهِ" ކިޔަން ހަނދާން ނެތިއްޖެނަމަ، ފަށާ މެދުތެރެއިން ކިޔާށެވެ. "بِسْمِ اللّٰهِ فِيْ أَوَّلِهِ وَآخِرِهِ" "ކެއުމުގެ ފުރަތަމައާއި އަދި

1) أخرجه أبو داود وغيره وصحّحه الألباني.

2) މިދުޢާއަކީ ރަސޫލުﷲ ޙަދީސްކުރެއްވި عبد الله بن عمرو بن العاص ރޯދަވީއްލަވާ ވަގުތު އެކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާ ދުޢާއެކެވެ. أخرجه ابن ماجه وحسّنه الحافظ في تخريج الأذكار.

(ކާންފެށުމުން ފަހުގައިވެސް (އަހުރުން ކަސީ) اللّٰهގެ اسم ދުޢުގެ ބަރަކާތްލިބޭނެއެވެ."(1)

(179) އެމީހަކަށް اللّٰه ﷻ ކާއެއްޗެއްގެ ރިޒުޤުދެއްވައިފި މީހާ، ފަހެ އޭނާ މިފަދައިން ކިޔާހުރިކަމެވެ. "اَللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيْهِ وَأَطْعِمْنَا خَيْرًا مِنْهُ" "އޭ ހެއްދެވި ބޮޑުކަލާނގެ ރަސްކަލާނގެ! އަޅަމެންނަށް އެކަމުގައި ބަރަކާތްލައްވާނދޭވެ! އަދި އެކަމަށް ވުރެ ހެޔޮ ކާއެއްޗެއް އަޅަމެންނަށް ދެއްވާނދޭވެ!" އަދި އެމީހަކަށް اللّٰه ﷻ ކިރުބުއިމުގެ ރިޒުޤުދެއްވައިފި މީހާ، ފަހެ އޭނާ މިފަދައިން ކިޔާހުރިކަމެވެ. "اَللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيْهِ وَزِدْنَا مِنْهُ" "އޭ ހެއްދެވި ބޮޑުކަލާނގެ ރަސްކަލާނގެ! އަޅަމެންނަށް އިތުރުކޮށްދެއްވައި ބަރަކާތްލައްވާނދޭވެ! އަދި އެކަމުގައި އަޅަމެންނަށް އިތުރު ކޮށްދެއްވާނދޭވެ!"(2)

70- ކައިނިމިގެން ކިޔާދުޢާ.

(180) "اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ أَطْعَمَنِيْ هٰذَا، وَرَزَقَنِيْهِ، مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّيْ وَلاَ قُوَّةٍ"(3)

"ހުރިހާ حمد تعريف އަކީ حقّ ވެގެންވަނީ اللّٰه އަށެވެ. އެކަލާނގެއި މިތަކެތި މިއަޅާއަށް ކާންދެއްވި ރަސްކަލާނގެއެވެ. އަދި މިއަޅާގެ އެއްވެސް ވަސީލަތަކާއި، ބާރަކާ ނުލައި މިތަކެތީގެ ރިޒުޤު މިއަޅާއަށް ދެއްވި ރަސްކަލާނގެއެވެ."

1) أخرجه أبو داود والترمذي وصحّحه الألباني.

2) رواه الترمذي وصحّحه الألباني.

3) أخرجه أهل السنن إلاّ النّسائي وصحّحه الألباني.

(181) "اَلْحَمْدُ لِلهِ حَمْدًا كَثِيْرًا طَيِّباً مُبَارَكاً فِيْهِ، غَيْرَ [مَكْفِيٍّ وَلاَ] مُوَدَّعٍ، وَلاَ مُسْتَغْنًى عَنْهُ رَبَّناَ"(1) "ގިނަވެގެންނާ، ރިވެޓިވެގެންނާ، ބަރަކާތްލެއްވިގެންނާ، ފުއްދައިލެވުމެއްނުވާ އަދި ދޫކޮށްލެވުމެއްވެސްނުވާ އަދި އެއިން ފުއްދާ ނުލެގެވޭ حمد އަލުން الله އަށް حمد ކިބިވޮޑިގެންވެއެވެ. އޭ އަހަރެމެންގެ ވެރި ރަސްކަލާކޮ!"

71- ކާންދިން މީހާއަށް މެހުމާނު ދުޢާކުރުން.

(182) "اَللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِيْماَ رَزَقْتَهُمْ، وَاغْفِرْ لَهُمْ وَارْحَمْهُمْ"(2) "އޭ ހަމްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާކޮ! އެބައިމީހުންނަށް އިބަ الله ދެއްވި رِزْقُ ގައި އެބައިމީހުންނަށް ބަރަކާތްލައްވާނދޭވެ! އަދި އެބައިމީހުންނަށް ފާފަފުއްސަވައި رحمة ލައްވާނދޭވެ!"

72- އެއްޗެއް ބޯންދިން މީހާއަށް ނުވަތަ އެކަންކުރުމަށް އެދުނު މީހާއަށް ދުޢާކުރުން.

(183) "اَللَّهُمَّ أَطْعِمْ مَنْ أَطْعَمَنِيْ وَاسْقِ مَنْ سَقَانِيْ"(3) "އޭ ހަމްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާކޮ! މިއަޅާއަށް ކާންދިން މީހަކަށް ކާންދެއްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާއަށް ބޯންދިން މީހަކަށް ބޯންދެއްވާނދޭވެ!"

1) رواه البخاري والترمذي بلفظه.

2) رواه مسلم.

3) رواه مسلم.

73- ގެއެއްގެ އަހުލުވެރިންގެ ގާތުން ރޯދަވީއްލާ އިރު ކިޔާދުޢާ.

(184) "أَفْطَرَ عِنْدَكُمُ الصَّائِمُوْنَ، وَأَكَلَ طَعَامَكُمُ الأَبْرَارُ، وَصَلَّتْ عَلَيْكُمُ الْمَلاَئِكَةُ"(1) "ރޯދަވެރިން ތިޔަބައިމީހުންގެ ގާތުން ރޯދަވީއްލައިފިއެވެ. އަދި ހެޔޮވާ މީހުން ތިޔަބައިމީހުންގެ ކެއުން ކައިފިއެވެ. އަދި ތިޔަބައިމީހުންނަށް މަލާއިކަތުން ދުޢާކޮށްދެއްވައިފިއެވެ."

74- ސުންނަތް ރޯދައަކަށް ހުންނަމީހާ، އޭނާގެ ރަހުމަތްތެރިޔަކު އޭނާއަށް ކެއުމަކަށް ދަޢުވަތުދޭ ހިނދު، ރޯދަ ވީއްލަން ބޭނުންނުވާނަމަ، ދަޢުވަތުދިން ރަހުމަތްތެރިޔާއަށް ދުޢާކޮށްދިނުން.

(185) رسول الله ﷺ ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ. "ތިޔަބައިމީހުންކުރެ މީހަކަށް ދަޢުވަތެއް ދީފިއްޔާ، ފަހެ އެދަޢުވަތު ޤަބޫލުކުރާހުށިކަމެވެ. ރޯދަވެރިޔަކު ކަމުގައި ވާނަމަ، (އެ دعوة ދިން މީހާއަށް) ދުޢާކޮށްދޭހުށިކަމެވެ. އަދި ރޯދަވެރިޔަކު ކަމުގައި ނުވާނަމަ ކާހުށިކަމެވެ."(2)

---

1) رواه أبو داود وابن ماجه والنسائي في عمل اليوم والليلة. އަދި އިމާމު ނަސާއީ ބަޔާންކުރައްވައިފައެވެ. ހަމަކަނޑައަޅާކަށް رسول الله ﷺ ބައެއްގެ ގާތުން ރޯދަވީއްލަވާހިނދު، މިދުޢާއިން ވިދާޅުވެއެވެ. وصحّحه الألباني.

2) رواه مسلم.

75- ރޯދަވެރިޔާއަށް މީހަކު ޖަދުރުމުބަސް ބުނެފިނަމަ، ރޯދަވެރިޔާ ދޭންޖެހޭ ޖަވާބު.

(186) "إِنِّيْ صائِمٌ، إِنِّيْ صائِمٌ"(1) "ހަމަކަށަވަރުން އަހުރެންނީ ރޯދަވެރިއަކީމެވެ. ހަމަކަށަވަރުން އަހުރެންނީ ރޯދަވެރިއަކީމެވެ."

76- ގަހުން ނިކުންނަ އެންމެ ފުރަތަމަ މޭވާ ފެންނަ ހިނދު ކިޔާދުޢާ.

(187) "اَللَّهُمَّ بارِكْ لَنَا فِيْ ثَمَرِنا، وَبارِكْ لَنَا فِيْ مَدِيْنَتِنا وَبارِكْ لَنا فِيْ صاعِنا، وَبارِكْ لَنَا فِيْ مُدِّنا"(2) "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! އަޅަމެންނަށް އަޅަމެންގެ މޭވާގައި ބަރަކާތްލައްވާނދޭވޭ! އަދި އަޅަމެންނަށް އަޅަމެންގެ ރަށުގައި ބަރަކާތްލައްވާނދޭވޭ! އަދި އަޅަމެންނަށް، އަޅަމެން މިނަން ގެންގުޅޭ ސާޢުގައި(3) ބަރަކާތްލައްވާނދޭވޭ! އަދި އަޅަމެންނަށް އަޅަމެން މިނަން ގެންގުޅޭ މުއްދުގައި(4) ބަރަކާތްލައްވާނދޭވޭ!"

---

1) رواه البخاري ومسلم.

2) رواه مسلم.

3) صاع އަކީ ގާތްގަނޑަކަށް 2.5 ކިލޯގްރާމު އެޅޭވަރުގެ އުއްޓަކެވެ. އަދި 2.5 ކިލޯގްރާމަންވެސް صاع މި لفظ ބޭނުން ކުރެވެއެވެ.

4) مدّ އަކީ 625 ގްރާމު އެޅޭވަރުގެ އުއްޓަކެވެ. އަދި 625 ގްރާމަންވެސް مدّ މި لفظ ބޭނުން ކުރެވެއެވެ. 4 މުއްދަކީ 1 صاع އެވެ.

77- ކިނބިހިއެޅުމުން ކިޔާދުޢާ.

(188) ތިޔަބައިމީހުންކުރެ މީހަކަށް ކިނބިހިއަރައިފިނަމަ، ދެން އެމީހަކު މިގޮތަށް ކިޔާށެވެ. "اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ" "އެންމެހާ حمد تعريف އެއް ޚާއްޞަވެގެންވަނީ ﷲއަށެވެ."

އަދި އޭނާއަށްބަލައި، އޭނާގެ އަޚާ ނުވަތަ އޭނާގެ ރަހުމަތްތެރިޔާ މިގޮތަށް ބުނާށެވެ. "يَرْحَمُكَ اللّٰهُ" "ﷲ ތިބާއަށް ރަހުމަތްލައްވާށިއެވެ!"

ދެން އޭނާއަށް (އޭނާގެ އަޚާ) "يَرْحَمُكَ اللّٰهُ" އޭ ބުނެފިއްޔާ، ދެން އޭނާ (ކިނބިހިއެރުނު މީހާ) މިގޮތަށް ބުނާށެވެ. "يَهْدِيْكُمُ اللّٰهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ" "ﷲ ތިޔަބައިމީހުންނަށް ހިދާޔަތްދެއްކަވާށިއެވެ! އަދި ތިޔަބައިމީހުންގެ ހާލަތު އިސްލާހުކޮށްދެއްވާށިއެވެ!"[1]

78- ކާފިރަކު ކިނބިހިއެޅުމަށްފަހު "اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ" ކިޔައިފިނަމަ، އޭނާއަށް ދަންނަވާނެދުޢާ.

(189) "يَهْدِيْكُمُ اللّٰهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ"[2] "ﷲ ތިޔަބައިމީހުންނަށް ހިދާޔަތްދެއްކަވާށިއެވެ! އަދި ތިޔަބައިމީހުންގެ ހާލަތު އިސްލާހުކޮށްދެއްވާށިއެވެ!"

1) رواه البخاري.

2) رواه الترمذي وأحمد وأبو داود وصحّحه الألباني.

79- ކައިވެނިކުރާ މީހާއަށް ކޮށްދޭންވީ ދުޢާ.

(190) "بارَكَ اللهُ لَكَ، وَبارَكَ عَلَيْكَ، وَجَمَعَ بَيْنَكُماَ فِيْ خَيْرٍ"[1] "ތިބާއަށް الله ބަރަކާތް ލައްވާށިއެވެ! އަދި ތިބާގެ މައްޗަށް ބަރަކާތް ލައްވާށިއެވެ! އަދި ހެޔޮކަމެއްގައި ތިޔަދެމީހުން ޖަމާކުރައްވާށިއެވެ!"

80- ކައިވެނިކުރާ މީހާއި ސަވާރީއެއް ގަންނަމީހާ އަދި ގަންނައިރު ކިޔާދުޢާ.

(191) ތިޔަބައިމީހުންކުރެ މީހަކު އަންހެނަކާ ކައިވެނިކޮށްފިނަމަ، ނުވަތަ އަޅުއަންހެނަކު ގަނެފިނަމަ، ދެން މިދުޢާއިން ކިޔާށެވެ. "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ خَيْرَهاَ وَخَيْرَ ماَ جَبَلْتَهاَ عَلَيْهِ وَأَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّهاَ وَشَرِّ ماَ جَبَلْتَهاَ عَلَيْهِ" "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! ހަމަކަށަވަރުން އޭނާގެ ކިބައިގައިވާ ހެޔޮކަމާއި އަދި އޭނާގެ فطرة ގައި ތިޔަالله ޖެއްވި ހެޔޮކަމެއް ދެއްވުން އެދި މިއަށް ތިޔަاللهގެ حضرة ން ދަންނަވަމެވެ. އަދި އޭނާގެ ކިބައިގައިވާ ނުބައިކަމާއި އޭނާގެ فطرة ގައި ތިޔަالله ޖެއްވި ނުބައިކަމުން މިއަށް ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށް އެދި ތިޔަاللهގެ حضرة ން ދަންނަވަމެވެ." އަދި ޖަމަލެއް ގަނެފިނަމަ، ކޮނޑުގެ ކޮޅުގައި ހިފަހައްޓައިގެން، ހަމަ މިދުޢާ ކުރާނީކަމެވެ.[2]

---

1) أخرجه أهل السنن إلاّ النّسائي وصحّحه الألباني.

2) رواه أبو داود وابن ماجه وصحّحه الألباني.

81- އަނބިމީހާއާއެކު އެއްދާންކުރުމުގެ ކުރިން ކިޔާދުޢާ.

(192) "بِسْمِ اللهِ. اَللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا"(1) "الله ގެ އިސްމުފުޅުގެ ބަރަކާތުން (މިކަންކުރަމެވެ.) އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރައްވި ރަސްކަލާނގެ! ޝައިޠާނާގެ ކިބައިން އަޅަމެން ދުރުކޮށްދެއްވާނދޭވެ! އަދި އިބަالله އަޅަމެންނަށް ދެއްވާ ދަރިންގެ ކިބައިން ޝައިޠާނާ ދުރުކޮށްދެއްވާނދޭވެ!"

82- ރުޅިއައުމުން ކިޔާދުޢާ.

(193) "أَعُوْذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ"(2) "ރަޙުމަތުން ދުރުކުރެވި ލަޢުނަތްލެއްވިގެންވާ ޝައިޠާނާގެ ކިބައިން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށް އެދި الله ގެ حضرة ން މިއަޅާ ދަންނަވަމެވެ."

83- މުޞީބާތެއްގައިހުރި މީހަކު ފެނިއްޖެމީހާ ކިޔަންޖެހޭ ދުޢާ.

(194) "اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ عَافَانِيْ مِمَّا ابْتَلاَكَ بِهِ وَفَضَّلَنِيْ عَلٰى كَثِيْرٍ مِمَّنْ خَلَقَ تَفْضِيْلاً"(3) "އެންމެހާ حمد تعريف ހުރީ ކިބިވޮޑިގެންވަނީ الله އަށެވެ. ކަލޭފާނގައި މިބަލައިން ކަލޭފާނގެ ޖެއްސެވި އިމްތިޙާނުން (މުޞީބާތުން) މިއަޅާއަށް ޢާފިޔަތްދެއްވި ރަސްކަލާނގެއެވެ. އަދި ކަލޭފާނގައި ކަލޭފާނގެ

---

1) رواه البخاري ومسلم.

2) رواه البخاري ومسلم.

3) رواه الترمذي وصحّحه الألباني.

ހެއްދެވި مخلوق ންގެ ތެރެއިން ގިނަ ބަޔެއްގެ މައްޗަށް މިއަޅާ މާތްކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެއެވެ."

84- މަޖިލީހުގައި ކިޔާދުޢާ.

(195) ދާތްﷲ ރުއްސުންދެއްވި عبد الله بن عمر ގެ ކިބައިން ރިވާވެގެންވެއެވެ. އެކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވިއެވެ. رسول الله ﷺ ކޮންމެ މަޖިލީހެއްގައި ތެދުވެވަޑައިގަތުމުގެ ކުރިން 100 ފަހަރު މިދުޢާ ވިދާޅުވާކަމުގައިވެއެވެ. "رَبِّ اغْفِرْ لِيْ وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الْغَفُوْرُ"[1] "އޭ މިއަޅާގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާއަށް ފާފަފުއްސަވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާގެ ތައުބާ ގަބޫލުކުރައްވާނދޭވެ! ހަމަކަށަވަރުން ތިބަﷲދީ ގިނަގިނައިން ތައުބާ ގަބޫލުކުރައްވާ ގިނަގިނައިން ފާފަފުއްސަވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ."

85- މަޖިލީހުގެ كَفَّارَة ދުޢާ.

(196) "سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَن لاَّ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوْبُ إِلَيْكَ"[2] "ތިބަﷲގެ ހުސްޠާހިރުވަންތަކަލާއެވެ! އޭ ހަމްދަވައި ތޭޑުކުރެއްވި

1) رواه الترمذي وغيره وصحّحه الألباني.

2) أخرجه أهل السنن وصحّحه الألباني. ހަމަކަށަވަރުން ދާތްﷲ ރުއްސުންދެއްވި ޢާއިޝާގެފާނުގެ ކިބައިން ސާބިތުވެގެންވެއެވެ. އެކަމަނާވިދާޅުވިއެވެ. "މިކަލިމަތްތަކުން ނުނިންމަވާ ގޮތަކަށް رسول الله ﷺ މަޖިލީހެއްގައި އިށީނދެވަޑައިނުގަންނަވައެވެ. އަދި ޤުރުއާނެއް ކިޔަވައި ވިދާޅުއެއްނުވެއެވެ. އަދި ނަމާދެއް ނުކުރައްވައިވެއެވެ." أخرجه النسائي في عمل اليوم والليلة وأحمد وصحّحه الدّكتور فاروق حمادة في تحقيقه لعمل اليوم والليلة للنسائي.

ރަސޫލާފާނޭ! އަޅި އުފެއްދީ حمد تعريف ތައް ރިބަ الله އަށް ތިޔަވާގޭނުފުއްޗެވެ. ރިބަ الله ގެފުޅު އަޑުއަހައްވާފައި حقّ ވެގެންވާ އަށްސް ކުރެއްވުމަ އިރާދަކުރެ ނުވާނަކަން މިއަށް ހަތްވަމުވެ. ރިބަ الله ގެ حضرة ށް ގޮތަ ވެއްސަވާދުއްވަކަން މިއަށް ފުރުމުވެ. އަޅި ރިބަރަސޫލާފާނުގެ حضرة އަށް މިއަށް ރުއްބާވަމުވެ."

86- "غَفَرَ اللهُ لَكَ" "ތިބާއަށް الله ފާފަފުއްސަވާށިއެވެ!" މިފަދައިން ބުނާމީހަކަށް ބުނާނެ ދުޢާ:

(197) "وَلَكَ" (1) "އަޅި ތިބާއަށްވެސް الله ފާފަފުއްސަވާށިއެވެ!"

87- ތިބާއަށް ހެޔޮކަމެއްކޮށްދިނު މީހަކަށް ކިޔާނެ ދުޢާ:

(198) "جَزَاكَ اللهُ خَيْرًا"(2) "الله ތިބާއަށް ހެޔޮ ޖަޒާ ދެއްވާށިއެވެ!"

88- އެކަމެއްގައި ކުރިމަތިވާ ދައްޖާލުގެ ފިތުނައިން މާތް الله ސަލާމަތްކުރެއްވުމަށް ކިޔާ ދުޢާ:

(199) "ކަހްފު ސޫރަތުގެ ފުރަތަމަ ދިހަ އާޔަތް ހިތުން ދަސްކޮށްފިމީހާ މާތް الله ދައްޖާލުގެ ފިތުނައިން ސަލާމަތްކުރައްވާނެއެވެ."(3)

---

1) رواه أحمد والنسائي. تحقيق الدكتور فاروق حمادة.

2) أخرجه الترمذي . وصحّحه الألباني.

3) صحيح مسلم.

ކޮންމެ ނަމާދެއްގެ ފަހު އައްތަޙިއްޔާތުގައި تَشَهُّد ކިޔައި ނިމުމަށްފަހު ދައްޖާލުގެ ފިތުނައިން ސަލާމަތްކޮށްދެއްވުމަށް އެދި މާތްاللهގެ ޙަޟްރަތަށް ދަންނަވުން. (1)

89- الله އަށްޓަކައި އަހުރެން ތިބާދެކެ ލޯބިވޭ ބޭފުޅާއަށް ކޮށްދޭންވީދުޢާ:

(200) "أَحَبَّكَ الَّذِيْ أَحْبَبْتَنِيْ لَهُ"(2) "އެފަރާތަކަށްޓަކައި އަހުރެންދެކެ ތިބާލޯބިވީ ފަރާތް ތިބާދެކެ ލޯބިވެވޮޑިގަންނަވާށިއެވެ!"

90- ތިބާއަށް މުދަލެއް ދިނުމީހާއަށް ކޮށްދޭންވީދުޢާ:

(201) "بَارَكَ اللهُ لَكَ فِيْ أَهْلِكَ وَمَالِكَ"(3) "ތިބާއަށްޓަކައި ތިބާގެ އަހުލުވެރިންގެ ކިބައިގައާއި ތިބާގެ މުދަލުގައި މާތްالله ބަރަކާތްލައްވާށިއެވެ!"

91- ދަރަނިވެރިޔާ ދަރަނި އަދާކުރާ ވަގުތު، ދަރަނިދިނުމީހާއަށް ކޮށްދޭންވީދުޢާ:

(202) "بَارَكَ اللهُ لَكَ فِيْ أَهْلِكَ وَمَالِكَ، إِنَّمَا جَزَاءُ السَّلَفِ الْحَمْدُ وَالأَدَاءُ"(4)

---

1) 55 ވަނަ ދުޢާއާއި 56 ވަނަ ދުޢާ ބައްލަވާށެވެ.

2) أخرجه أبو داود وحسّنه الألباني.

3) رواه البخاري.

4) أخرجه النسائي في عمل اليوم والليلة وابن ماجه وصحّحه الألباني.

"ތިބާއަށްޓަކައި ތިބާގެ އަހުލުވެރިންގެ ކިބައިގާއި ތިބާގެ މުދަލުގައި މާތްالله ބަރަކާތްލައްވާށިއެވެ! ހަމަކަށަވަރުން ދަރަނީގެ ޖަޒާއަކީ (ދަރަނިދިންމީހާއަށް) ޝުކުރުއަދާކުރުމާއި (އެދަރަނި) އަދާކުރުމެވެ."

92- މާތްالله އަށް ޝަރީކުކުރެވިދާނެކަމަށް ބިރުން ކުރާދުޢާ.

(203) "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَعُوْذُ بِكَ أَنْ أُشْرِكَ بِكَ وَأَنَا أَعْلَمُ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لاَ أَعْلَمُ"(1)

"އޭ ހައްދަވައި ވޮޑިގެންވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާއަށް އެނގިހުރެ، މިއަޅާ އިބަاللهއާ ޝަރީކުކުރުމުން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށް އިބަاللهގެ ހަޟްރަތުން އެދި ދަންނަވަމެވެ. އަދި މިއަޅާއަށް ނޭނގިހުރެ، ކުރެވޭ ފާފަތަކަށް ފުއްސަވައިދެއްވުމަށް އިބަاللهގެ ހަޟްރަތުން އެދި ދަންނަވަމެވެ."

93- "بَارَكَ اللهُ فِيْكَ" މާތްالله ތިބާގެ ކިބާގައި ބަރަކާތްލައްވާށިއެވެ! މިފަދައިން ބުނެދީމީހާއަށް ދޭންވާ ޖަވާބު.

(204) "وَفِيْكَ بَارَكَ اللهُ"(2) "އަދި ތިބާގެ ކިބާގައިވެސް މާތްالله ބަރަކާތްލައްވާށިއެވެ!"

---

1) رواه أحمد وصحّحه الألباني في صحيح الجامع.

2) أخرجه ابن السنّي.

94- ފާލު އުފުއްސައިގެން ބަދުފާލުބެލުމުން ނުރުހި ކިޔާދުޢާ.

(205) "اَللَّهُمَّ لاَطَيْرَ إِلاَّ طَيْرُكَ، وَلاَخَيْرَ إِلاَّ خَيْرُكَ، وَلاَ إِلَهَ غَيْرُكَ"[1] "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! ތިޔަﷲ ފިޔަވައި ސުންނާފަތިކަމެއް ދެނެއް އެއްވެސް ސުންނާފަތިކަމެއް ނުވެއެވެ. (އެބަހީ ފާލު އުފުއްސައިފާ އާދި އުފުރިގެންދާ ފަރާތެއްގެ ސަބަބުން ކުރަންއުޅޭ ކަމަކަށް އެއްވެސް އަސަރެއްނުކުރާނެއެވެ.)[2] އަދި ތިޔަﷲ ފިޔަވައި ހެޔޮކަމެއް ދެނެއް އެއްވެސް ހެޔޮކަމެއް ނުވެއެވެ. އަދި ތިޔަﷲ ދެނެއް އަޅުކަންވެވުން ހައްޤުވެގެންވާ އެހެންއެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ."

95- ސަވާރީއަކަށް ނުވަތަ އުޅަނދަކަށް ސަވާރުވާއިރު ކިޔާދުޢާ.

(206) "بِسْمِ اللهِ الْحَمْدُ ِللهِ ﴿سُبْحَٰنَ ٱلَّذِى سَخَّرَ لَنَا هَٰذَا وَمَا كُنَّا لَهُۥ مُقْرِنِينَ ۝ وَإِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ﴾ الْحَمْدُ ِللهِ، الْحَمْدُ ِللهِ، الْحَمْدُ ِللهِ، اللهُ أَكْبَرُ، اللهُ أَكْبَرُ، اللهُ أَكْبَرُ، سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِيْ فَاغْفِرْ لِيْ، فَإِنَّهُ لاَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ إِلاَّ أَنْتَ"[3] "މާތްﷲގެ އިސްމުފުޅުގެ ބަރަކާތުން ސަވާރުވަމެވެ. މާތްﷲއަށް ޙަމްދުކުރައްވަމެވެ. ﴿މިސަވާރީ ކިޔަމަންތެރިކުރެއްވި ބޮޑުކަލާނގެ އަޅަމެން ނުވާނަމަ، މިސަވާރީ އަޅަމެންނަށް ކިޔަމަންތެރިކޮށްދިނުމުގެ ފާރަލުމާގެ

---

1) رواه أحمد وابن السنّي وصحّحه الألباني في الأحاديث الصحيحة.

2) كتاب التوحيد ގެ 27 ވަނަ ބާބު ބައްލަވާށެވެ.

3) رواه أبو داود والترمذي وصحّحه الألباني.

ހުސްޠާހިރުވަންތަކަލާނގެއެވެ! އަދި އަޅުގަނޑު އެނބުރިދިޔުންވެސް އަޅުގަނޑުގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ ޙަޟްރަތަށެވެ.﴾ މާތްاللهއަށް ޙަމްދުހުރިއްޖެވެ. މާތްاللهއަށް ޙަމްދުހުރިއްޖެވެ. މާތްاللهއަށް ޙަމްދުހުރިއްޖެވެ. އެންމެބޮޑީ اللهއެވެ. އެންމެބޮޑީ اللهއެވެ. އެންމެބޮޑީ اللهއެވެ. ތިޔަ اللهގެ ހުސްޠާހިރުވަންތަކަލާނގެއެވެ! އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރައްވާ ރަސްކަލާނގޭ! ހަމަކަށަވަރުން ތިމަން، ތިމަންގެ އަމިއްލަ ނަފްސަށް އަނިޔާވެރިވީމެވެ. ފަހެ ތިމަންނަށް ފާފަފުއްސަވާނދޭވެ! އެހެނީ ހަމަކަށަވަރުން ތިޔަالله މެނުވީ ފާފަފުއްސަވައިދެއްވާނީ އެހެން ފަރާތެއް ނުވެއެވެ."

96- ދަތުރުގެ ދުޢާ

(207) "اللهُ أَكْبَرُ، اللهُ أَكْبَرُ، اللهُ أَكْبَرُ ﴿سُبْحَٰنَ ٱلَّذِى سَخَّرَ لَنَا هَٰذَا وَمَا كُنَّا لَهُۥ مُقْرِنِينَ ۝ وَإِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ﴾ اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِيْ سَفَرِنَا هَٰذَا الْبِرَّ وَالتَّقْوَى، وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَىٰ، اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَفَرَنَا هَٰذَا، وَاطْوِ عَنَّا بُعْدَهُ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ، وَالْخَلِيْفَةُ فِي الأَهْلِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوْذُ بِكَ مِنَ وَعْثَاءِ السَّفَرِ، وَكَآبَةِ الْمَنْظَرِ، وَسُوْءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالأَهْلِ"[1] އެންމެބޮޑީ اللهއެވެ. އެންމެބޮޑީ اللهއެވެ. އެންމެބޮޑީ اللهއެވެ. ﴿މިސަވާރީ ކިޔަމަންތެރިކުރުވި ބާރުއެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑު ނުވާނަމަ، މިސަވާރީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކިޔަމަންތެރިކޮށްދެއްވި ފަރާތުގެ ހުސްޠާހިރުވަންތަކަލާނގެއެވެ! އަދި އަޅުގަނޑު އެނބުރިދިޔުންވެސް އަޅުގަނޑުގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ

---

1) رواه مسلم.

ޙަޟްރަތަށެވެ.﴾ އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރައްވި ރަސްކަލާނގެ! މިދަތުރުގައި އަހަމެން، އިބަﷲގެ ޙަޟްރަތުން ހެވަނާއި ތަޤުވާވެރިކަމަން އަދި އިބަﷲ ރުއްސަވާ ޢަމަލަން އެދެމުއެވެ. އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރައްވި ރަސްކަލާނގެ! މިދަތުރު އަހަމެންނަށް ފަސޭހަކުރައްވާނދޭވެ! އަދި ދަތުރުގެ ދިގުކަން ކުރުކަމުގައި އަހަމެންނަށް އިޙްސާނުކުރައްވާނދޭވެ! އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރައްވި ރަސްކަލާނގެ! ދަތުރުގައި އަހަމެންގެ އެކުވެރިޔާ އިބަﷲއެވެ. އަދި މިއަހަލުގެ (ގޭގެ) އަހުލުވެރިންގެ ޚަލީފާއަކީ (އެބައިމީހުންގެ ކަންތައްތައް ބަލަހައްޓަވައިދެއްވާ ފަރާތަކީ) ވެސް ހަމަ އިބަﷲއެވެ. އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރައްވި ރަސްކަލާނގެ! ދަތުރުގެ އުނދަގޫކަމާއި، ހިތާމަކުރުވަނިވި މަންޒަރުން އަދި މުދަލާއި އަހުލުވެރިންގެ ތެރެއިން އަންނަ ނުބައި ބަދަލުތަކުން ރައްކާތެރިވެދެއްވުން އިބަﷲގެ ޙަޟްރަތުން އެދިދަންނަވަމެވެ."

އަދި ދަތުރުން ނިންމާފައި އެނބުރިއަންނަހިނދުން އިސްވެދިޔަ ދުޢާގެ ފަހަތުން އަންނަނިވި ބައި އިތުރުކުރައްވައެވެ. "آيِبُوْنَ، تائِبُوْنَ، عَابِدُوْنَ، لِرَبِّنَا حَامِدُوْنَ"(1) "އަހަމެންނީ އެނބުރޭތީ މީހުންނެވެ. ތައުބާވާ މީހުންނެވެ. އަޅުކަންކުރާ މީހުންނެވެ. ހަމައެކަނި އަހަމެންގެ ވެރިއިލާހަށް ޙަމްދުކުރާ މީހުންނެވެ."

97- ޝަހަރަކަށް ނުވަތަ ރަށަކަށް ވަންނަމުން ކިޔާދުޢާ.

(208) "اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمٰوَاتِ السَّبْعِ وَمَا أَظْلَلْنَ، وَرَبَّ الأَرْضِيْنَ السَّبْعِ وَمَا أَقْلَلْنَ، وَرَبَّ الشَّيَاطِيْنَ وَمَا أَضْلَلْنَ، وَرَبَّ الرِّيَاحِ وَمَا ذَرَيْنَ، أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذِهِ

1) رواه مسلم.

الْقَرْيَةِ، وَخَيْرَ أَهْلِهاَ، وَخَيْرَ ماَ فِيْهاَ، وَأَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّهاَ، وَشَرِّ أَهْلِهاَ، وَشَرِّ ماَ فِيْهاَ"(1) "އޭ ހައްދަވައި ބެލެހެއްޓެވި ރަސްކަލާނގެ! ހަތްއުޑާއި، އެއުޑުތަކުން ހިޔާވަހިކަންދިން ހުރިހާއެއްޗެއްގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ! އަދި ހަތްބިމާއި، އެބިންތަކުން އުފުލި ހުރިހާއެއްޗެއްގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ! އަދި ޝައިޠާނުންނާއި، އެޝައިޠާނުން މަގުފުރެއްދި ހުރިހާބައެއްގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ! އަދި ވަޔާއި، އެވައި ވިއްސުވައިލި ހުރިހާއެއްޗެއްގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ! މިރަށާ އިބަﷲގެ ބަރަކާތުން، މިރަށާއި، މިރަށުގެ އަހުލުވެރިންނާއި، މިރަށުގައި ވާހައި އެއްޗެއްގެ ހެޔޮ އެދެމެވެ. އަދި މިރަށާ އިބަﷲގެ ބަރަކާތުން، މިރަށާއި، މިރަށުގެ އަހުލުވެރިންނާއި، މިރަށުގައި ވާހައި އެއްޗެއްގެ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިކަމަށް އެދެމެވެ."

98- ބާޒާރަށް ވަންނަމުން ކިޔާދުޢާ:

(209) "لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِيْ وَيُمِيْتُ وَهُوَ حَيٌّ لاَ يَمُوْتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ"(2) ﷲ މެނުވީ އަޅުކަންކުރުން ޙައްޤުވާނެ އެހެންއެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. އެކަލާނގެ އެއްކައުވަންތައެވެ. އެކަލާނގެއަށް އެއްވެސް ބައިވެރިއަކު ނުވެއެވެ. އެންމެހާ ވެރިކަމާއި ޙަމްދެއް އެކަލާނގެ ދިރުއްވަވައިދެއްވަނީ އެކަލާނގެއެވެ. މަރުއްވަވައިވެސް އެކަލާނގެއެވެ. އަދި ދިރުއްވަވައިވެސް. އަދި އެކަލާނގައި ދިރިހުރިމީހާއެވެ. އަބަދާއަބަދުވެސް ރަސްކަލާނގެއެވެ.

---

1) رواه الحاكم وصحّحه ووافقه الذهبي.

2) رواه الترمذي والحاكم وصحّحه الألباني.

އުނދުގާ ގެވެއްވެނި އުކަޅާނގެ އަޑުފުރުގަނެވޭ. އަދި އުކަޅާނގެ ކުރިފާކަމެއްގައި ހުރިހާކަމެއްގެ ވަރުގެ ހަމަޖެހުމަކީ މާތްالله ގެ ބަޔާނަށް ގިނަސްތާކާނގެއިވޭ."

99- ސަވާރީ ވަޓުދެޓަވ ހުއްޓުނުފަހުން ކިޔާ ދުޢާ.

(210) "بِسْمِ اللهِ"(1) "اللهގެ އިސްމުފުޅުގެ ބަރަކާތުން (ދުވުމުގެ ހިތާވިދާޅުއި ބާރު ނިބޭރުހިކަޅުވޭ.)

100- ދަތުރަށް ނިކުންނަމީހާ، ޤާއިމުވެހުންނަމީހާއަށް ކިޔަންވީ ދުޢާ.

(211) "أَسْتَوْدِعُكُمُ اللهَ الَّذِيْ لاَ تَضِيْعُ وَدَائِعُهُ"(2) "އަހުރެން، ތިޔަބައިމީހުން މާތްاللهއަށް ހަވާލުކުރަމެވެ. އެކަލާނގެ ހަވާލުކުރެވޭ އެއްޗެއް ގެއްލިގެންނުދާ ފަރާތެވެ."

101- ޤާއިމުވެހުންނަ މީހާ، ދަތުރަށް ނިކުންނަ މީހާއަށް ކިޔަންވީ ދުޢާ.

(212) "أَسْتَوْدِعُ اللهَ دِيْنَكَ، وَأَمانَتَكَ، وَخَوَاتِيْمَ عَمَلِكَ"(3) "ތިބާގެ ދީނާއި، ތިބާގެ އަމާނަތާއި، (ތިބާގެ އަހުލުވެރިންނާއި، ތިބާ މިސްކަކުންނާ ހަވާލުކޮށްގަތުމާ އަމާނަތް) އަދި ތިބާގެ އެންމެފަހުގެ ޢަމަލު، އަހުރެން މާތްاللهއަށް ހަވާލުކުރަމެވެ."

---

1) رواه أبوداود وصحّحه الألباني.

2) رواه أحمد وابن ماجه وصحّحه الألباني

3) رواه أحمد والترمذي وصحّحه الألباني.

(213) "زَوَّدَكَ اللهُ التَّقْوَى، وَغفرَ ذَنْبَكَ، وَيَسَّرَ لَكَ الْخيْرَ حَيْثُ ماَ كُنْتَ"(1)

"މާތްالله ތިބާއަށް ދަތުރުމަތީގެ ޒާދު ތަޤުވާތެރިކަން ލައްވާށިއެވެ! އަދި އެކަލާނގެ ތިބާގެ ފާފަފުއްސަވާށިއެވެ! އަދި ތިބާ ކޮންތަނެއްގައި ހުރިނަމަވެސް ތިބާއަށް ހެޔޮކަންތައް ފަސޭހަކޮށްދެއްވާށިއެވެ!"

102- ދަތުރުކުރާމީހާ ދިއުމުގައި ތަކުބީރުކިޔުމާއި ތަސްބީހަކިޔުން.

(214) މާތްالله ރުއްސުންލެއްވި ޖާބިރުގެފާނުގެ ރިވާއިން ރިވާވެގެންވެއެވެ. އެކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވިއެވެ. "އަހަރުމެން ދަތުރުކުރަމުންދާއިރު، އުސްތަނަކަށް އަރާނަމަ، ތަކުބީރު (އެބަހީ اللهُ أَكْبَر ގެ) ކިޔަމުއެވެ. އަދި އުސްތަނުން ތިރިއަށް ފައިބާއިރު، ތަސްބީހަ (އެބަހީ سُبْحَانَ اللهِ ގެ) ކިޔަމުއެވެ."(2)

103- ދަތުރުވެރިޔާ ދަންވަރު ވަގުތު (ފަތިސްވާން ގާތްވުމުން) ކިޔަންޖެހޭ ދުޢާ.

(215) "سَمِعَ سَامِعٌ بِحَمْدِ اللهِ، وَحُسْنِ بَلائِهِ عَلَيْنَا. رَبَّنَا صَاحِبْنَا، وَأَفْضِلْ عَلَيْنَا عَائِذًا بِاللهِ مِنَ النَّارِ"(3) "(މާނައަކީ) اللهއަށް ހަމްދުކުރުމާ އަޅު އަދި އެކަލާނގެ މާނައިގެ ރަނގަޅުކަން ހިތްވަރުދެއްވައި (މާނައަކީ ބަލާނުލާނާ އަޅު) އަޅުއަށް ދެއްވައިފިކަން އަޑުއަހައިފިއެވެ. އޭ އަހަރުމެންގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ! އަހަރުމެންގެ އެކުވެރިޔަކުކަމުގައި ވާހުށިކަމަށްވާނދޭވެ! އަދި އަހަރުމެންގެ

1) رواه الترمذي وصحّحه الألباني.

2) رواه البخاري.

3) رواه مسلم.

ގައްކަން ފަސްކުރުވަންޖެހޭ ވޫޖޭގަންނަވާނަދުތޯ! (މިއަދާ މިދުވާލުކަރަނި) ނަރަކައިގެ އަޒާބުން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށް އަދި اللهގެ ރަޙްމަތުން ދަންނަވާ ބާރުގަތުމެވެ."

104- ދަތުރުއެއްގައި ނުވަތަ އެހެންވެސް ބާވަތެއްގައި މަންޒިލަކަށް ފޭބި ހިނދު ކިޔަންޖެހޭ ދުޢާ.

(216) "أَعُوْذُ بِكَلِماَتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ ماَ خَلَقَ"(1) "މާތް اللهގެ ފުރިހަމަވެގެންވާ ކަލިމަފުޅުތަކުގެ ވަސީލަތުން، އެކަލާނގެ ހެއްދެވި އެންމެހައި މަޚްލޫޤުންގެ ނުބައިކަމުން މިއަޅާ (އެކަލާނގެ ރަޙްމަތުން) ރައްކާތެރިކަމަށް އެދެމެވެ."

105- ދަތުރު ނިންމާލައި އެނބުރިއަންނަމުން ކުރާޛިކުރު.

(217) رسول الله ﷺ ދަތުރުކުރެއްވުން ނުވަތަ ޙައްޖުކުރައްވާ އެނބުރި ވަޑައިގަންނަވާއިރު، އުސްތަނަކަށް އަރާވަޑައިގަންނަވާ ކޮންމެ ފަހަރަކު ތިންފަހަރު ތަކުބީރު (އެބަހީ الله أكبر އެ) ވިދާޅުވެއެވެ. ދެން މިފަދައިން ވިދާޅުވެއެވެ. "لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ. آيِبُوْنَ، تَائِبُوْنَ، عَابِدُوْنَ، لِرَبِّناَ حاَمِدُوْنَ. صَدَقَ اللهُ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الأَحْزَابَ وَحْدَهُ"(2) "اللهމެނުވީ އަޅުގަނޑުމެން

---

1) رواه مسلم.

2) رواه البخاري ومسلم.

ޙައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. އަކަލާނގެ އެއްކައުވަންތައެވެ. އަކަލާނގެއަށް އެއްވެސް ބައިވެރިއަކު ނުވެއެވެ. އެންމެހާ ވެރިކަމާއި އެންމެހާ ޙަމްދު ތަޢުރީފްތައް ލިބިވޮޑިގެންވަނީ އަކަލާނގެއަށެވެ. އަދި އަކަލާނގެއީ ހުރިހާކަމެއްގެ މައްޗަށް ކުޅަދުންވަންތަވެ ވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ. (އަޅަދެންނީ ދަރުމަދު ނިންމާޔައި) އެނބުރި ޖަހަބަތަރިވުއެވެ. ތައްބާވާ ބަތަރިވުއެވެ. އަޅުކަންކުރާ ބަތަރިވުއެވެ. ހަމައެކަނި އަޅަވަންގެ ފަރި އިޔާހަން ބަރުދުކުރާ ބަތަރިވުއެވެ. މާތްالله އަކަލާނގެ ވަޢުދުފުޅު ފުރިހަމަކުރެއްވިއެވެ. އަދި އަކަލާނގެ އަޅާއަށް ނަޞްރުދެއްވައިފިއެވެ. އަދި ދުޝްމަނުން ޖަމާޢަތްތައް ގިނަކަންގެ ބަލިކުރައްވައިފިއެވެ."

106- އުފާވެރި ހަބަރެއް ނުވަތަ ނުރުހޭވާ ހަބަރެއް ލިބިއްޖާ ކުރަންޖެހޭ ޛިކުރު.

(218) رسول الله ﷺ އަށް އުފާވެރި ހަބަރެއް ލިބިވަޑައިގެންނަވާ ހިނދު، މިފަދައިން ވިދާޅުވިއެވެ. "اَلْحَمْدُ ِللهِ الَّذِيْ بِنِعْمَتِهِ تَتِمُّ الصَّالِحَاتِ" "ހުރިހާ ހެޔޮކަމެއް، އެކަލާނގެ ނިޢުމަތުގެ ސަބަބުން ފުރިހަމަވާ މާތްاللهއަށް ޙަމްދުހުއްޓެވެ."

އަދި އުނދަގޫ ހާލަތުން، ނުރުހުނުވާ ކަމެއް ދިމާވެއްޖެއިގެންނަމަ ހިނދު، މިފަދައިން ވިދާޅުވެއެވެ. "اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ" "ހުރިހާ ހާލަތެއްގައިވެސް ޙަމްދު اللهއަށް ޙައްޤުވެއްޖެވެ."(1)

107- رسول الله ﷺ ގެ އިސްތިޣްފާރު ބުނުއްވުމާއި ތައުބާވުން.

(219) رسول الله ﷺ ވިދާޅުވިއެވެ. "އޭ މީސްތަކުންނޭވެ! ތިޔަބައިމީހުން اللهއަށް ތައުބާވާށެވެ. ތިމަންކަލޭގެފާނު ދުވަހަކު ސަތޭކަ ފަހަރު ތައުބާވަމެވެ."(2)

(220) އަދިވެސް ވިދާޅުވިއެވެ. "..."(3)

(221) އަދިވެސް ވިދާޅުވިއެވެ. "..."(4)

1) أخرجه ابن السنّي في عمل اليوم والليلة والحاكم وصحّحه الألباني في صحيح الجامع.

2) أخرجه مسلم.

3) رواه أبو داود وأحمد وصحّحه الألباني.

4) رواه الترمذي وصحّحه الألباني.

(222) އަދިވެސް އެކަލޭގެފާނު ބަޔާންކޮށްދެއްވިއެވެ. ''ބިންމަތީގައި ދަތުރުފަތުރުކުރާ އުޅުއްވާ، اللهގެ މަލާއިކަތުންތަކެއް ވެއެވެ. ތިމަންކަލޭގެފާނުގެ އުންމަތުގެ މީސްތަކުން ތިމަންކަލޭގެފާނަށް ކުރާސަލާމް އެބޭކަލުން ތިމަންކަލޭގެފާނަށް ފޯރުކޮށްދެއްވަތެވެ.''(1)

(223) އަދިވެސް އެކަލޭގެފާނު حديث ކުރެއްވިއެވެ. ''އެމީހެއްގެ ސަލާމަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށްޓަކައި، الله ﷻ ތިމަންކަލޭގެފާނުގެ ރޫޙުނަކުރެ ތިމަންކަލޭގެފާނަށް ރައްދުނުކުރައްވާ ގޮތަކަށް ހަމައެކަކުވެސް ތިމަންކަލޭގެފާނަށް ސަލާމެއް ނުކުރައެވެ.''(2)

108- ސަލާމް ޢާއްމުކުރުން.

(224) رسول الله ﷺ ބަޔާންކޮށްދެއްވިއެވެ. ''ތިޔަބައިމީހުން އީމާންވެއްޖައުމަކުން ދާންދެން ތިޔަބައިމީހުން ސުވަރުގެއަށް ނުވަންނާނެތެވެ. އަދި ތިޔަބައިމީހުން އެކަކުއަނެކަކުދެކެ ލޯބިވެއްޖައުމަކުން ދާންދެން ތިޔަބައިމީހުން އީމާންވިކަމުގައި ނުވެއެވެ. ތިޔަބައިމީހުން އެކަމެއްކޮށްފިނަމަ، ތިޔަބައިމީހުން އެކަކުއަނެކަކުދެކެ ލޯބިވާނެ ކަމެއް ތިމަންކަލޭގެފާނު ތިޔަބައިމީހުންނަށް ބުނެދެއްވަން ހެއްޔެވެ؟ ތިޔަބައިމީހުންގެ މެދުގައި ސަލާމް ޢާއްމުކުރާށެވެ.''(3)

---

1) رواه النسائي والحاكم وصحّحه الألباني.

2) رواه أبوداود وحسّنه الألباني.

3) رواه مسلم.

(225) ދާމްﷲ ރުއްސުންލެއްވި ޢައްމާރު ބުނު ޔާސިރުގެ ކިބައިން ރިވާވެގެންވެއެވެ. އެކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވިއެވެ. ތިންކަމެއް ޖަމާކޮށްފިމީހާ، ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން އީމާންކަން ޖަމާކޮށްފިއެވެ. އެއީ އަމިއްލަ ނަފްސަށް އިންސާފުވެރިވުމާއި، އެންމެހާ މީސްތަކުންނަށް ސަލާމްކުރުމާއި، އަތްމަތި ދަތިހާލުވެސް، ﷲގެ މަގުގައި ޚަރަދުކުރުމެވެ."(1)

(226) ދާމްﷲ ރުއްސުންލެއްވި ޢަބްދުﷲ ބުނު ޢަމްރުގެ ކިބައިން ރިވާވެގެންވެއެވެ. އެކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވިއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން މީހަކު رسول الله ﷺ އާ ސުވާލުކުރިއެވެ. އިސްލާމްދީނުގައި އެންމެހެޔޮކަންތަކަކީ ކޮބައިތޯއެވެ؟ އެކަލޭގެފާނު حديث ކުރެއްވިއެވެ. "(ފަޤީރުންނަށް) ތިބާ ކާންދިނުމާއި، ތިބާ ދަންނަ މީހުންނާއި ނުދަންނަ މީހުންނަށް ތިބާ ސަލާމްކުރުމެވެ."(2)

109- ކާފިރަކު ސަލާމްގޮވައިފި ހިނދު، އޭނާއަށް ސަލާމުގެ ޖަވާބުދޭނެގޮތް.

(227) رسول الله ﷺ ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "އަހުލުކިތާބީން ތިޔަބައިމީހުންނަށް ސަލާމްކުރާ ހިނދު، ތިޔަބައިމީހުން "وَعَلَيْكُمْ" "އަދި ތިޔަބައިމީހުންގެ މައްޗަށްވެސް" މިފަދައިން ބުނާށެވެ."(3)

---

1) رواه البخاري.

2) متّفق عليه.

3) متّفق عليه.

110- ރާ ގޮވައިލާ ހިނދުގައާއި ހިމާރު ގޮވައިލާ ހިނދު ކުރާދުއާ.

(228) رسول الله ﷺ ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "ތިޔަބައިމީހުން ރާ ގޮވައިލާ އަޑުއަހާ ހިނދު، ފަހެ اللهގެ ފަޟްލުވެރިކަމަށް އެދޭށެވެ. އެބަހީ މިފަދައިން ކިޔާށެވެ. "اَللَّهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ" "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގޯ! ހަމަކަށަވަރުން އިބަ اللهގެ ފަޟްލުވެރިކަމަށް އިބަ اللهގެ ޙަޟްރަތުން މިއަޅާ އެދެމެވެ." އެހެނީ ހަމަކަށަވަރުން އެރާ މަލާއިކަތަކު ދުށްކަމުށެވެ. އަދި ތިޔަބައިމީހުން ހިމާރު ގޮވައިލާ އަޑުއަހާ ހިނދު، ފަހެ ޝައިޠާނާގެ ހިޔަނިން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށް اللهގެ ޙަޟްރަތުން އެދޭށެވެ. އެބަހީ މިފަދައިން ކިޔާށެވެ. "أَعُوْذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْم" "ރަޙްމަތުން ދުރުކުރެވިފައިވާ ޝައިޠާނާގެ ހިޔަނިން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުމަށް މިއަޅާ اللهގެ ޙަޟްރަތުން އެދެމެވެ." އެހެނީ ހަމަކަށަވަރުން އެހިމާރު ޝައިޠާނަކު ދުށްކަމުށެވެ."(1)

111- ރޭގަނޑު ކުއްތާ ގޮވާ އަޑުއިވުމުން ކުރާދުއާ.

(229) رسول الله ﷺ ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "ރޭގަނޑު ކުއްތާ ގޮވާއަޑު އަދި ހިމާރު ގޮވާއަޑު ތިޔަބައިމީހުން އަޑުއިވި ހިނދު، އެތަކެތީގެ ހިޔަނިން ރައްކާތެރި ކޮށްދެއްވުމަށް اللهގެ ޙަޟްރަތުން އެދޭށެވެ. އެބަހީ "أَعُوْذُ بِاللهِ

1) متّفق عليه.

مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْم" ފަދަ ކަލިމައެއް ކިޔާނެވެ. އެހެނީ ހަމަކަށަވަރުން
އެބައިމީހުން ތިޔަބައިމީހުންނަށް ނުދަންނަ ތަކެތި ދަނެމެވެ."(1)

-112 އެމީހަކާ ދިމާއަށް މީހާ ހުތުރުބަސްބުނުއްވައިފި ބޭނުމިޔާ ދިމާއަށް ކޮށްފާނުވިޔާ.

(230) رسول الله ﷺ ދުޢާކުރެއްވި ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން. "اَللَّهُمَّ فَأَيُّما مُؤْمِنٍ سَبَبْتُهُ فَاجْعَلْ ذَلِكَ لَهُ قُرْبَةً إِلَيْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ"(2) "އޭ ހަމަކަށަވަރުން ރަސޫލާކުރެއްވި ކަލާނގެ! އަހަރެން ފުރިހަމަ ތިމާއަށް ހުތުރުބަސް ބުނެފިން މުއުމިނެއްގެ ކަމުގައި، ތިޔަ އެކަން އޭނާއަށް ގިޔާމަތްދުވަހުގައި ތިބާއަށް ކުރީބުވާނެ ކަމަކަށް ހައްދަވައިދެއްވާނދޭވެ!"

-113 މުސްލިމަކު އަނެއްމުސްލިމާއަށް ތަޢުރީފުކުރާއިރު، ދިޔާނެކަމެއް ކުރުމަށް ތަޢުރީފު.

(231) رسول الله ﷺ ރަސޫލުﷲ ވިދާޅުވެއްޖެވެ. "ތިޔަބައިމީހުންކުރެ މީހަކު އޭނާގެ އަޚުވެއްގެ ތަޢުރީފުކުރަން ބޭނުންވެއްޖެނަމަ ތަޢުރީފުކުރާ ކަމުގައިވާނަމަ، (އަދި އެކަމެއްގެ މައްޗަށް އޭނާ، އޭނާގެ އަޚުވެއްގެ ތަޢުރީފުކުރާ ކަމަށް ޔަގީނުވާނަމަ އޭނާގެ ކަމެއްކަމުގައިވާނަމަ،) މިގޮތަށް ބުނާހުރިކަމަވެ: އޭނާއަށް މިވެނި އެވެނި މީހެއްކަމުން

---

1) رواه أبو داود وأحمد.
2) متّفق عليه.

(މިސާލަކަށް: ތަޤުވާވެރިއެއް ނުވަތަ ޢިލްމުވެރިއެއް ނުވަތަ އަޅުވެރިއެއްކަން) އަހުރެން ދަންނަމެވެ. އަދި އޭނާ ހިސާބުކުރައްވާ ފަރާތަކީ اللهُ އެވެ. އަދި އަހުރެން، الله ގެ ހަޟްރަތުގައި އެއްވެސް މީހަކު ތަޒްކިޔާއެއް ނުކުރަމެވެ."(1)

114- މުސްލިމަކަށް، މީހަކު އޭނާއަށް ތަޒްކިޔާކޮށްފިނަމަ، ކިޔަންވީ ދުޢާ.

(232) "اَللَّهُمَّ لاَ تُؤَاخِذْنِيْ بِمَاَ يَقُوْلُوْنَ، وَاغْفِرْ لِيْ ماَ لاَيَعْلَمُوْنَ [وَاجْعَلْنِيْ خَيْرًا مِمَّا يَظُنُّوْنَ]"(2) "އޭ ހައްދަވައި ޤުދުރަތުވެރި ރަސްކަލާނގެ! އެބައިމީހުން ބުނާ ބަސްތަކުގެ ސަބަބުން މިއަޅާ ނުހިއްޕަވާނދޭވެ! އަދި އެބައިމީހުންނަށް ނޭނގޭ ކަންތައްތަކުން މިއަޅާއަށް ފާފަފުއްސަވާނދޭވެ! [އަދި އެބައިމީހުން ހީކުރާ ވަރަށްވުރެ ހެޔޮމީހެއްކަމުގައި މިއަޅާ ހައްދަވާނދޭވެ!]"

---

1) رواه مسلم.

2) رواه البخاري في أدب المفرد، وصحّح إسناده الألباني. ބްރެކެޓްގައި އެވާ ޢިބާރާތަކީ އިމާމު ބައިހަޤީ شُعَبُ الإيمَان ގެ ރިވާޔަތެއްގައި އިތުރަށް ރިވާކުރައްވާފައިވާ ބައެކެވެ.

115- ޙައްޖަށް ނުވަތަ ޢުމްރާއަށް އިޙްރާމްބަނދެވިފައިވާމީހާ ތަލްބިޔާ ކިޔަންޖެހޭގޮތް.

(233) "لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لاَ شَرِيْكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ، وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لاَ شَرِيْكَ لَكَ"[1] "މިއަދާ ޙާޟިރުވަމުވެވެ. އޭއަރަށްދަވައި ޤުދުރަތްވެރި ރަސްކަލާނގެ! މިއަދާ ޙާޟިރުވަމުވެވެ. މިއަދާ ޙާޟިރުވަމުވެވެ. ތިބާﷲއަށް ޝަރީކެއް ބައިވެރިއަކު ނުވެއެވެ. މިއަދާ ޙާޟިރުވަމުވެވެ. ހަމަކަށަވަރުން އެންމެހާ ޙަމްދުތަކާއި، ނިޢުމަތްތަކާއި، އެންމެހާ ވެރިކަމެއްވެސް ތިބާﷲއަށެވެ. ތިބާﷲއަށް އެއްވެސް ބައިވެރިއަކު ނުވެއެވެ."

116- ޙަޖަރުލްއަސްވަދާ އަރައިހަމަވާ ހިނދު ތަކްބީރުކިޔުން.

(234) رسول الله ﷺ ޖަމަލުފުޅުގެ މަތީ ސަވާރުވެ އިންނަވައި، ގެފުޅުގެ ވަށައިގެން ޠަވާފުކުރެއްވިއެވެ. ޙަޖަރުލްއަސްވަދާ އަރައިހަމަވަ ވަޑައިގަންނަވާ ކޮންމެ ފަހަރަކު، އެކަލޭގެފާނުގެ އަތްފުޅުގައި އޮންނަ ކޮންމެވެސް އެއްޗަކުން (އަސާކޮޅުން) ޙަޖަރުލްއަސްވަދަށް އިޝާރާތްކުރައްވައި "اَللّٰهُ أَكْبَر" އޭ ވިދާޅުވިއެވެ.[2]

1) متّفق عليه.

2) رواه البخاري.

117- (ތަވާފުކުރަމުން ދާއިރު) ރުކުނުލްޔަމާނީއާއި ހަޖަރުލްއަސްވަދާ ދެމެދު ކުރާދުޢާ.

(235) ﴿رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِى ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى ٱلْأَخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾[1] "އޭ އަޅަމެންގެ ވެރިރަސްކަލާނގެވެ! ދުނިޔޭގައިވެސް ހެޔޮކަން އަދި އާޚިރަތުގައިވެސް ހެޔޮކަން އަޅަމެންނަށް ދެއްވައި އަދި ނަރަކައިގެ އަޒާބުން އަޅަމެން ދިންނަވާނދޭވެ!"

118- ޞަފާއާއި މަރުވާމަތީ ހުއްޓުމު ކުރާދުޢާ.

(236) رسول الله ﷺ ޞަފާފަރުބަދަށް ކައިރިވެވަޑައިގެން ހިނދު، މިފަދައިން ވިދާޅުވިއެވެ. "﴿إِنَّ ٱلصَّفَا وَٱلْمَرْوَةَ مِن شَعَآئِرِ ٱللَّهِ﴾ أَبْدَأُ بِماَ بَدَأَ اللهُ بِهِ" "ހަމަކަށަވަރުން ޞަފާއާއި މަރުވާވަނީ اللهގެ (ދީނުގައި) އަޅުކަންކުރަން ފާޅުކުރުވިފައިވާ ނިޝާންތަކުގެ ތެރެއިންނެވެ. (އާޔަތުގައި الله ފަށްޓަވާފައިވާ ތަރުތީބުން (ޞަފާއިން) ތިމަންކަލޭގެފާނު ފަށްޓަވާނަމެވެ.)" ފަހެ އެކަލޭގެފާނު ޞަފާއިން ފެށްޓެވިއެވެ. ދެން ގެފުޅު ފެނިވަޑައިގެންފުމަން ވާންދެން އެފަރުބަދު މައްޗަށް އަރައިވަޑައިގެންނެވިއެވެ. ދެން ޤިބުލައަށް ކުރިމަތިލެއްވިއެވެ. ފަހެ اللهގެ ތައުޙީދު ބޮޑާންކުރައްވައި، (އެބަހީ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ އޭ ވިދާޅުވެ) ތަކުބީރު (اَللهُ أَكْبَرُ އޭ ވިދާޅުވެ)، އަދި މިފަދައިން

---

1) (البقرة 201) رواه أبوداود وأحمد، وحسّنه الألباني.

ވިދާޅުވިއެވެ. "لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ، أَنْجَزَ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الأَحْزَابَ وَحْدَهُ" "ﷲ މެނުވީ އަޅުކަންކުރުން ހައްޤުވެގެންވާ އެހެންއެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. އެކަލާނގެ އެއްކައުވަންތައެވެ. އެކަލާނގެއަށް އެއްވެސް ބައިވެރިއަކު ނުވެއެވެ. އެންމެހާ ވެރިކަމެއް ލިބިވޮޑިގެންވަނީ އެކަލާނގެއަށެވެ. އަދި އެންމެހާ ޙަމްދެއް ލިބިވޮޑިގެންވަނީވެސް އެކަލާނގެއަށެވެ. އަދި އެކަލާނގެއީ ހުރިހާ ކަމެއްގެ މައްޗަށް ކުޅަދުންވަންތަވެވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ. ﷲ މެނުވީ އަޅުކަންކުރުން ހައްޤުވެގެންވާ އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. އެކަލާނގެ އެއްކައުވަންތައެވެ. އެކަލާނގެ ވަޢުދުފުޅު އެކަލާނގެ ފުއްދަވައިފިއެވެ. އަދި އެކަލާނގެ އަޅާއަށް ނަޞްރުދެއްވައިފިއެވެ. އަދި ދުޝްމިނުންގެ ޖަމާޢަތްތައް ގިނިއަކަންނާ ބަލިކުރައްވައިފިއެވެ." ދެން އެދެމެދުގައި އެކަލޭގެފާނު ދުޢާކުރެއްވިއެވެ. މިފަދައިން އެކަލޭގެފާނު ތިންފަހަރު ވިދާޅުވިއެވެ. (މިއީ ވަރަށް ދިގު حديث ފުޅެއްގެ ބައެކެވެ. އަދި އެ حديث ފުޅުގައި އައިސްފައިވެއެވެ.) "މަރްވާ މަތީގައިވެސް އެކަލޭގެފާނު ކަންތައްކުރެއްވީ ހަމަ ޞަފާ މަތީގައި ކަންތައްކުރެއްވި ގޮތަށެވެ."(1)

---

1) رواه مسلم.

119- ޢަރަފާތްދުވަހު (ذوالحجّة މަހުގެ ނުވަވަނަ ދުވަހު) ކިޔާދުޢާ.

(237) رسول الله ﷺ ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ. "އެންމެ ހެޔޮވެގެންވާ ދުޢާއަކީ ޢަރަފާތްދުވަހުގެ ދުޢާއެވެ. އަދި ތިމަންކަލޭގެފާނާއި ތިމަންކަލޭގެފާނުގެ ކުރީގެ ނަބީބޭކަލުން (އެދުވަހު) ވިދާޅުވި އެންމެ ހެޔޮބަސްފުޅަކީ: "لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ"(1)

"اللهُ މެނުވީ އަޅުކަންވެވުން ޙައްޤުވެގެންވާ އެހެންއެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. އެކަލާނގެ އެއްކައުވަންތަވެއެވެ. އެކަލާނގެއަށް އެއްވެސް ބައިވެރިއަކު ނުވެއެވެ. އެންމެހާ ވެރިކަމެއް ލިބިވޮޑިގެންވަނީ އެކަލާނގެއަށެވެ. އަދި އެންމެހާ ޙަމްދުއް ލިބިވޮޑިގެންވަނީވެސް އެކަލާނގެއަށެވެ. އަދި އެކަލާނގެއީ ހުރިހާ ކަމެއްގެ މައްޗަށް ކުޅަދުންވަންތަވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ."

120- އަލްމަޝްޢަރުލްޙަރާމުގެ ކައިރީގައި (މުޒްދަލިފާގައި) ކިޔާދުޢާތަކު.

(238) "رسول الله ﷺ ، އަލްޤަޞްވާއީ ކިޔުން (އެކަލޭގެފާނުގެ) ޖަމަލުފުޅަށް ސަވާރުވެވަޑައިގަތެވެ. އެއީ އަލްމަޝްޢަރުލްޙަރާމަށް (މުޒްދަލިފާއަށް) ވަޑައިގެންފުމަން ދާންދެންނެވެ. ދެން (ޤިބުލަތަށް މޫނުފުޅު އަނބުރުއްވައި) އެކަލޭގެފާނު ތަކުބީރަން ކިޔުއްވުމާއި ދުޢާކުރެއްވިއެވެ. އަދި اَللهُ أَكْبَرُ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ މިފަދައިން ވިދާޅުވެ، اللهُ ގެ އެއްކައުވަންތަކަން

1) رواه الترمذي وحسّنه الألباني.

ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ. ފަހެ (އެގޮތުގައި) ހިނދުން ތަހަޖަދަށް އަދިވަންދެން އެކަލޭގެފާނު ކޮޅަށްހުންނެވިއެވެ. އަދި އިރުއަރުމުގެ ކުރިން އެތަން ދޫކުރައްވައި ވަޑައިގަތެވެ."(1)

121- ޖަމްރާތަކަށް ހިލައުކާއިރު، ކޮންމެ ހިލައަކާއެކު ތަކުބީރުކިޔުން:

(239) رسول الله ﷺ ، މިންޖަމްރާގެ ކައިރީގައި (އެޖަމްރާތަކަށް ހިލައުކުއްވިއިރު) ހިލަކޮޅުއެއްލާ ކޮންމެފަހަރަކު اَللهُ أَكْبَرُ އޭ ވިދާޅުވިއެވެ. ދެން ކުރިއަށްޖެހިވަޑައިގެންނެވިއެވެ. އަދި ހުއްޓިވަޑައިގެން ހުންނަވައި، ޤިބްލައަށް ކުރިމަތިލައްވައި، އަދި އަތްޕުޅު އުފުއްލަވައިގެން ހުންނަވައި ދުޢާކުރައްވަފިއެވެ. މިގޮތަށް [illegible] އަދި ދެވަނަޖަމްރާގެ ކައިރީގައި ކަންތައްކުރައްވަފިއެވެ. ދެން ތިންވަނަ ޖަމްރާ އެބަހީ ޖަމްރަތުލްޢަޤަބާގަ [illegible] ފަހެ އެޖަމްރާއަށްފަހު އެކަލޭގެފާނު ހިނގައްޖެއްވިއެވެ. އަދި ކޮންމެހިލަކެއް އެއްލެއްވުމުން اَللهُ أَكْبَرُ އޭ ވިދާޅުވެފައެވެ. އަދި އެޖަމްރާގެ ކައިރީގައި ހުއްޓިވަޑައިނުގަން، އެކަލޭގެފާނު އަނބުރިވަޑައިގަންނަވަފިއެވެ."(2)

122- އުފާވުމުންނާއި އަދި އުފާކުރުވަނިވި ކަންތަކުގެ ވަގުތުން ކިޔާދުޢާ:

(240) "سُبْحَانَ اللهِ"(3) "اللهގެ ހުސްޠާހިރުވަންތަކަމާއެވެ!"

---

1) رواه مسلم.

2) رواه البخاري ومسلم.

3) متّفق عليه.

(241) " اَللهُ أَكْبَرُ"(1) "އެންމެބޮޑީ اللهއެވެ."

123- އުފާވެރިކަމެއްޖެހުމުން ކަންތައްކުރަންޖެހޭނެ ގޮތް.

(242) " رسول الله ﷺ އަށް އުފާވެރިކަމެއްޖެހިވަޑައިގަންނަވާ ހިނދު، ނުވަތަ އުފާވެރިޚަބަރެއް ލިބިވަޑައިގަންނަވާ ހިނދު، މާތްاللهއަށް ޝުކުރުއަދާކުރުމުގެ ގޮތުން ސަޖިދައަށް ވަޑައިގަންނަވައެވެ."(2)

124- ހަށިގަނޑުން ތަނަކަށް ތަދެއް އިހުސާސްވާމީހާ ކިޔަންވީ ދުޢާ

(243) رسول الله ﷺ ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "ތިބާގެ ހަށިގަނޑުން ތިބާއަށް ތަދުއިހުސާސްވާ ތަނުގައި ތިބާގެ އަތް ބާއްވާށެވެ. ދެން ތިންފަހަރު "بِسْمِ اللهِ" ކިޔާށެވެ. އަދި ހަތްފަހަރު މިފަދައިން ކިޔާށެވެ. "أَعُوْذُ بِاللهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَأُحَاذِرُ"(3) "މިއަޖާއަން އިހުސާސްވާ ކަންތަކާއި، މިއަޖާ ބިރުގަންނަ ކަމެއްގެ ނުބައިކަމުން، މާތްاللهއާއި އެކަލާނގެ ކުޅަދުންތެރިކަމުގެ ރައްކާތެރިކަން ހޯދަމެވެ."

---

1) رواه البخاري والترمذي وأحمد.

2) رواه أهل السنن إلاّ النسائي وصحّحه الألباني.

3) رواه مسلم.

125- ޢުމްރާގެ އިޙްރާމް އަޅައިގެންވާ ޙާލަތުގައި ތަލްބިޔާ ކިޔާނެގޮތް.

(244) رسول الله ﷺ ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ. "ޖިބްރީލުގެފާނު ތިމަން ވަޑައިގެން، އާންމުގެ އަޅާގެ ކިބައިން ނުވަތަ އާންމުގެ އަޞްޙާބުން ތަލްބިޔާ ނުވަތަ އަޑުއުފުލައިގެން ކިޔުމަށް ތަލްބިޔާ ޙައްޖުގެ ކަމުގައި ބޮޑުކޮށްގެން ކިޔުމަށް އަމުރުކުރެއްވިއެވެ. އެކަމުގެ ދަށުން ތަލްބިޔާއާއި ބަސްތަކުގައި ޖާހިލުކަމެވެ."(1)

126- ޙަޖަރުލްއަސްވަދު އިސްތިލާމް ވަގުތު ކިޔާންޖެހޭ ޛިކުރު.

(245) "لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ"(2) "الله" ފިޔަވައި އަޅުކަމަށް ޙައްޤުވާ އެއްވެސް އިލާހެއް ނުވެއެވެ."

127- ޤުރުބާނީ ދަބަޙަކުރާއިރު ކިޔާންޖެހޭ ޛިކުރު.

(246) "بِسْمِ اللهِ وَاللهُ أَكْبَرُ" [اَللَّهُمَّ مِنْك وَلَكَ] "اَللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّي"(3) "الله ގެ އިސްމުފުޅާއި ބޮޑުކަމާއެކު (މިހައިވާން ދަބަރުކުރަމެވެ.) އަދި އެންމެބޮޑު

---

1) رواه أحمد وابن ماجه ومالك وصحّحه الألباني.

2) متّفق عليه.

3) رواه مسلم والبيهقي. ބްރެކެޓްގެ ތެރޭގައިވާ ބަސްތައް ބައިހަޤީ ރިވާޔާތްކުރައްވާފައިވާ ބަސްތަކެކެވެ. އަދި ޚާއްޞަކޮށް މުސްލިމްގެ ރިވާޔަތުގައި ހިމެނިފައިވާ ބަސްތަކެއް ނޫނެވެ.

اللهُ އެވެ." [އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! މިޔީ އިބަاللهُގެ ބަސްތަރުކުން އަދި އިބަاللهُއަށްޓަކައިވާ އެއްޗެކުރެވޭ.] "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެ! މިއަޅާގެ ކިބައިން (މިޔަހަރު) ގެބޮޑުކުރައްވާނަދެއްވާ!"

128- ނުރަގު ޝައިޠާނުންގެ މަކަރު ރައްދުކުރުމަށްކިޔާ ކަލިމާ.

(247) "أَعُوْذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ الَّتِي لاَ يُجَاوِزُهُنَّ بَرٌّ وَلاَ فَاجِرٌ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، وَبَرَأَ وَذَرَأَ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَعْرُجُ فِيْهَا، وَمِنْ شَرِّ مَا ذَرَأَ فِيْ الأَرْضِ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا، وَمِنْ شَرِّ فِتَنِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ طَارِقٍ إِلاَّ طَارِقاً يَطْرُقُ بِخَيْرٍ يَا رَحْمٰنُ"[1] "ގެއްލުމެއް ހުރި ކަންކަމުން އަދި ނުބައިކަމުން ހަރަކާތްކުރާ ހުރިހާ އެއްޗަކުންވެސް، އުފައްދަވައި ފެތުރުއްވާ ހަރަކާތެއް ކުރެއްވި، اللهُ ގެ ތިމާމަ ކަލިމަތުގެ ބާރުގައި، ދެރަމިއްސާ ހިމާޔަތް، ހުރިހާ ކަމެއް ގެންގުޅުއްވާ ހައްދަވައި، އުފާވެސް ހުރި ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިވަނީ، އުފަން ފަހުން ބިންމަތީގައި ފެނިގެންދާ ހަތަރުކަމުގެ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިވަނީ، ފަރާތް ބަދުނިޔަތްތެރިންގެ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިވަނީ، އަދި ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިވަނީ، އުފަން ފަހުން ބިމުގެ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިވަނީ، އަދި އުފެދުން ނިކުންނަ ހުރިހާ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިވަނީ، އަދި ރެއާއި ދުވާލުގެ ފިތުނަތަކުގެ ނުބައިކަމުން ރައްކާތެރިވަނީ، އަދި ހެޔޮކަމަކާއިގެން ރޭގަނޑު ޖެހިލުމެއް ހުރި ރެއާއި ދުވާލު ނުބައިކަމުން މިއަޅާ ރައްކާތެރިކަން އެދެމެވެ."

---

1) رواه أحمد بإسناد صحيح وابن السنّي وصحّح إسناده الأرناؤوط.

129- އިސްތިޣްފާރުކުރުމާއި[1] ތައުބާވުން.

(248) رسول الله ﷺ ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ. "الله ގަންދެއްވަމި ވިދާޅުވަމެވެ.
ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންކަލޭގެފާނު ހަތްދިހަފަހަރަށްވުރެ ދުވާލަކު ގިނައިން
اللهُ ގެ ޙަޟްރަތުން ފާފަފުއްސެވުމަށް އެދިވަޑައިގަންނަވަމެވެ. އަދި
އެކަލާނގެ ޙަޟްރަތަށް ތައުބާވެވަޑައިގަންނަވަމެވެ."[2]

(249) އަދިވެސް އެކަލޭގެފާނު ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ. "އޭ މީސްތަކުންނޭވެ!
ތިޔަބައިމީހުން اللهُ ގެ ޙަޟްރަތަށް ތައުބާވާށެވެ. ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން
ތިމަންކަލޭގެފާނު ދުވާލަކު ސަތޭކަފަހަރު އެކަލާނގެ ޙަޟްރަތަށް
ތައުބާވެވަޑައިގަންނަވަމެވެ."[3]

(250) އަދިވެސް އެކަލޭގެފާނު حديث ކުރެއްވިއެވެ. "أَسْتَغْفِرُ اللهَ الْعَظِيْمَ
الَّذِيْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ وَأَتُوْبُ إِلَيْهِ" "ޢަޡީމްވެރިވެގެންވާ اللهُ ގެ
ޙަޟްރަތުން ފާފަފުއްސެވުމަށް އެދެމެވެ. އެކަލާނގެއީ އެކަލާނގެ ޙިޔާތްވައި
އަބަދަށްވެސް ބަޔްޔޫމްވެގެންވާ އެކަނިއައްވެސް އިލާހަކުނާ
ނުވެއެވެ. އެކަލާނގެއީ ދިރިހުރިތިބެގެންވާ އަބަދަން
ޤާއިމްވެގެންވާ ނުވެއެވެ. އަދި އެކަލާނގެ ޙަޟްރަތަށް
ތައުބާވަމެވެ." "މިކަލިމައިން ކިޔައިފިމީހާ ދޫކޮށެވެ. ނަމަވެސް اللهُ

1) އިސްތިޣްފާރުކުރުމަކީ ފާފަފުއްސެވުމަށް އެދުމެވެ.

2) رواه البخاري.

3) رواه مسلم.

ފާފަފުއްސަވައިދެއްވާށެވެ. އަދި ހަނގުރާމައިގެ މައިދާނުން ފިލިފިޔަސް
ކަމުގައިވިޔަސް ދުއްވެ.''(1)

(251) އަދިވެސް އެކަލޭގެފާނު ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ. ''މާތްﷲ، އަޅާއާ އެންމެ ގާތްވެވަޑައިގަންނަވަނީ ރޭގެ ފަހު ބައިގައެވެ. ފަހެ އެވަގުތުގައި ﷲއަށް ޛިކުރުކުރާމީހުންގެ ތެރޭގައި ތިބާއަށް ކުރެވޭނަމަ، އެބައިމީހުންގެ ތެރެއިންވާހުރިކަމެވެ.''(2)

(252) އަދިވެސް އެކަލޭގެފާނު ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ. ''އަޅާ، އޭނާގެ ވެރިރަސްކަލާނގެއާ އެންމެ ގާތްވަނީ ސަޖިދާގައި އޮންނަ ވަގުތުގައެވެ. ފަހެ (ސަޖިދާގައި) ގިނަގިނައިން ދުޢާކުރުން ގިނަކުރާށެވެ.''(3)

(253) އަދިވެސް އެކަލޭގެފާނު ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ. ''ހަމަކަށަވަރުން މިމަންކަލޭގެފާނުގެ ހިތްފުޅުވެސް ބައެއްފަހަރު ފުރުގަނޑުވެއެވެ. އަދި ހަމަކަށަވަރުން މިމަންކަލޭގެފާނު ދުވާލަކު ސަތޭކަފަހަރު ﷲގެ ހަޟްރަތުން ފާފަފުއްސަވައިދެއްވުމަށް އެދިވަޑައިގަންނަވަމެވެ.''(4)

---

1) أخرجه أبو داود والترمذي والحاكم وصحّحه ووافقه الذهبي وصحّحه الألباني.

2) أخرجه الترمذي والنسائي والحاكم وصحّحه الألباني.

3) رواه مسلم.

4) أخرجه مسلم. މިޙަދީޘުގައި ފުރުގަނޑުވުމުގެ މުރާދަކީ ހަނދުމަފުށުނުވުމެވެ. رسول الله ﷺ އަބަދު ﷲއަށް ޛިކުރުކުރެއްވުމުގައި އެކަލާނގެ ހަޟްރަތަށް ދިޔާނާއި ބަރާބަރުވާނެއެވެ. އަދި އަމިއްލަ ނަފްސުފުޅު ފާފަތަކުން ޖައްސަވައިލައްވާ ބާރަބާރެވެ. ފަހެ މިއަށްވުރެ ކުޑަކުޑަ ކަމެއްގައި ޣާފިލުވެވިއްޖެނަމަ، އެއީ ފާފައެއްގެ ގޮތުގައި ދެކިވަޑައިގަންނަވައެވެ. އަދި އިސްތިޣްފާރުކުރައްވަނީ އެފަދަ ކަންތައްތަކުގައެވެ.

130- سُبْحَانَ اللهِ، اَلْحَمْدُ لِلهِ، لاَإِلَهَ إِلاَّ اللهُ، اَللهُ أَكْبَرُ މިކަލިމަތައް ކިޔުމުގެ ފަޟީލަތް:

(254) رسول الله ﷺ ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ" "މާތްالله، އެކަލާނގެއަށް ޙަމްދުކުރުމާއެކު ތަސްބީޙުކުރައްވަމެވެ." މިފަދައިން ދުވާލަކު ސަތޭކަފަހަރު ކިޔައިފިމީހާ ދަންނަހައެވެ. އޭނާގެ ކުށްފާފަތައް ކަނޑުގެ ފޮނާ އެއްވަރުވިޔަސް ފުހެލެއްވޭނެއެވެ."(1)

(255) އަދިވެސް އެކަލޭގެފާނު ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ" "މިފަދައިން ދިހަފަހަރު ކިޔައިފިމީހާ ދަންނަހައެވެ. އިސްމާޢީލުގެފާނުގެ ދަރިކޮޅުން އޭނާ ދަރައަގުން މިނިވަންކުރި ފަދައެވެ."(2)

(256) އަދިވެސް އެކަލޭގެފާނު ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "ދޫމައްޗަށް ލުއި، މީޒާނުގައި ބަރު، ރަޙްމާނުގެ ލޯބިވާ ދެކަލިމައެއްވެއެވެ. އެއީ "سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللهِ الْعَظِيْمِ" "މާތްالله، އެކަލާނގެއަށް ޙަމްދުކުރުމާއެކު ތަސްބީޙުކުރައްވަމެވެ. މަތިވެރި މާތްاللهގެ ތަސްބީޙުކުރައްވަމާއެވެ!"(3)

---

1) متّفق عليه.

2) متّفق عليه. 237 ވަނަދުޢާގައި މާނަ އިސްވެހިނގައްޖެއެވެ.

3) متّفق عليه.

(257) ރަސޫލް އެކަލޭގެފާނު ހަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "سُبْحَانَ اللهِ، وَالْحَمْدُ لِلهِ، وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ، وَاللهُ أَكْبَرُ" (ﷲ ރުހިވޮޑިގަންނަވަނީއެވެ. އަދި އެންމެ ބަސްތައް ކިޔުމުގެ ތެރޭގައި ﷲއަށްވެ. އަދި ﷲއަށްމި އަޅުގަނޑުމެން ބައްދަލުކުރާ އެއްޗެއް އިލާހެއްނެތެވެ. އަދި އެންމެބޮޑު ﷲއެވެ.) މިބަސްތަކުން ކިޔަންފަށާ އެކަލޭގެފާނުގެ ބަހަކުން ކިޔެވިޔަސް، އެއެއްޗެއްގެ މައްޗަކުން އިތުރަކާ ގެއްލުމެއްނުވާނެ، ކިޔަންފަށާ އެކަލޭގެފާނަކުން ގެއްލުމެއް ނުވާނެއެވެ."(1)

(258) ރަސޫލް އެކަލޭގެފާނު ހަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "ކޮންމެ ދުވަހަކު އެއްހާސް ހެޔޮކަން ހާސިލުކުރުމަކީ ތިޔަބައިމީހުންކުރުމަށް ނުކުޅެދޭނެތޯ؟" އެކަލޭގެފާނުގެ އަރިހުގައި އިށީނދެ ހުރި ސަހާބުކުރައްވިއެވެ. އަޅުގަނޑުމެންކުރާނީ ކިހިނެއް، އެއްހާސް ހެޔޮކަން ހާސިލުކުރާނީ ކިހިނެއްތޯއެވެ؟ އެކަލޭގެފާނު ހަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "އެއީ ސަތޭކަ ފަހަރު "سُبْحَانَ اللهِ" ކިޔުމެވެ. އޭރުން އެއްހާސް ހެޔޮކަން އޭނާއަށް ލިޔެވޭނެއެވެ. ނުވަތަ އެއްހާސް ފާފަ އޭނާގެ ކިބައިން ފުހެލެވޭނެއެވެ."(2)

(259) ރަސޫލް އެކަލޭގެފާނު ހަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "سُبْحَانَ اللهِ الْعَظِيْمِ وَبِحَمْدِهِ" "މިބަސްކިޔާމީހާ" ވާހުﷲ، އެކަލާނގެއަށް ބަރުދުދި ވޭތިގެން ވާނެއެވެ، ހުސްބާރިހުވަންތަށެވެ." "މިތަކެއިން ކިޔުމަށް ޖަންނަތުގައި ކަދުރުގަސްތައް އިންދެވޭނެއެވެ."(3)

1) رواه مسلم.

2) رواه مسلم.

3) أخرجه الترمذي والحاكم وصحّحه ووافقه الذهبي وصحّحه الألباني.

(260) އަދިވެސް އެކަލޭގެފާނު ހަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. ''އޭ ޢަބްދުﷲ ބިން ޤައިސް! ސުވަރުގެގެ ޚަޒާނާތަކުގެ ތެރެއިން ޚަޒާނާއެއް ތިމަންކަލޭގެފާނު ތިބާއަށް ބުނެދެއްވަންތޯއެވެ؟'' ޢަބްދުﷲ ބިން ޤައިސް ވިދާޅުވިއެވެ. އާދޭހެވެ. އޭﷲ ގެ ރަސޫލާއެވެ! އެކަލޭގެފާނު ހަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ" ''ނުބައިކަމުން ސަލާމަތްވުމުގެ ބާރެއްވެސް އަދި ހެޔޮކަމެއްކުރުމުގެ ބާރެއްވެސް، ﷲ ގެ ހަޟްރަތުންމެނުވީ ނުވެއެވެ.'' މިފަދައިން ތިބާ ކިޔުއްވާށެވެ.''(1)

(261) އަދިވެސް އެކަލޭގެފާނު ހަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. ''ﷲ ގެ ހަޟްރަތަށް އެންމެ ލޯބުވެތިކަންބޮޑު ހަތަރުކަލިމައެވެ. އެއީ "سُبْحَانَ اللهِ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ، وَلاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ، وَاللهُ أَكْبَرُ" މިއިން ކޮންމެ ކަލިމައަކުން ތިބާ ފެށިކަމުގައިވިޔަސް، އެއްވެސް މައްސަލައެއްނެތެވެ.''(2)

(262) އެއްދުވަހަކު އަޢުރާބިންގެ މީހަކު رسول الله ﷺ ގެ އަރިހަށް އައިސް ދަންނަވައިފިއެވެ. އަހުރެން ބުނެއުޅޭނެ ބަހެއް އަހުރެންނަށް ކަލޭގެފާނު އުނގަންނައިދެއްވުން އެދެމެވެ. އެކަލޭގެފާނު ހަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. ''ތިބާ މިފަދައިން ވިދާޅުވާށެވެ. "لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ، اللهُ أَكْبَرُ كَبِيْرًا، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ كَثِيْرًا، سُبْحَانَ اللهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ، لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ" ''ﷲ މެނުވީ އަޅުކަންކުރުން ހައްޤުވެގެންވާ އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. އެކަލާނގެ އެއްކައުވަންތައެވެ. އެކަލާނގެއަށް އެއްވެސް ބައިވެރިއަކު ނުވެއެވެ. ބޮޑުވެގެންވާ އެންމެ ބޮޑުވަންތަ ﷲއެވެ. އަދި

1) متّفق عليه.

2) رواه مسلم. 257 ވަނަ ދުޢާގައި މާނަ އިސްވެދިޔަގޮތަށެވެ.

ގިނަވެގެންވާ ޙަމްދުތަކުން އެންމެހާ ޙަމްދުލިބިވޮޑިގެންވާ ﷲއަށެވެ. ޢާލަމްތަކުގެ ވެރި ﷲގެ ހުސްޠާހިރުކަންކިޔަމެވެ! ނުބައިކަމުކުން ސަލާމަތްވުމުގެ ބާރެއްވެސް، އަދި ހެޔޮކަމެއްކުރުމުގެ ބާރެއްވެސް، ﷲގެ ޙަޟްރަތުންމެނުވީ ނުވެއެވެ. އެކަލާނގީ ޢިއްޒަތްތެރިވެވޮޑިގެންވާ ޙިކުމަތްވަންތަ ރަސްކަލާނގެއެވެ." އަޢުރާބީންގެމީހާ ދަންނަވައިފިއެވެ. މިއީ އަހުރެންގެ ވެރިރަސްކަލާނގެއަށެވެ. ދެން އަހުރެންނަށް ކޮބައިތޯއެވެ؟ އެކަލޭގެފާނު حديث ކުރެއްވިއެވެ. "ކިޔާ މިފަދައިން ވިދާޅުވިއެވެ. "اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِيْ، وَارْحَمْنِيْ، وَاهْدِنِيْ، وَارْزُقْنِيْ" "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރައްވި ރަސްކަލާނގޭ! މިއަޅާއަށް ފާފަފުއްސަވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާއަށް ރަޙްމަތްލައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާއަށް ހިދާޔަތްދެއްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާއަށް ރިޒްޤު ދެއްވާނދޭވެ!"(1)

(263) މީހަކު އިސްލާމްވާ ހިނދު، އޭނާއަށް ނަމާދުކުރަން رسول الله ﷺ ދަސްކޮށްދެއްވައެވެ. ދެން އަންނަނިވި ކަލިމަތްތަކުން ދުޢާކުރުމަށް އޭނާއަށް އަމުރުކުރައްވައެވެ. "اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِيْ، وَارْحَمْنِيْ، وَاهْدِنِيْ، وَعَافِنِيْ، وَارْزُقْنِيْ" "އޭ ހައްދަވައި ބޮޑުކުރައްވި ރަސްކަލާނގޭ! މިއަޅާއަށް ފާފަފުއްސަވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާއަށް ރަޙްމަތް ލައްވާނދޭވެ! އަދި މިއަޅާއަށް ހިދާޔަތް

1) رواه مسلم. އަދި أبو داود އިތުރަށް ރިވާކުރައްވައެވެ. ދެން އަޢުރާބީންގެމީހާ އެނބުރި ދިޔައިރު رسول الله ﷺ ޙަދީޘްކުރައްވައެވެ. "ހަމަކަށަވަރުން އޭނާގެ ދެއަތް ހެޔޮކަންތަކުން ފުރާލައިފިއެވެ."

ދެއްކަވާނދޭވެ! އަދި މިއަދާއަށް ޢާފިޔަތް ދެއްވާނދޭވެ! އަދި މިއަދާއަށް ރިޒުގު ދެއްވާނދޭވެ!"(1)

(264) رسول الله ﷺ ބަޔާންކޮށްދެއްވިއެވެ. "ޒިކުރުކުރުމުގެ ތެރެއިން އެންމެމާތް ދުޢާއަކީ "اَلْحَمْدُ لِلهِ " އެވެ. އަދި އެންމެމާތް ޛިކުރަކީ "لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ" އެވެ. (2)

(265) އަދިވެސް ރަސޫލާ ބަޔާންކޮށްދެއްވިއެވެ. اَلْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ އަކީ (ދެމިހުންނަނިވި ހެޔޮޢަމަލުތަކަކީ) "سُبْحَانَ اللهِ، وَالْحَمْدُ لِلهِ، وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ، وَاللهُ أَكْبَرُ وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ" "الله ހުސްޖެހިކުރަން ޖެހެއެވެ. އަދި އެންމެހާ ބަލާހުރެ ދިނިރުން ބަނޑުދުމާ އާކާނެ އެވެ. އަދި اللهދެކުމަ ޝަރުކިނެތުން ބަޔާނިކުމުހާ އެހޯނަ އެތުރުނެ ބަޔާނުދާރަށް އުތާރުދޭ. އަދި އެންމެބޮޑު اللهއެވެ. އަދި ނުބައިކަމުން ސަލާމަތްވުމާއި ބާރުލިބުމަކީ އަދި ހެޔޮކަމެއް ކުރުމުގެ ބާރުލިބުން، اللهގެ ބަސްބަރުމުންތެރި ނެތްއެވެ."(3)

---

1) رواه مسلم. އަދި مسلم ގެ އަށްނުކުތާއަށް ކުރިމަތިވެއެވެ. އެކަށީގެން ޢަސްރަށް ވިދާޅުވިއެވެ. "މިކަލިމަތަށް ތިބާއަށް ދުނިޔާއާއި ތިބާގެ އާޚިރަތް ޖަމާކޮށްދެއްވާނެއެވެ."

2) رواه الترمذي وابن ماجه والحاكم وصحّحه ووافقه الذهبي وصحّحه الألباني.

3) رواه أحمد بإسناد صحيح.

131- رسول الله ﷺ ތަސްބީހަ ކިޔުއްވަނީ ކިހިނެއް؟

(266) ދާރުﷲ ބުރުސުންގެއިވި ޢަބްދުﷲ ބުނު ޢަމްރުގެ ކިބައިން ރިވާވެގެންވެއެވެ. އެކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވިއެވެ. رسول الله ﷺ ކަނާތްޕުޅުން ތަސްބީހަ ގުނުއްވަނިކޮށް އަހަރެން ފެނިފައެވެ."(1)

132- ކުޑަކުދިންތަކުގެ ފެތުރިން އަދި ތަޅުމުއަދަދުތަކުގެ ފެތުރިން ރޭގަނޑު ބަންދުކުރުމާއެވެ.

(267) رسول الله ﷺ ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ. "ރޭގަނޑުގެ އަނދިރިކަން ފެށިގަތާ ވަގުތު، ނުވަތަ އިރުއޮއްސުނީ ވަގުތު، ތިޔަބައިމީހުންގެ ގަދަރިންތަކެއް ގެއިން ނިކުމެނުދީ ހިފަހައްޓާށެވެ. އެހެނީ ހަމަ އެވަގުތުން އެވަގުތު (ޝިންތަމީހުގަޔި) ޝައިޠާނުން ފެތުރިގެންދެއެވެ. ދެން ރޭގަނޑުގެ ބައެއް ވަގުތުވުމުން އެކުދިން ދޫކޮށްލާށެވެ. އަދި بِسْمِ الله ކިޔާފައި، ދޮރުތައް ބަންދުކުރާށެވެ. އެހެނީ އެގޮތަށް ބަންދުކުރެވިފައިވާ ދޮރުތަކެއް ޝައިޠާނާ ހުޅުވައެއް ނުލާނެއެވެ. އަދި بِسْمِ الله ކިޔާފައި، ފެންއަޅާ ދަބަސްތަކުގެ ބޮލު ބަންދުކުރާށެވެ. އަދި بِسْمِ الله ކިޔާފައި ކަންތާތަކުގެ މަތިޖަހާށެވެ. އަދި (މަތިންނުޖަހަ) ކޮންމެވެސް އެއްޗެއް އަރިމަތީގައި ބާއްވާށެވެ. އަދި ބައްތިތައް ނިއްވައިލާށެވެ."(2)

1) أخرجه أبو داود بلفظه والترمذي وصحّحه الألباني.

2) متّفق عليه.

ފަހެ މިހައިހިސާބުން މިފޮތް ދިވެހިބަހަށް ތަރުޖަމާކޮށް ނިމުނީއެވެ.

ولله الحمد والمنة ދުޢާއަކީ ނިކަމެތި އަޅާގެ ކިބައިން މިކުޑަކުޑަ މަސައްކަތް މާތްالله ޤަބޫލުކުރައްވައި، މިފޮތުގެ ފައިދާއިން ދިވެހި ދަރިންނަށް އަގުހުރި ފައިދާތަކެއް އެކަލާނގެ މިންވަރުކޮށްދެއްވުމެވެ.

وَصَلَّى اللهُ وَسَلَّمَ وَبَارَكَ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ.